

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ - ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)

"ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ"

2^η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ

"ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ"

ΔΑΣΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ευανθία Ν. Τσομπίκου

Δικηγόρος

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, η οποία υποβάλλεται
για εκπλήρωση των απαιτήσεων του μεταπτυχιακού τίτλου
σπουδών

Αθήνα, Οκτώβριος 2019

Επιβλέπουσα: Καθηγήτρια Έφη Δημοπούλου

Εξεταστική Επιτροπή: Καθηγητής Δημήτριος Καλιαμπάκος

Καθηγητής Απόστολος Αρβανίτης

Περιβάλλον

και

Ανάπτυξη

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ - ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

(Δ.Π.Μ.Σ.) "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ"

2^η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ

"ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ"

Μεταπτυχιακή εργασία

ΔΑΣΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ευανθία Ν. Τσομπίκου

Δικηγόρος

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς.

Αθήνα, ...

Η τριμελής Επιτροπή

.....

.....

.....

Δημοπούλου Έφη

Καλιαμπάκος Δημήτριος

Αρβανίτης Απόστολος

Καθηγήτρια ΕΜΠ

Καθηγητής ΕΜΠ

Καθηγητής ΑΠΘ

*Στους γονείς μου,
που είναι πάντα δίπλα μου και με στηρίζουν.*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την τριμελή επιτροπή, που συγκροτείται από την κα. Έφη Δημοπούλου, τον κ. Δημήτριο Καλιαμπάκο και τον κ. Απόστολο Αρβανίτη για τις κατευθύνσεις και τις υποδείξεις τους κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας. Ιδιαίτερα δε, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στην κα. Δημοπούλου, για την εμπιστοσύνη που έδειξε στο πρόσωπό μου σε όλη αυτή τη διαδικασία και για τον προσωπικό χρόνο που μου διέθεσε.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το δάσος νοείται με την ευρύτατη του όρου έννοια, στην οποία συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι δασικές εκτάσεις και άλλες εκτάσεις, όπως λ.χ. οι χορτολιβαδικές. Έτσι λοιπόν, το δάσος είναι το ακίνητο, που ανάγεται σε ύψιστο αγαθό από την έννομη τάξη λόγω της πολυσήμαντης και πολύπτυχης χρησιμότητάς του για τον άνθρωπο. Το συνολικό ποσοστό δασοκάλυψης της Ελλάδας φθάνει το 64%. Γι' αυτό, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη σύνταξης Δασολογίου και εφαρμογής του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου, το οποίο απαρτίζεται από τη σύνθεση τεσσάρων κλάδων Δικαίου και δη, Κτηματολογικού, Δασικού, Εμπράγματος και Περιβαλλοντικού Δικαίου.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι θεμελιώδεις αρχές του Περιβαλλοντικού Δικαίου, καθώς και η έννοια και τα προσδιοριστικά στοιχεία του Δασικού Δικαίου. Στη συνέχεια, μέσα από μια αναλυτική κριτική προσέγγιση παρατίθενται εναργώς τα βασικά νομοθετήματα του Δασικού Δικαίου, καθώς επίσης, τα χαρακτηριστικά, οι πηγές, οι αρχές και τα όργανα του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου.

Ακολουθεί η λεπτομερής καταγραφή της διαδικασίας από την κατάρτιση των δασικών χαρτών μέχρι την ολοκλήρωσή τους και γίνονται εκτενείς αναφορές όσον αφορά στο δάσος και στις δασικές εκτάσεις κατά τη διάρκεια της Κτηματογραφήσεως και λειτουργούντος του Κτηματολογίου. Τέλος, παρατίθεται η διαπίστωση της υφιστάμενης καταστάσεως του Δασολογίου, η οποία δεν παρουσιάζει μέχρι στιγμής τουλάχιστον, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

ABSTRACT

Forest is understood in the broadest sense of the term, including inter alia and woodland and other areas such as e.g. the grassland. Thus, the forest is the immovable property, reduced to the highest good by the legal order because of its multifaceted utility to human. Greece's total forest cover rate stands at 64%. That's why there is an urgent need for the drawing up of Forest Registry and the application of the Cadastral Forest Law, which consists of four branches of Law, namely, Cadastral, Forest, Property and Environmental Law.

This paper presents the fundamental principles of Environmental Law, as well as, the concept and the defining elements of Forest Law. Thereafter, through a detailed critical approach, the basic laws of Forest Law, as well as the characteristics, the sources, the principles and the bodies of the Cadastral Forest Law are briefly outlined.

Then, a detailed record of the process from compilation of forest maps to their completion follows and extensive references are made to the forest and woodland during the Cadastre and the Cadastre's operation. Finally, there is a statement of the existing situation of the Forest Registry, which doesn't have the expected results yet.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	14
----------------------	-----------

ΜΕΡΟΣ 1

1.1 Θεμελιώδεις Αρχές.....	19
1.1.1 Αρχή προστασίας του περιβάλλοντος - Αρχή της δημόσιας οικολογικής τάξης.....	19
1.1.2 Αρχή της αειφορίας και αρχή της βιωσιμότητας.....	19
1.1.3 Αρχή της υποχρεωτικής αποκατάστασης διαταραχθέντων οικοσυστημάτων.....	20
1.1.4 Αρχή της βιοποικιλότητας.....	20
1.1.5 Αρχή της φέρουσας ικανότητας.....	20
1.1.6 Αρχή της ήπιας αναπτύξεως των ευπαθών οικοσυστημάτων.....	21
1.1.7 Αρχή της χωρονομίας.....	21
1.1.8 Αρχή του βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος.....	21
1.1.9 Αρχή της κοινής "φυσικής κληρονομιάς".....	22
1.1.10 Αρχή της πολιτιστικής κληρονομιάς.....	22
1.1.11 Αρχή προστασίας του φυσικού κάλλους.....	23
1.1.12 Αρχή της οικολογικής συνειδήσεως.....	23
1.2 Έννοια και Στοιχεία Δασικού Δικαίου.....	23

ΜΕΡΟΣ 2

2.1 Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο & Κτηματολογικές Δασικές Σχέσεις.....	25
2.2 Βασικά Νομοθετήματα του Δασικού Δικαίου.....	25

2.3 Χαρακτηριστικά, Πηγές & Αρχές του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου...26

2.4 Όργανα Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου.....27

ΜΕΡΟΣ 3

3.1 Έννοια του Δάσους.....30

3.2 Εννοιολογική Προσέγγιση Δασικής Εκτάσεως.....31

3.3 Είδη Δασών.....32

3.4 Ειδικά Ζητήματα.....37

3.4.1 Εξομοίωση Προστασίας Δημόσιων και Ιδιωτικών Δασών.....37

3.4.2 Αξία Δάσους και Δασικών Εκτάσεων.....37

3.5 Ενδικοφανής Διαδικασία για Χαρακτηρισμό Δάσους - Ενδικοφανής Προσφυγή.....37

ΜΕΡΟΣ 4

4.1 Δασικοί Χάρτες, Δασολόγιο και Κτηματολόγιο.....43

4.1.1 Εισαγωγικά.....43

4.1.2 Έννοια Δασικού Χάρτη.....43

4.1.3 Βάση για τον Προσδιορισμό των Δασικών Περιοχών η (παλαιότερη) Αεροφωτογραφία.....45

4.1.4 Εκτάσεις που απώλεσαν τον Δασικό Χαρακτήρα τους.....46

4.1.5 Αρμοδιότητες ΕΚΧΑ Α.Ε. κατά τους Ν. 4164/2013 και 4389/2016.....47

4.1.6 Κατάρτιση Δασικών Χαρτών - Ιδιωτικά Γραφεία Εκπονήσεως Μελετών.....47

4.1.7 Πρότυπα Τεύχη Δημοπρατήσεως.....50

4.1.8	Σύνταξη και Θεώρηση Δασικού Χάρτη.....	50
4.1.9	Διόρθωση και Συμπλήρωση του Δασικού Χάρτη.....	51
4.1.10	Θεώρηση του Δασικού Χάρτη.....	51
4.1.11	Ανάρτηση του Δασικού Χάρτη.....	52
4.1.12	Ηλεκτρονική Ανάρτηση του Δασικού Χάρτη - Γραφείο Αναρτήσεως Δασικού Χάρτη.....	54
4.1.13	Ανακοίνωση για Ανάρτηση του Δασικού Χάρτη - Πρόσκληση για Υποβολή Αντιρρήσεων.....	55
4.1.14	Δημοσιοποίηση μέσω Διαδικτύου - Αποστολή Ψηφιακού Αντιγράφου.....	55
4.1.15	Τεκμαιρόμενη Πλήρης Γνώση.....	56
4.1.16	Δικαίωμα Ασκήσεως Αντιρρήσεων - Προθεσμία.....	56
4.1.17	Ενεργητική Νομιμοποίηση Αντιρρήσεων.....	58
4.1.18	Περιεχόμενο Αντιρρήσεων.....	58
4.1.19	Υποβολή και Επεξεργασία Αντιρρήσεων.....	59
4.1.20	Θεώρηση Δασικού Χάρτη.....	60
4.1.21	Κύρωση Δασικού Χάρτη - Δημοσίευση - Οριστικοποίηση Δασικών Χαρτών.....	61
4.1.22	Προσωρινή Ισχύς Τμημάτων Δασικού Χάρτη.....	62
4.1.23	Εσφαλμένος Δασικός Χάρτης.....	62
4.1.24	Εξέταση Αντιρρήσεων από ΕΠ.Ε.Α. & Συγκρότηση - Αντικατάστασή τους.....	63

4.2 ΕΚΧΑ και Δασικό Δίκαιο.....	64
4.3 Το Δάσος κατά την Κτηματογράφηση.....	69
4.3.1 Δήλωση Ιδιωτικού Δικαιώματος σε Δάση κατά την Κτηματογράφηση...	69
4.3.2 Προϋποθέσεις Καταχωρίσεως - Βεβαίωση Εγγραφής.....	70
4.3.3 Επιτροπές Ενστάσεων.....	70
4.3.4 Αρμοδιότητα Πολιτικών Δικαστηρίων.....	70
4.3.5 Περιοχές με Κύρωση Δασικού Χάρτη Πριν από το Εθνικό Κτηματολόγιο.....	71
4.3.6 Περιοχές Χωρίς Κατάρτιση Δασικού Χάρτη.....	71
4.3.7 Αμφισβήτηση Ορίων Μη Δημόσιων Εκτάσεων.....	72
4.3.8 Μετονομασία σε Διεύθυνση Δασικών Χαρτών.....	72
4.3.9 Ειδικό Τμήμα Δασικών Χαρτογραφήσεων - Έκδοση Προεδρικού Διατάγματος.....	72
4.3.10 Οι Κτηματικοί Χάρτες του Ν. 248/1976.....	73
4.3.11 Ειδική Ρύθμιση για Επιδίωξη Αναγνωρίσεως Δικαιωμάτων.....	73
4.3.12 Αναρμοδιότητα Επιτροπών Εξέτασης Αντιρρήσεων.....	73
4.3.13 Στοιχεία που Λαμβάνονται Υποχρεωτικά Υπόψη.....	74
4.3.14 Το Προσωπικό των Συνεργείων Κτηματογράφησης.....	74
4.3.15 Ανταλλαγές Δυνάμει Συμβολαίων.....	74
4.4 Το Δάσος Λειτουργούντος Κτηματολογίου.....	74
4.4.1 Εισαγωγικά.....	75
4.4.2 Κυριότητα Δημοσίου σε Δάση.....	76

4.4.3 Δάσος "Άγνωστου Ιδιοκτήτη".....	76
4.4.4 Αιτιάσεις Διορθώσεως Κτηματολογικών Εγγραφών.....	77
4.4.5 Αναγνωριστική ή Διεκδικητική Αγωγή.....	78
4.4.6 Οριστικοποίηση, Αμάχητο Τεκμήριο και Δάση.....	80
4.4.7 Αγωγή Ανατροπής Μαχητού Τεκμηρίου.....	81
4.4.8 Αγωγή για Διόρθωση.....	82
4.4.9 Εισαγωγή Αντιρρήσεων στις ΕΠ.Ε.Α. - Συνοδευτικό Υπόμνημα.....	82
4.4.10 Ατιολογημένη Απόφαση των ΕΠ.Ε.Α. - Ζητήματα Προδικασίας.....	83
4.4.11 Πρόσθετες Αρμοδιότητες των ΕΠ.Ε.Α.....	84
4.4.12 Κλήση των Ενδιαφερομένων.....	84
4.4.13 Προθεσμία για την Έκδοση της Απόφασης.....	84
4.4.14 Ζητήματα Τεχνικού Συμβούλου.....	85
4.4.15 Παράλειψη Απεικόνισης Διοικητικών Πράξεων.....	85
4.4.16 Αίτημα προς Γνωμοδότηση.....	86
4.4.17 Υποστήριξη Ελέγχου του υπό Κατάρτιση Δασικού Χάρτη από Αρμόδιες Διευθύνσεις Δασών & Υποστήριξη του Έργου Κύρωσης Δασικού Χάρτη.....	87
4.4.18 Αποζημιώσεις.....	88
4.4.19 Ζητήματα Ιδιοκτησίας κατά τη Διαδικασία των Αντιρρήσεων.....	88
4.4.20 Στοιχεία που Διαμορφώνουν την Κρίση των ΕΠ.Ε.Α.....	88
4.4.21 Αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α.....	89
4.4.22 Θεώρηση του Δασικού Χάρτη.....	90

4.4.23 Συνοπτικός Κατάλογος των Αποφάσεων των ΕΠ.Ε.Α.....	90
4.4.24 Υποβολή του Δασικού Χάρτη στον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Κύρωση - Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.....	91
4.4.25 Οριστικός Δασικός Χάρτης - Αποδεικτική Ισχύς.....	91
4.4.26 Αίτηση Ακυρώσεως των Πράξεων Κυρώσεως Δασικών Χαρτών στο Συμβούλιο της Επικρατείας.....	91
4.4.27 Αναμόρφωση του Κυρωμένου Δασικού Χάρτη.....	92
4.4.28 Άρση της Αναδασώσεως Εκτάσεων.....	94
4.4.29 Πιστοποιητικό Χαρακτήρα της Εκτάσεως ως Όρος για Σύνταξη Συμβολαίων.....	94
4.4.30 Κατάρτιση και Τήρηση του Δασολογίου.....	95
4.4.31 Τεχνικές Προδιαγραφές.....	95
4.4.32 Τέλη για την Έκδοση Εγγράφων.....	98
4.4.33 Ενέργειες της ΕΚΧΑ Α.Ε. κατά την Κατάρτιση των Δασικών Χαρτών.....	99
4.4.34 Οικισμοί Στερούμενοι Νόμιμης Έγκρισης.....	102
4.4.35 Παρατηρήσεις.....	104
4.5 Δασολόγιο.....	105
4.5.1 Εισαγωγικά και Έννοια Δασολογίου.....	105
4.5.2 Βιβλίο Δασολογίου και Μερίδες.....	107
4.5.3 Επιτροπή Δασολογίου Περιφερειακής Ενότητας.....	108
4.5.4 Ορισμός Δασών και Δασικών Εκτάσεων στο Δασολόγιο.....	109

4.5.5 Προσδιοριστικά Στοιχεία - Κωδικός Αριθμός Δάσους - Ειδικός Φάκελος Αντιγράφων.....109

4.5.6 Πρόσθετα Προσδιοριστικά Στοιχεία.....110

4.5.7 Σημειώσεις στο Περιθώριο της Μερίδας.....110

4.5.8 Η Βραδυπορία του Δασολογίου & Η Παράλειψη της Διοίκησης.....111

ΜΕΡΟΣ 5

Σχολιασμός - Συμπεράσματα.....114

Βιβλιογραφία.....115

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 25,4% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας αποτελείται από δάση, καθιστώντας την τέταρτη σε δασικό πλούτο ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης. Αναλυτικότερα, το συνολικό ποσοστό δασοκάλυψης φθάνει το 64%, εκ του οποίου το 25,4% καλύπτεται από δάση, το 25% από δασικές εκτάσεις και το 13,6% από βοσκοτόπους και άλλες εκτάσεις. Χαρακτηριστικό της ελληνικής χλωρίδας είναι η μεγάλη εξάπλωση των σκληρόφυλλων και αείφυλλων φυτών, όπως είναι ο σχίνος, το πουρνάρι, η αγριελιά, η κουμαριά κ.α., ανάμεσα στα οποία αναπτύσσονται πολλά αρωματικά είδη, θερόφυτα και βολβόφυτα. Επίσης, σε πολλές περιοχές κυριαρχούν τα πεύκα, οι βαλανιδιές, οι οξιές και οι καστανιές (geogreece.gr).

Πηγή: visitgreece.gr

Δάσος οξιός στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα υπάρχουν οι ακόλουθες ζώνες βλάστησης:

- **1. Βλάστηση Μεσογειακών Περιοχών**

- **1.1 ΘΑΜΝΩΔΕΙΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ**

- 1.1.1 *Φρύγανα*

Αποτελούνται από αραιούς χαμηλούς θάμνους με συχνά και μικρά χνουδωτά φύλλα και αγκαθωτά κλαδιά, που είναι ανθεκτικοί στη θερινή ξηρασία (π.χ. θυμάρι, ασφάκα, ρίγανη, λεβάντα, αστοιβή, θρούμπα, λαδανιά, ασμυριά κλπ).

- 1.1.2 *Βλάστηση Μακί*

Τα φυτά που κυριαρχούν εδώ είναι θάμνοι ύψους μέχρι 2 - 2,5 μέτρων με μικρά δερματώδη φύλλα (λ.χ. σχίνος, πουρνάρι, δάφνη, αγριελιά, κουμαριά, μυρτιά, φιλύκι, χαρουπιά, ρείκια, αριά κλπ).

- **1.2 ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ**

Αποτελούνται από μεσογειακά δάση κωνοφόρων (π.χ. χαλέπιος πεύκη, θασίτικο πεύκο, καθώς και ελάχιστα δάση κέδρου και κυπαρισσιού).

- **2. Μικτά Δάση Φυλλοβόλων**

Κυρίαρχο είδος είναι η βελανιδιά (δρυς).

- **3. Ορεινά Δάση Κωνοφόρων**

Πρόκειται για είδη κωνοφόρων που αντέχουν στο ψύχος, όπως η μαύρη πεύκη, η δασική πεύκη, το ρόμπολο, η κεφαλληνιακή ελάτη και η υβριδογενής ελάτη, που συναντώνται στα βουνά της Πελοποννήσου και στη Βόρεια και Κεντρική Ελλάδα.

- **4. Ηπειρωτικές Κεντροευρωπαϊκές Δενδρώδεις Διαπλάσεις**

Σε περιοχές με θερμοκρασίες κάτω των 0°C με βροχοπτώσεις από 600 μέχρι 1.500 χιλιοστά, διακρίνονται δύο ζώνες:

- 4.1 Η ζώνη που κυριαρχεί η πλατύφυλλη βελανιδιά και ενίοτε η καστανιά (στις βόρειες οροσειρές της χώρας στην Πελοπόννησο και στη Στερεά Ελλάδα).
- 4.2 Τα αμιγή δάση δασικής οξιάς (στις ορεινές περιοχές της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και της Μακεδονίας πάνω από 700 και μέχρι τα 1.700 μέτρα).

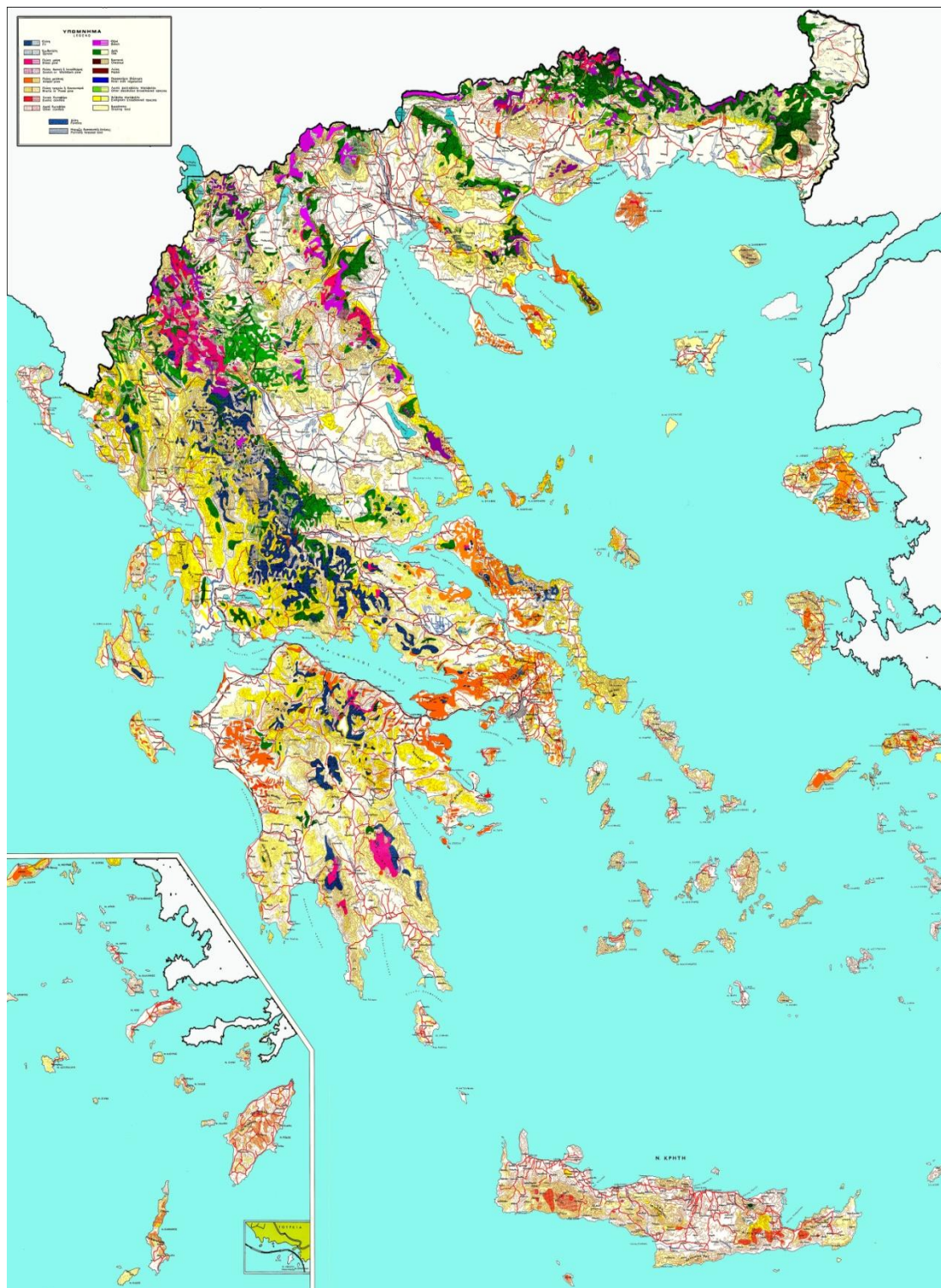
- **5. Υποαλπικά και Αλπικά Συστήματα**

Στις κορυφές των βουνών σε υψόμετρα πάνω από 1.700 μέτρα έως 2.900 μέτρα συναντάμε μεμονωμένα δένδρα και υψηλότερα τη θέση τους παίρνουν θάμνοι, όπως η σκλήθρα, η ξεραγκαθιά, η τετραγκαθιά και ο κοινός αγριόκεδρος, καθώς και ποώδη φυτά που σχηματίζουν τα αλπικά λιβάδια.

- **6. Υποτροπικά Συστήματα**

Η υποτροπική βλάστηση συναντάται στην Κρήτη και κυρίως στο φοινικόδασος του Βάι (geogreece.gr).

Πηγή: geogreece.gr/dasos.php

Δασικός χάρτης της Ελλάδας, βασισμένος σε χάρτη του Υπ. Γεωργίας του 1976.

Το δάσος νοείται με την ευρύτατη του όρου έννοια, στην οποία συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι δασικές εκτάσεις και άλλες εκτάσεις, όπως λ.χ. οι χορτολιβαδικές. Με αυτήν την έννοια, το δάσος θεωρείται ακίνητο και ως τέτοιο υπάγεται στο δίκαιο των ακινήτων, όπως αυτό ρυθμίζεται στο Εμπράγματο Δίκαιο, αλλά και στο Κτηματολογικό Δίκαιο. Άλλωστε, στο τελευταίο ορίζεται ότι το δάσος είναι και γεωτεμάχιο. Όμως, το δάσος δεν είναι ένα οποιοδήποτε γεωτεμάχιο ή ένα οποιοδήποτε ακίνητο, αλλά είναι εκείνο το γεωτεμάχιο ή εκείνο το ακίνητο, που ανάγεται σε ύψιστο αγαθό από την έννομη τάξη λόγω της πολυσήμαντης και πολύπτυχης χρησιμότητάς του για τον άνθρωπο.

Μάλιστα, με την τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος θεσπίσθηκαν διατάξεις, που ρυθμίζουν με πρωτοποριακό τρόπο καίρια ζητήματα του Δικαίου του Περιβάλλοντος, του Δασικού Δικαίου και του Κτηματολογικού Δικαίου. Ήδη λοιπόν, το Σύνταγμα ανάγοντας το δάσος σε αγαθό ύψιστης σημασίας, θέτει τις βάσεις για τη διατήρησή του με τη θέσπιση της αρχής της αειφορίας (άρθρο 24, παρ. 1, εδ. β' Συντ.). Έτσι, η προστασία του δάσους, εκπορευόμενη από το Σύνταγμα, ρυθμίζεται με σειρά ειδικών νόμων, που συναπαρτίζουν τη δασική νομοθεσία. Επομένως, το νομικό καθεστώς του δάσους διέπεται από κανόνες του Συντάγματος και του Εμπράγματος Δικαίου, καθώς επίσης από κανόνες του Δασικού και του Κτηματολογικού Δικαίου.

ΜΕΡΟΣ 1

1.1 ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

Το Περιβαλλοντικό Δίκαιο, στηριζόμενο στην κύρια ιδέα της συνεξέλιξης ανθρωπογενών συστημάτων και οικοσυστημάτων, εδράζεται σε κάποιες θεμελιώδεις αρχές. Πρόκειται για τη "Δωδεκάδελο του Περιβάλλοντος", που αποτελεί την πεμπτούσια του Δικαίου της βιώσιμης ανάπτυξης. Στη συνέχεια, ακολουθεί μια συνοπτική παρουσίαση των εν λόγω αρχών. Ειδικότερα:

1.1.1 Αρχή προστασίας του περιβάλλοντος - Αρχή της δημόσιας οικολογικής τάξης

Σε κάθε Κράτος υφίσταται μια οικολογική τάξη, που συντίθεται από οικολογικά συστήματα (οικοσυστήματα) και ανθρωπογενή συστήματα. Η εν λόγω οικολογική τάξη συνεχώς εξελίσσεται, άλλοτε ευνοϊκά για τον άνθρωπο και άλλοτε με δυσμενείς επιπτώσεις, που προϊόντος του χρόνου έχουν επικρατήσει. Συχνά τα ανθρωπογενή συστήματα (π.χ. λατομεία, οικισμοί) αλλοιώνουν τα οικοσυστήματα (π.χ. δάση και γενικότερα το περιβάλλον).

Έτσι, η ρύθμιση, η σχεδίαση και η επιτήρηση των προαναφερθέντων συστημάτων γίνεται από το Κράτος στο έδαφός του, με ευθύνη του και υπό την εγγύησή του (Δεκλερής, 1996). Πρόκειται για την αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος ή δημόσιας οικολογικής τάξης, η οποία ανάγεται σε συνταγματική αρχή σύμφωνα με το άρθρο 24, παρ. 1, εδ. α' Συντ. Το δασικό οικοσύστημα αποτελεί μέρος της οικολογικής τάξης. Επίσης, στην ανωτέρω αρχή εντάσσεται και ο καθορισμός διαδικασιών και μέτρων για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων), καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας.

1.1.2 Αρχή της αειφορίας και αρχή της βιωσιμότητας

Η αρχή της αειφορίας και η αρχή της βιωσιμότητας αποτελούν τον πυρήνα του Δικαίου του Περιβάλλοντος. Επομένως, κάθε παρέμβαση του

ανθρώπου στο περιβάλλον για να είναι ανεκτή, πρέπει να είναι βιώσιμη (Δεκλερής, 1996). Η σύνθεση των εν λόγω αρχών προϋποθέτει την αποδοχή της αρχής προστασίας του περιβάλλοντος. Σημαντικό εργαλείο για την εφαρμογή της αρχής της βιωσιμότητας είναι ο θεσμός της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που πρέπει να προηγείται κάθε ανθρώπινης επεμβάσεως στο περιβάλλον.

1.1.3 Αρχή της υποχρεωτικής αποκατάσεως διαταραχθέντων οικοσυστημάτων

Η ισχύς της αρχής της αειφορίας - βιώσιμης ανάπτυξης επιβλήθηκε, αφού είχαν προηγηθεί σοβαρές αλλοιώσεις στην ισόρροπη συνεξέλιξη οικοσυστημάτων και ανθρώπινων συστημάτων, όπως εκχερσώσεις, καταστροφή δασών από πυρκαγιές, αποξηράνσεις υδροτόπων κλπ. Προφανώς, τίθεται ζήτημα αποκατάσεως των αλλοιώσεων ή επανορθώσεως των προσβολών του περιβάλλοντος στην πηγή (Καράκωστας, 2011). Έτσι, ισχύει η αρχή της υποχρεωτικής αποκατάσεως του αλλοιωθέντος οικοσυστήματος, η οποία εδράζεται στο άρθρο 24 Συντ., που εμπεριέχει την πλήρη (προληπτική και κατασταλτική) προστασία του περιβάλλοντος. Επίσης, ιδιαίτερη σημασία έχει το άρθρο 117, παρ. 3 Συντ., το οποίο επιβάλλει την υποχρεωτική αναδάσωση.

1.1.4 Αρχή της βιοποικιλότητας

Η χλωρίδα και η πανίδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τα ποικίλα οικοσυστήματα. Διαθέτουν ξεχωριστή αξία σε κάθε οικοσύστημα, ενώ παράλληλα έχουν μεγάλη σημασία για τα ανθρωπογενή συστήματα και συνιστούν μια βιοποικιλότητα. Το Κράτος έχει υποχρέωση να φροντίζει, να διατηρεί και να προστατεύει όλα τα είδη της χλωρίδας και της πανίδας (Δεκλερής, 1996).

1.1.5 Αρχή της φέρουσας ικανότητας

Κάθε οικοσύστημα έχει ορισμένη αντοχή και διαθέτει συγκεκριμένη χωρητικότητα. Πρόκειται για την φέρουσα ικανότητα κάθε οικοσυστήματος, η οποία ανάγεται σε θεμελιώδες κριτήριο της ισορροπίας οικοσυστημάτων και ανθρωπογενών συστημάτων. Δηλαδή, είναι το όριο, πέρα από το οποίο δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη των ανθρωπογενών συστημάτων και ενδιαφέρει άμεσα το Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο (Παπαστερίου, 2013).

1.1.6 Αρχή της ήπιας αναπτύξεως των ευπαθών οικοσυστημάτων

Ορισμένα οικοσυστήματα χαρακτηρίζονται ως ευπαθή. Στην εν λόγω κατηγορία εντάσσονται τα δασικά οικοσυστήματα, τα μικρά νησιά, τα βουνά, οι τοποθεσίες φυσικού κάλλους κλπ. Τα ευπαθή οικοσυστήματα υπάγονται σε ειδικό ρυθμιστικό καθεστώς και είναι δεκτικά μόνο ήπιας ανάπτυξης, η οποία δεν επιφέρει μεγάλη ένταση και επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Νομική βάση της αρχής αυτής αποτελεί το άρθρο 24 Συντ. και ειδικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (Δεκλερής, 2000).

1.1.7 Αρχή της χωρονομίας

Η ιδέα της τάξης στον χώρο εμπεριέχει την τάξη των ανθρωπογενών συστημάτων, τον συντονισμό τους και την προσαρμογή τους. Χωρονομία και χωροταξία είναι όροι ισοδύναμοι. Η χωροταξία αποδίδει την ιδέα της τάξης στον χώρο, ενώ η χωρονομία είναι η λειτουργική διαίρεση και κατανομή του χώρου ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις χρησιμότητές του. Επιπλέον, η χωρονομία, ως είδος σχεδιασμού, εδράζεται στις αντικειμενικές δυνατότητες του περιβάλλοντος και στην φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων. Ακόμη, η χωρονομία αποτελεί επιταγή της αρχής της αειφορίας ή βιωσιμότητας. Νομική βάση της χωροταξίας είναι το άρθρο 24 Συντ., η Αρχή της Διακηρύξεως της Στοκχόλμης και το Κεφ.10 της Agenda '21 (Δεκλερής, 1996).

1.1.8 Αρχή του βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος

Η αρχή του βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος σημαίνει ότι η ζωή των ανθρώπων στους οικισμούς, οι οικισμοί και τα οικοσυστήματα που τους στηρίζουν πρέπει να είναι βιώσιμα. Με την εν λόγω αρχή, η έννομη τάξη με διατάξεις του δικαίου του περιβάλλοντος, καλείται να ελέγξει τα σύγχρονα και εντεινόμενα προβλήματα της πολεοδομίας (Δεκλερής, 1996).

1.1.9 Αρχή της κοινής "φυσικής κληρονομιάς"

Η φυσική κληρονομιά ανάγεται σε έννομο αγαθό ξεχωριστής προστασίας και εξισώνεται με την "πολιτιστική κληρονομιά". Στην φυσική κληρονομιά εντάσσονται τα φυσικά μνημεία παγκόσμιας αξίας, εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, τοπία, γεωλογικοί σχηματισμοί κλπ. Η φυσική κληρονομιά ως "αποθεματικό" της άγριας φύσης επιβάλλεται να παραμείνει άθικτη για τη διατήρηση της ισορροπίας οικοσυστημάτων και ανθρωπογενών συστημάτων (Δεκλερής, 1996).

1.1.10 Αρχή της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η αρχή της πολιτιστικής κληρονομιάς στοχεύει να διατηρήσει και να διασώσει τα σπουδαιότερα ανθρωπογενή συστήματα, ήτοι τα αρχιτεκτονικά σύνολα και τόπους, καθώς και τα πολυτιμότερα μνημεία. Με τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς επιδιώκεται να εξασφαλισθεί η ιστορική συνέχεια και η σταθερότητα του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και της πολιτιστικής ταυτότητας του ανθρώπου (Δεκλερής, 2000).

Μάλιστα, η αρχή της πολιτιστικής κληρονομιάς πηγάζει από το άρθρο 24, παρ. 1, εδ. α' και β' Συντάγματος, σύμφωνα με τα οποία: "*1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας*".

1.1.11 Αρχή προστασίας του φυσικού κάλλους

Το φυσικό κάλλος έχει αναχθεί σε αντικείμενο νομικής προστασίας και η εκτίμηση του φυσικού τοπίου δεν είναι πλέον υπόθεση αισθητικής. Το "τοπίο" προστατεύεται, εντασσόμενο στην προστασία του περιβάλλοντος. Για το δίκαιο, η αισθητική ανάγκη δεν έχει μικρότερη αξία από την φυσική ανάγκη. Η προστασία του τοπίου σημαίνει ότι οι ανθρώπινες επεμβάσεις στην φύση δεν πρέπει να θίγουν το τοπίο, αλλά να εναρμονίζονται σε αυτό. Νομική βάση για την προστασία του τοπίου συνιστά το άρθρο 24 Συντ. και ο ν. 1650/1986. Κατά τις σύγχρονες αντιλήψεις, το τοπίο προστατεύεται γενικά ως οπτικός πόρος (Δεκλερής, 2000).

1.1.12 Αρχή της οικολογικής συνειδήσεως

Η αρχή της οικολογικής συνειδήσεως εδράζεται στο άρθρο 24 Συντ. και περιλαμβάνει το δικαίωμα πληροφόρησης των πολιτών σε ζητήματα περιβάλλοντος, την παροχή εκπαίδευσης και επιμορφώσεως των πολιτών για τα θέματα περιβάλλοντος, το έννομο συμφέρον των πολιτών για δικαστική προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και το δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία λήψεως των σχετικών αποφάσεων για το περιβάλλον (Δεκλερής, 1996). Επιπροσθέτως, η αρχή της οικολογικής συνειδήσεως εναρμονίζεται προς την "κτηματολογική παιδεία" (Παπαστερίου, 2013).

1.2 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Δασικό Δίκαιο είναι το σύνολο των κανόνων, που διέπουν τη δασική έννομη σχέση. Βασικό χαρακτηριστικό του είναι ότι ανάγει τον δασικό πλούτο σε έννομο αγαθό και εξαγγέλλει αντικειμενική ευθύνη για ζημίες που επιφέρουν βλάβη στον δασικό πλούτο. Κυρίαρχο εννοιολογικό στοιχείο του Δασικού Δικαίου είναι η δασική (έννομη) σχέση, στην οποία εντάσσονται το υποκείμενο, το αντικείμενο και ο χρόνος.

Ειδικότερα, ως δασικές έννομες σχέσεις νοούνται το σύνολο των βιοτικών σχέσεων, που υπάγονται στο ευρύτερο πεδίο του δασικού

φαινομένου και ρυθμίζονται από την έννομη τάξη. Υποκείμενα της δασικής σχέσης μπορεί να είναι είτε το Δημόσιο και ιδιώτες, είτε μόνο ιδιώτες. Με βάση το υποκείμενο της δασικής σχέσης τα δάση και οι δασικές εκτάσεις διακρίνονται σε δημόσια, ιδιωτικά και διακατεχόμενα.

Έπειτα, όσον αφορά στα αντικείμενα, η δασική σχέση είναι εμπράγματη και δηλώνει την σχέση προσώπου προς πράγμα και δη, προς ακίνητο, όπως είναι το δάσος και η δασική έκταση. Επίσης, το στοιχείο του χρόνου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δασική σχέση, καθώς είναι εξαιρετικά σημαντικό για τον καθορισμό του χρονικού διαστήματος διάρκειας ενός νόμου που υπάγεται στη δασική νομοθεσία, ενόψει κυρίως των συχνών μεταβολών, καθώς και για την έναρξη ποικίλων προθεσμιών (Παπαστερίου, 2017).

ΜΕΡΟΣ 2

2.1 ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΑΣΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο είναι το σύνολο των κανόνων δικαίου, που διέπουν την κτηματολογική δασική σχέση. Πρόκειται για κανόνες της δασικής νομοθεσίας υπό το καθεστώς του Εθνικού Κτηματολογίου. Βασικό χαρακτηριστικό του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου είναι ότι στον όρο "ακίνητα" συμπεριλαμβάνονται τα δάση και οι δασικές εκτάσεις. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι οι αρμοδιότητες της ΕΚΧΑ ΑΕ έχουν συρρικνωθεί στο πεδίο των δασικών χαρτών και έχουν μετακυλισθεί στις δασικές υπηρεσίες.

Έπειτα, ως κτηματολογικές δασικές σχέσεις νοούνται οι έννομες σχέσεις που διέπουν τα δάση και τις δασικές εκτάσεις, στον βαθμό που εμπίπτουν σε ρυθμίσεις του Κτηματολογικού Δικαίου, όπως πχ. η άσκηση αναγνωριστικής ή διεκδικητικής αγωγής με αντικείμενο την κυριότητα σε ιδιωτικό δάσος ή δασική έκταση (Παπαστερίου, 2017).

2.2 ΒΑΣΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Βασικά νομοθετήματα του ισχύοντος Δασικού Δικαίου και παράλληλα, του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου είναι τα κάτωθι:

- α) Τα άρθρα 17, 24 και 117 του Συντάγματος. Σε αυτά στηρίζεται η υφιστάμενη δασική και κτηματολογική νομοθεσία.
- β) Το ν.δ. 86/1969 (ΦΕΚ Α' 7) "*Δασικός Κώδικας*". Έχει υποστεί καίριες επεμβάσεις και διαθέτει εντυπωσιακή πληρότητα ρυθμίσεων στο πεδίο του δασικού φαινομένου.
- γ) Ο ν. 998/1979 "*Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας*" (ΦΕΚ Α' 289). Εξακολουθεί να αποτελεί το κυριότερο νομοθετικό εργαλείο για τα ζητήματα που αναφέρονται στο δάσος και στις δασικές εκτάσεις.

δ) Τα άρθρα 27, 27Α, 27Β και 28 ν. 2664/1998. Μολονότι τα άρθρα 27 και 27Α του ν. 2664/1998 καταργήθηκαν από το άρθρο 26 του ν. 3889/2010, εξακολουθούν να τονίζουν τις επεμβάσεις που πραγματοποίησε ο ν. 2664/1998, δηλαδή το Κτηματολογικό Δίκαιο στο μέχρι τότε ισχύον Δασικό Δίκαιο.

ε) Ο ν. 3208/2003 (ΦΕΚ Α' 303 24/12/2003) "*Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις*". Εισάγονται σημαντικές ρυθμίσεις στο Δασικό Δίκαιο, πολλές από τις οποίες εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι και σήμερα.

στ) Ο ν. 3889/2010 (ΦΕΚ Α' 182 14/10/2010) "*Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις*". Ο εν λόγω νόμος συμβάλλει αποφασιστικά στα ζητήματα της κατάρτισης των δασικών χαρτών και της συντάξεως δασολογίου.

ζ) Ο ν. 4164/2013 (ΦΕΚ Α' 156 09/07/2013) "*Τροποποίηση και συμπλήρωση του ν. 3889/2010*" (Α' 182). Επέφερε σοβαρές επεμβάσεις στο μέχρι τότε ισχύον Δασικό Δίκαιο και στο Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο.

η) Ο ν. 4280/2014 (ΦΕΚ Α' 159 08/08/2014) "*Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση - Βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών - Ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις*". Αναμορφώνει το Δασικό Δίκαιο, καθώς και το Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο.

θ) Ο ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27-5-2016) "*Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις*", άρθρα 153 - 155. Η έννομη τάξη επιφέρει μια ακόμη επέμβαση στο ισχύον Δασικό Δίκαιο και στο Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο (Παπαστερίου, 2017).

2.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΠΗΓΕΣ & ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Το Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο απαρτίζεται από ένα σύνολο κανόνων δικαίου, που είναι εγκατεσπαρμένοι στο Σύνταγμα, σε νόμους και σε υπουργικές αποφάσεις. Χαρακτηριστικά του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου είναι η συνεχιζόμενη πολυνομία, η οργανική και λειτουργική σύνθεση τριών κλάδων του δικαίου (εμπράγματος, κτηματολογικού, δασικού) και η σημαντική αναμόρφωση που επιφέρει το Κτηματολογικό Δίκαιο. Ακόμη, το Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο περιέχει κανόνες αναγκαστικού δικαίου. Πρέπει να επισημανθεί ότι εμπεριέχει ποικίλες κωδικοποιήσεις, που συνοδεύονται από τροποποιήσεις, συμπληρώσεις και καταργήσεις.

Έπειτα, στις πηγές του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου συγκαταλέγονται οι κανόνες του παλαιότερου Δασικού Δικαίου και οι κανόνες του νεότερου Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου (Παπαστερίου, 2017).

Στη συνέχεια, στο Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο εντάσσονται αρχές του Εμπράγματος Δικαίου (Παπαστερίου, 2008), του Εποικιστικού Δικαίου (Παπαστερίου, 2011), του Δασικού Δικαίου, του Κτηματολογικού Δικαίου (Παπαστερίου, 2013), του Περιβαλλοντικού Δικαίου, καθώς και του Διοικητικού Δικαίου. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι αρχές της αειφορίας, της βιωσιμότητας (βιώσιμης ανάπτυξης), της προλήψεως και προφυλάξεως, της υπέρτερης ανάγκης, της φειδούς, της ενσωματώσεως, της προστατευόμενης εμπιστοσύνης διοικουμένου, της σταθμίσεως κόστους - οφέλους, του υψηλού επίπεδου προστασίας, της συμμετοχής των κοινωνιών του δικαίου, καθώς και της αρχής "ο ρυπαίνων πληρώνει".

2.4 ΟΡΓΑΝΑ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Στα όργανα του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου εντάσσονται αφενός όσα προβλέπονται στο Κτηματολογικό Δίκαιο, αφετέρου όσα ορίζονται στο Δασικό Δίκαιο. Παρατίθενται κάτωθι τα κυριότερα όργανα του Κτηματολογικού Δασικού Δικαίου:

1. Το "Ελληνικό Κτηματολόγιο"
2. Γραφεία Κτηματογραφήσεως
3. Κτηματολογικά Γραφεία

4. Προϊστάμενος Κτηματολογικού Γραφείου
5. Κτηματολογικός Δικαστής
6. Μονομελές Πρωτοδικείο
7. Διεύθυνση Δασών Περιφέρειας
8. Διεύθυνση Δασών ΟΤΑ
9. Τμήμα Τοπογραφίας - Εποικισμού και Αναδασμού της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφέρειας
10. Αρμόδια Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας
11. Ανάδοχα Σχήματα Κτηματογραφήσεως
12. Ο ΟΚΧΕ (καταργήθηκε σύμφωνα με τον Ν. 4164/2013)
13. ΕΚΧΑ ΑΕ (καταργήθηκε σύμφωνα με τον Ν. 4512/2018)
14. Επιτροπή Ενστάσεων (άρθρο 7 ν. 2308/1995)
15. Επιτροπές Διαγωνισμού (άρθρο 4, παρ. 11, ν. 4164/2013)
16. Ειδικός Φορέας Δασών
17. Δασάρχης
18. Επιτροπές Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων
19. Επιτροπή Αντιμετώπισεως Δασοπυρκαγιών (άρθρο 10, παρ. 4, εδ. α', ν. 998/1979)
20. Επιτροπή Διαχείρισης Συνεταιριστικών Δασών
21. Επιτροπή Αποτερματισμού και Οριοθέτησης Δημοσίων Δασών και Δασικών Εκτάσεων
22. Επιτροπή Διεξαγωγής Δημοπρασιών Ενοικιάσεως του Αποκλειστικού Δικαιώματος της Καρπώσεως των μη εκμεταλλευόμενων δι' αυτεπιστασίας Δημοσίων Δασών
23. Επιτροπή Εκτίμησης Εκτάσεων προς Ανταλλαγή
24. Επιτροπή Εκποίησης Ετοίμων Δασικών Προϊόντων
25. Επιτροπή Προσωρινής και Οριστικής Παραλαβής εκτελεσθέντων Δασικών Έργων δι' εργολαβίας
26. Νομαρχιακό Συμβούλιο Δασών (άρθρο 19, παρ. 1 & 2, ν. 998/1979)
27. Περιφερειακά Συμβούλια και Επιτροπές (άρθρο 10, παρ. 1 & 2, ν. 998/1979)
28. Συμβούλια και Επιτροπές (άρθρα 7 επ., ν. 998/1979)
29. Συμβούλια Ιδιοκτησίας Δασών

30. Συμβούλιο Δασικής Πολιτικής (άρθρο 7 ν. 998/1979)
31. Τεχνικό Συμβούλιο Δασών (άρθρο 9 ν. 998/1979)
32. Συντονιστής (οικείας) Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 28 ν. 4325/2015)
33. Τεχνικές Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων (άρθρο 24 ν. 4351/2015)

ΜΕΡΟΣ 3

3.1 ΈΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

Το δάσος αποτελεί αντικείμενο επιστημονικής προσεγγίσεως από ποικίλες οπτικές γωνίες, όπως η δασική οικολογία, η νομική επιστήμη και η τοπογραφική επιστήμη. Στο πλαίσιο της νομικής επιστήμης, ο όρος "δάσος" είναι τεχνικός νομικός όρος και αποτέλεσε αντικείμενο ορισμού σε συνταγματικό και νομοθετικό επίπεδο. Ειδικότερα, στο άρθρο 24 παράγραφος 1 του Συντάγματος καθιερώνεται η προστασία του δάσους. Μάλιστα, στην ερμηνευτική δήλωση υπό το εν λόγω άρθρο ορίζεται ότι: *"Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά"*. Εξάλλου, αυτός ο ορισμός δίδεται και από την δασική οικολογία.

Πηγή: e-Vertigo.gr

Δάσος της Ελλάδας

Επιπλέον, από τον συνδυασμό των άρθρων 24 παρ. 1 και 117 παρ. 3 του Συντάγματος, συνάγεται ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις της Χώρας υπάγονται σε ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς για να διατηρείται η κατά προορισμό χρήση τους και μόνο κατ' εξαίρεση παρέχεται η δυνατότητα στον κοινό νομοθέτη να επιτρέπει υπό αυστηρές προϋποθέσεις, επεμβάσεις που μεταβάλλουν ή αλλοιώνουν τον δασικό χαρακτήρα τους και ειδικότερα, μόνο αν συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, που επιβάλλουν την επέμβαση (ΝΟΜΟΣ, ΣΤΕ 452/2014).

Σημειωτέο είναι ότι η παλαιά προσέγγιση του δάσους ταυτιζόταν σχεδόν με την παραγωγική του δραστηριότητα κυρίως σε ξυλεία, δηλαδή ήταν οικονομική, χωρίς να δίνεται η αρμόζουσα σημασία στην οικολογική διάσταση του δάσους. Ωστόσο, τα προληπτικού και κατασταλτικού χαρακτήρα προστατευτικά μέτρα που κατοχυρώνονται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, εμπεριέχουν μια νέα και εδραιωμένη πλέον προσέγγιση του δασικού φαινομένου, που προβάλλει την οικολογική ενατένιση του δάσους (Καράκωστας, 2011).

3.2 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΑΣΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΕΩΣ

Στην ερμηνευτική δήλωση του άρθρου 24 Συντ. εμπεριέχεται ο εννοιολογικός προσδιορισμός της δασικής εκτάσεως, σύμφωνα με την οποία *"Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά"*. Το ίδιο κείμενο επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 3, παρ. 2, ν. 998/1979, όπως ισχύει.

Έτσι, με βάση τον εννοιολογικό προσδιορισμό των δασών προσδιορίζονται τα εννοιολογικά στοιχεία της δασικής εκτάσεως. Συγκεκριμένα:

Α' εννοιολογικό στοιχείο: *"Το παραπάνω σύνολο"*. Αναφέρεται στο σύνολο που ενυπάρχει στον προσδιορισμό του δάσους, ήτοι πρόκειται για το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία

επιφάνεια του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα πανίδα και χλωρίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξαρτήσεως και αλληλεπιδράσεώς τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Επομένως, η ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και το ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές) είναι χαρακτηριστικά και της δασικής εκτάσεως.

Β' εννοιολογικό στοιχείο: Αραιή άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης. Πρόκειται για αόριστη νομική έννοια, που πρέπει να εξειδικεύεται σε κάθε περίπτωση.

Επιπροσθέτως, ως δασικές εκτάσεις νοούνται και

- Οι οποιασδήποτε φύσης ασκεπείς εκτάσεις (χορτολιβαδικές ή φρυγανώδεις εκτάσεις, βραχώδεις εξάρσεις και γενικά ακάλυπτοι χώροι) που περικλείονται αντιστοίχως από δάση και δασικές εκτάσεις.
- Οι υπεράνω των δασών ή δασικών εκτάσεων ασκεπείς κορυφές ή αλπικές ζώνες των ορέων και οι άβατες κλιτύες αυτών (άρθρο 3, παρ. 3, εδ. α' ν. 998/1979).

Εν κατακλείδι, η κατηγοριοποίηση των δασών και των δασικών εκτάσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 ν. 998/1979 είναι ενιαία (Παπαστερίου, 2017).

3.3 ΕΙΔΗ ΔΑΣΩΝ

Η δασική νομοθεσία γνωρίζει περισσότερα είδη δασών σχεδόν από τις ρίζες της (Κουρουσόπουλος, 1978). Αναλυτικότερα, ορισμένες κατηγορίες δασών και δασικών εκτάσεων εκτίθενται στις διατάξεις του άρθρου 4, παρ. 1 και 2 του ν. 998/1979 με βάση ποικίλα κριτήρια. Τα προαναφερθέντα κριτήρια είναι:

- α) Η ωφελιμότητα και οι εξυπηρετούμενες λειτουργίες
- β) Η ανθρώπινη εγκατάσταση και δραστηριότητα.

Ειδικότερα, με κριτήριο την ωφελιμότητα, ήτοι την παρεχόμενη ή προσδοκώμενη κάθε μορφής ωφέλεια και τις εξυπηρετούμενες λειτουργίες, τα δάση και οι δασικές εκτάσεις διακρίνονται στις κάτωθι κατηγορίες, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 998/1979 :

1. "Δάση και δασικές εκτάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό, αισθητικό, οικολογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον ή περιλαμβάνονται σε ειδικές ζώνες διατήρησης και ζώνες ειδικής προστασίας (εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, υγροβιότοποι, διατηρητέα μνημεία της φύσης, δίκτυα και περιοχές προστατευόμενες από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, αρχαιολογικοί χώροι, το άμεσο περιβάλλον μνημείων και ιστορικοί τόποι)" (άρθρο 4, παρ. 1, υπό α', ν. 998/1979).

2. "Δάση και δασικά εκτάσεις, οι οποίες ασκούν ιδιαίτερη προστατευτική επίδραση επί των εδαφών και των υπογείων υδάτων, ως οι κείμενοι εντός λεκανών απορροής χειμάρρων, οι υπερκείμενοι πόλεων, χωρίων ή οικισμών, οι ασκούμενοι προστασία επί παρακειμένων φυσικών ή πολιτιστικών μνημείων ή σημαντικών τεχνικών έργων (προστατευτικά δάση και δασικά εκτάσεις)" (άρθρο 4, παρ. 1, υπό β', ν. 998/1979).

3. "Δάση και δασικά εκτάσεις, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία από απόψεως παραγωγής δασικών προϊόντων ή άλλων αγαθών πρωτογενούς παραγωγής (εκμεταλλεύσιμα ή παραγωγικά δάση και δασικά εκτάσεις)" (άρθρο 4, παρ. 1, υπό γ', ν. 998/1979). Η κατηγορία αυτή συμπίπτει με την παλαιά έννοια του δάσους, η οποία περιοριζόταν στην οικονομική διάσταση.

4. "Δάση και δασικά εκτάσεις προσφερόμενοι δι' αναψυχής του πληθυσμού ή αποτελούσαν παράγοντα συνθηκών διαβίωσης αυτού εν τη περιοχή ή της τουριστικής αναπτύξεως ταύτης (δάση και δασικά εκτάσεις αναψυχής)" (άρθρο 4, παρ. 1, υπό δ', ν. 998/1979).

5. "Τα δάση και οι δασικά εκτάσεις οι μη εμπίπτουσι εις οιαδήποτε των κατηγοριών α' έως και δ' " (άρθρο 4, παρ. 1, υπό ε', ν. 998/1979). Στην εν λόγω κατηγορία εντάσσονται οι βοσκότοποι και οι χορτολιβαδικές εκτάσεις.

Πηγή: digitalcamera.gr

Ποτάμι στο δάσος

Έπειτα, με βάση το κριτήριο της θέσης των δασών σε σχέση προς τους χώρους ανθρώπινης εγκαταστάσεως και δραστηριότητας, τα δάση και οι δασικές εκτάσεις διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. "Πάρκα και άλση εντός των πόλεων ή των οικιστικών περιοχών" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό α', ν. 998/1979).
2. "Δάση και δασικά εκτάσεις κείμενα επί ζώνης πλάτους χιλίων (1.000) μέτρων από της θαλάσσης, δι' όλης τας παρακτίους περιοχάς της Χώρας (παραλιακά δάση), πεντακοσίων (500) μέτρων γύρωθεν της όχθης των λιμνών (παραλίμνια δάση) και διακοσίων (200) μέτρων εκατέρωθεν της όχθης των ποταμών (παραποτάμια δάση)" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό β', ν. 998/1979).

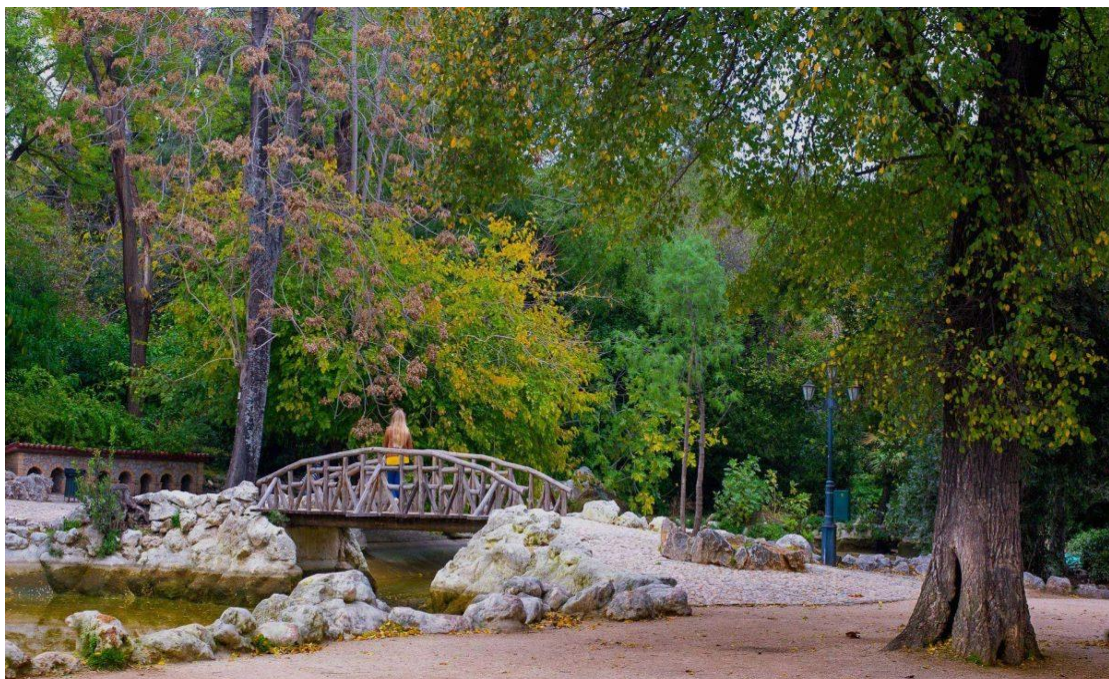
3. "Δάση και δασικά εκτάσεις κείμενοι εντός ζώνης πλάτους χιλίων (1.000) μέτρων εκατέρωθεν των εθνικών οδών και διακοσίων (200) μέτρων εκατέρωθεν επαρχιακών οδών" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό γ', ν. 998/1979).

4. "Δάση και δασικά εκτάσεις κείμενοι εντός ή πέριξ τουριστικών περιοχών ή λουτροπόλεων και εις ακτίνα τριών χιλιάδων (3.000) μέτρων από του κέντρου τούτων" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό δ', ν. 998/1979).

5. "Δάση και δασικές εκτάσεις που βρίσκονται γύρω από αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους ή μνημεία ή παραδοσιακούς οικισμούς και σε ακτίνα τριών χιλιάδων (3.000) μέτρων από το κέντρο αυτών" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό ε', ν. 998/1979).

6. "Δάση και δασικά εκτάσεις κείμενοι εντός βιομηχανικών ζωνών ή εις τας παρυφάς βιομηχανικών περιοχών και εντός ζώνης χιλίων (1.000) μέτρων από της περιφέρειας τούτων" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό στ', ν. 998/1979).

7. "Δάση και δασικά εν γένει εκτάσεις κείμενοι εντός της περιφέρειας του Νομού Αττικής" (άρθρο 4, παρ. 2, υπό ζ', ν. 998/1979). Πρόκειται για κατηγορία δασών και δασικών εκτάσεων, για την οποία εισάγονται διατάξεις τοπικού δικαίου, συχνό φαινόμενο για τη δασική νομοθεσία. Τις περισσότερες φορές η εισαγωγή κανόνων τοπικού δικαίου εξυπηρετεί τοπικά συμφέροντα ή καλείται να υπηρετήσει τοπικές ιδιόρρυθμες καταστάσεις.

Άσος της Αττικής

Στη συνέχεια, παρατίθεται η διάκριση των δασών και των δασικών εκτάσεων με κριτήριο τον φορέα της εμπράγματης σχέσης σε δημόσια, ιδιωτικά και διακατεχόμενα.

1. Δημόσια είναι τα δάση που ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, ανεξάρτητα από τον τρόπο κτήσης κυριότητας.

2. Ιδιωτικά είναι τα δάση αν, μετά την τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 3 του β.δ. της 17/29-11-1836 "περί ιδιωτικών δασών", αναγνωρίστηκαν ως τέτοια επισήμως από το Υπουργείο Οικονομικών ή σε αρνητική περίπτωση, από τα δικαστήρια (Παπαστερίου, 2017). Συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 3 του από 17/29-11-1836 β. διατάγματος "περί ιδιωτικών δασών", επεβλήθη στους ιδιοκτήτες ιδιωτικών δασών η υποχρέωση μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευσή του, να παρουσιάσουν στον Γραμματέα επί των Οικονομικών τους νόμιμους τίτλους ιδιοκτησίας τους, για να εξετασθεί η νομιμοποίησή τους ως ιδιοκτητών ιδιωτικού δάσους. Από την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, όλα τα δάση για τα οποία δεν θα παρουσιάζονταν τίτλοι από τους ιδιοκτήτες, θεωρούνται αδιαφιλονίκητα ως εθνικά δάση και δεν διατίθενται (ΑΠ 351/2003).

3. Διακατεχόμενα είναι τα δάση που ανήκουν κατά πλήρες δικαίωμα κυριότητας στο Δημόσιο, ενώ οι διακάτοχοι ασκούσαν και ασκούν περιορισμένα δικαιώματα καρπώσεως, χωρίς να δύνανται να χρησιμοποιήσουν αυτά για άλλους, πλην της δασικής εκμεταλλεύσεως σκοπούς, ήτοι εκχερσώσεως, καταμήσεως κλπ (ΕφΑθ 648/1976). Επομένως, προσωρινώς διακατεχόμενα είναι τα δάση που διακατέχονται από ιδιώτες, Δήμους - Κοινότητες ή Μοναστήρια, αν υποβλήθηκαν από αυτούς αρμοδίως και εμπροθέσμως οι απαιτούμενοι τίτλοι προς αναγνώρισή τους, αλλά είτε δεν κρίθηκαν από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου ακόμη, είτε κρίθηκαν μη νόμιμοι ή άκυροι και συνεπεία τούτου εκκρεμεί η διαφορά στα

δικαστήρια, ή δεν έγινε προσφυγή στα αρμόδια δικαστήρια ούτε από το Δημόσιο, ούτε από τους ενδιαφερομένους (ΑΠ 85/2003).

3.4 ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

3.4.1 Εξομοίωση προστασίας δημόσιων και ιδιωτικών δασών

Όπως προκύπτει με σαφήνεια από το άρθρο 24 παρ. 1 εδ. α' και β' του Συντάγματος, η έννομη τάξη εξομοιώνει την προστασία των δημόσιων και ιδιωτικών δασών. Επομένως, η απαγόρευση επεμβάσεων, καθώς επίσης και η σειρά των επιτρεπτών επεμβάσεων ισχύουν τόσο για τα δημόσια δάση και τις δασικές εκτάσεις, όσο και για τα ιδιωτικά (Σιούτη, 1985).

3.4.2 Αξία δάσους και δασικών εκτάσεων

Σε πολλές περιπτώσεις, είναι ανάγκη να προσδιορισθεί η αξία του δάσους και των δασικών εκτάσεων. Έτσι λοιπόν, στο άρθρο 6 του ν. 998/1979 εισάγονται συγκεκριμένα κριτήρια, που συμβάλλουν στον προσδιορισμό αυτής της αξίας (λ.χ. προστατευτική αξία), ενώ αποκλείεται η συνεκτίμηση άλλων συγκριτικών στοιχείων (λ.χ. οικοπεδική αξία). Μάλιστα, αξίζει να επισημανθεί ότι ο εν λόγω νόμος αναφέρεται σε ποικίλες λειτουργίες των δασών και των δασικών εκτάσεων, όπως είναι η παραγωγική, προστατευτική, υδρονομική και αισθητική λειτουργία τους (Παπαστερίου, 2017).

3.5 ΕΝΔΙΚΟΦΑΝΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ ΔΑΣΟΥΣ - ΕΝΔΙΚΟΦΑΝΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗ

Κρίσιμες είναι οι ρυθμίσεις του ν. 998/1979 (άρθρα 10 παρ. 3 και 14) όσον αφορά στην ενδικοφανή διαδικασία για τον χαρακτηρισμό των δασών και των δασικών εκτάσεων και την ενδικοφανή προσφυγή. Αρμόδια όργανα για τον χαρακτηρισμό των δασών και των δασικών εκτάσεων είναι ο

Δασάρχης (ή ο Διευθυντής Δασών) και οι Επιτροπές Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, ήδη οι Τεχνικές Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων.

Επιπλέον, οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 998/1979 θεσπίζουν προσωρινά και δη, μέχρι την έγκριση δασικού χάρτη, ειδική ενδικοφανή διαδικασία για τον χαρακτηρισμό μιας εκτάσεως ως δασικής ή μη, με στόχο να επιλυθεί το σχετικό ζήτημα κατά τρόπο δεσμευτικό τόσο για την Διοίκηση, όσο και για τους ενδιαφερόμενους ιδιώτες. Ωστόσο, παρά τον προσωρινό χαρακτήρα της προαναφερθείσας διαδικασίας, η εισαγόμενη "κατάσταση προσωρινότητας" ενέχει χαρακτήρα μονιμότητας (Παπαστερίου, 2017).

Στη συνέχεια, παρατίθεται το άρθρο 14 του ν. 998/1979, που φέρει τον τίτλο "Προσωρινή επίλυσις αμφισβητήσεων", όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 34 του ν. 4280/2014, ΦΕΚ Α' 159/8.8.2014 και θεσπίζει τα κάτωθι:

"1. Μέχρι την ανάρτηση του δασικού χάρτη, ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ή τμήματος της επιφανείας της γης ως υπαγόμενης ή μη στις περιπτώσεις του άρθρου 3 του παρόντος νόμου και ο καθορισμός των ορίων τούτων για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού, όπως και ο προσδιορισμός της κατηγορίας στην οποία ανήκει κατά τις στο άρθρο 4 διακρίσεις, ενεργείται μετά από αίτηση οποιουδήποτε έχοντος έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως, με πράξη του κατά τόπον αρμοδίου Δασάρχη ή του Διευθυντή Δασών, εάν στο νομό δεν υφίσταται Δασαρχείο.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο πράξη, εκδίδεται μετά από σχετική εισήγηση αρμοδίου δασολόγου και αιτιολογείται προσηκόντως με βάση τα τυχόν υφιστάμενα στοιχεία φωτογραφήσεως και χαρτογραφήσεως της περιοχής, με τη μορφολογία του εδάφους, το είδος, τη σύνθεση, την έκταση της βλαστήσεως και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής, τις τυχόν επελθούσες διαχρονικές αλλοιώσεις ή καταστροφές, καθώς και κάθε άλλο χρήσιμο στοιχείο για το χαρακτηρισμό της εκτάσεως.

3. Η πράξη αυτή επιδίδεται στον υποβάλλοντα την σχετική αίτηση ιδιώτη ή νομικό πρόσωπο ή δημόσια υπηρεσία εντός δέκα (10) ημερών από την έκδοσή της με υπάλληλο της δασικής αρχής, σύμφωνα με τις διατάξεις του

άρθρου 47 επ. του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και κοινοποιείται εντός της ίδιας προθεσμίας στον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου, στον αρμόδιο φορέα διαχείρισης του άρθρου 15 του ν. 2742/1999 (Α' 207), εφόσον υπάρχει στον ΟΠΕΚΕΠΕ και στον οικείο Δήμο, ο οποίος την αναρτά επί ένα (1) μήνα στον πίνακα ανακοινώσεων του. Ανακοίνωση περί της σύνταξης της ως άνω πράξης και της αποστολής αυτής στον οικείο Δήμο, με περίληψη του περιεχομένου της δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστον τοπικές εφημερίδες ή σε μία τοπική και μία εφημερίδα των Αθηνών ή της Θεσσαλονίκης. Η ως άνω πράξη μετά του συνημμένου τοπογραφικού διαγράμματος αναρτάται εντός της δεκαήμερης προθεσμίας του πρώτου εδαφίου της παρούσας σε ειδικά προς τούτο καταχωρισμένο δικτυακό τόπο. Με την ανάρτηση της απόφασης στον ειδικό αυτό δικτυακό τόπο, η οποία αντιστοιχεί με επιβαλλόμενη από το νόμο δημοσίευση, τεκμαίρεται η πλήρης γνώση για κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο προκειμένου να ασκήσει οποιοδήποτε ένδικο μέσο.

4. Κατά της πράξης του Δασάρχη επιτρέπονται αντιρρήσεις, ενώπιον της κατά το άρθρο 10 του παρόντος νόμου Επιτροπής του νομού, στην οποία βρίσκεται η υπό αμφισβήτηση έκταση ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτής, από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ατελώς, όπως και από κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον κατόπιν καταβολής παραβόλου. Το ανωτέρω παράβολο κατατίθεται υπέρ του Πράσινου Ταμείου στον ειδικό κωδικό, Ειδικός Φορέας Δασών και διατίθεται κατά προτεραιότητα για την αποζημίωση των μελών της ανωτέρω Επιτροπής, διατιθέμενου του τυχόν υπολοίπου για τους σκοπούς του Πράσινου Ταμείου. Οι αντιρρήσεις ασκούνται εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από της κατά τα ανωτέρω επιδόσεως και κοινοποιήσεως ή σε κάθε άλλη περίπτωση, από την ανάρτηση.

Η Επιτροπή αποφαινεται αιτιολογημένα εντός προθεσμίας ενός εξαμήνου από την υποβολή των αντιρρήσεων, αφού λάβει υπόψη τον σχετικό φάκελο και τις προτάσεις του ενδιαφερομένου ως άνω ιδιώτη, νομικού προσώπου ή δημοσίας υπηρεσίας. Για το σκοπό αυτόν, μπορεί να διενεργήσει και αυτοψία προς μόρφωση ασφαλέστερης γνώμης περί της υφισταμένης στην περιοχή

κατάστασης. Εάν δεν εκδοθεί απόφαση εντός της ανωτέρω προθεσμίας, η οικεία Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, οφείλει να χορηγήσει εντός διμήνου από την υποβολή της αίτησης αυτής, βεβαίωση περί της σιωπηρής απόρριψης των αντιρρήσεων, εκτός εάν αποφανθεί, εντός του ανωτέρω διμήνου από την υποβολή της αίτησης επί των εκκρεμών αντιρρήσεων. Η εξέταση των αντιρρήσεων στην περίπτωση αυτή γίνεται κατά προτεραιότητα. Μετά την άπρακτη πάροδο του διμήνου τεκμαίρεται σιωπηρή απόρριψη των αντιρρήσεων.

5. Η απόφαση της Επιτροπής επί των αντιρρήσεων επιδίδεται, κοινοποιείται και αναρτάται στον δικτυακό τόπο κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου. Με την ανάρτηση αυτή, η οποία αντιστοιχεί με επιβαλλόμενη από το νόμο δημοσίευση, τεκμαίρεται η πλήρης γνώση για κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, προκειμένου να ασκήσει αίτηση ακυρώσεως.

6. Ο χαρακτηρισμός μιας έκτασης ως έχουσας δασικό χαρακτήρα ή μη, καθίσταται οριστικός και αμετάκλητος όταν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία υποβολής αντιρρήσεων ενώπιον της Επιτροπής ή αιτήσεως ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής ή εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση του αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου επί της αιτήσεως ακυρώσεως. Περί της συνδρομής του οριστικού και αμετάκλητου χαρακτηρισμού της έκτασης, χορηγείται σχετικό πιστοποιητικό από τον οικείο Δασάρχη, κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

7. Με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στην παράγραφο 8β του παρόντος άρθρου, αν η έκταση έχει χαρακτηριστεί ως μη έχουσα δασικό χαρακτήρα, η προθεσμία για την άσκηση αντιρρήσεων, η άσκηση αυτών, καθώς και η προθεσμία και η άσκηση ενδίκων μέσων κατά της αποφάσεως της Επιτροπής, αναστέλλουν αυτοδικαίως την εκτέλεση της πράξης.

8. Ο Δασάρχης κατά την άσκηση της αρμοδιότητας του παρόντος άρθρου, οφείλει να απόσχει του χαρακτηρισμού, εάν για τη συγκεκριμένη έκταση έχει προηγηθεί η κήρυξη αυτής ως αναδασωτέας, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του άρθρου 67 του νόμου αυτού ή εάν διαπιστώσει

αιτιολογημένα ότι μία έκταση, η οποία είχε κατά το παρελθόν δασικό χαρακτήρα, τον έχει απολέσει για κάποιους από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος και στο άρθρο 38 του παρόντος νόμου.

Εκτάσεις που περιλαμβάνονται εντός των ορίων ευρύτερων εκτάσεων που κηρύχθηκαν αναδασωτέες και εξαιρούνται της αναδάσωσης με λεκτική διατύπωση στις σχετικές περί κηρύξεως της αναδάσωσης αποφάσεις, χωρίς να έχουν αποτυπωθεί τα όρια τους στα τοπογραφικά διαγράμματα, που συνοδεύουν τις ως άνω αποφάσεις, χαρακτηρίζονται χωρίς μερική άρση τους, εφόσον από το περιεχόμενο της πράξης τεκμηριώνεται ο διαχρονικός μη δασικός χαρακτήρας τους.

8. α. Ο χαρακτήρας των εκτάσεων επί των οποίων σχεδιάζεται η ανάπτυξη μεγάλων επενδύσεων, ή η λειτουργία Επιχειρηματικών Πάρκων του Ν. 3982/2011 ή τουριστικών εγκαταστάσεων ή εγκαταστάσεων αποθήκευσης, διαχείρισης ή επεξεργασίας στερεών και υγρών αποβλήτων, ή η εγκατάσταση μεγάλων έργων υποδομής, μεταλλείων, λατομείων ως και σταθμών Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ. με χρήση Α.Π.Ε., συμπεριλαμβανομένων των έργων σύνδεσης με το Σύστημα ή το Δίκτυο, εσωτερικής οδοποιίας και οδοποιίας πρόσβασης και των λοιπών συνοδών έργων, καθώς και των εκτάσεων για τις οποίες απαιτείται πράξη χαρακτηρισμού για τη σύνταξη της έκθεσης που προβλέπεται στην περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2882/2001, όπως ισχύει εξετάζεται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος κατά απόλυτη προτεραιότητα, σε χρόνο που δεν υπερβαίνει τις σαράντα πέντε (45) ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης, ενώ οι κατά την παράγραφο 3 αντιρρήσεις στις ανωτέρω περιπτώσεις εισάγονται για εξέταση στην Τεχνική Επιτροπή Εξέτασης Αντιρρήσεων του άρθρου 10 του Ν. 998/1979 ως ισχύει στην πρώτη μετά την ημερομηνία υποβολής τους συνεδρίαση.

β. Η πράξη χαρακτηρισμού στις περιπτώσεις του ανωτέρω εδαφίου α', μετά τη νόμιμη δημοσιοποίηση της έχει το τεκμήριο νομιμότητας και εκτελείται, ακόμη και αν με αυτή η υπόψη έκταση έχει χαρακτηριστεί ως μη δασική.

γ. Εφόσον η εγκατάσταση σταθμού Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. με χρήση Α.Π.Ε. σχεδιάζεται σε έκταση που υπάγεται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και ως προς την κυριότητα της ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3208/2003, η άδεια εγκατάστασης του σταθμού εκδίδεται μόνο αν εξασφαλιστεί δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης ή μίσθωσης της έκτασης αυτής από τον ιδιοκτήτη της (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 50 του Ν. 4423/2016, ΦΕΚ Α 182/27.9.2016).

9. Οι πράξεις του Δασάρχη και οι αποφάσεις των Επιτροπών που εκδίδονται κατά τις προηγούμενες παραγράφους, με τις οποίες περιοχές ή τμήματα τους χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις, λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη κατά την κατάρτιση του δασικού χάρτη και τη σύνταξη του δασολογίου της αντίστοιχης περιοχής.

10. Αν ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής ή τμήματος επιφανείας γης έχει γίνει με έγγραφα πληροφοριακού χαρακτήρα του αρμοδίου Δασάρχη ή του Διευθυντή Δασών που εκδόθηκε μετά την 11^η Ιουνίου 1975 και έως το τέλος Απριλίου του έτους 1981, ημερομηνία εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου, χωρίς να ακολουθηθεί η προβλεπόμενη ενδικοφανής διαδικασία του παρόντος άρθρου, θεωρείται τελεσίδικος και ο χαρακτήρας της έκτασης αυτής δεν επανεξετάζεται. Τυχόν ασκηθείσες προσφυγές στις οικείες Επιτροπές του άρθρου 10 του παρόντος νόμου θεωρούνται, εφόσον υποβληθεί αίτηση παραίτησης του προσφεύγοντα, ως μη ασκηθείσες (όπως η παράγραφος 10 προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 12 Ν. 4315/2014, ΦΕΚ Α 269/24.12.2014)".

ΜΕΡΟΣ 4

4.1 ΔΑΣΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ, ΔΑΣΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

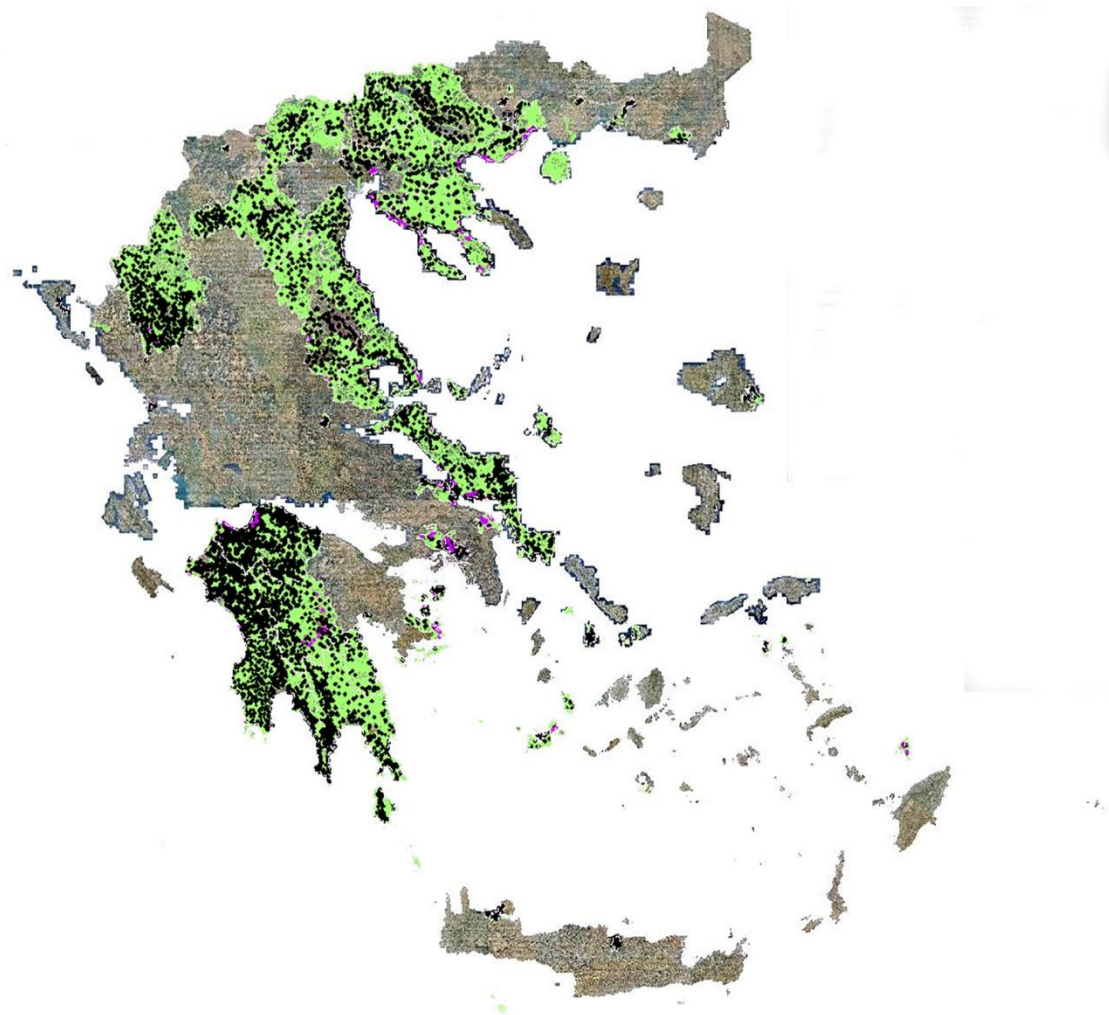
4.1.1 Εισαγωγικά

Βάσει των διατάξεων των άρθρων 153 - 155 Ν. 4389/2016, που αναφέρονται στον δασικό χάρτη και στο δασολόγιο, προωθείται ένα νέο νομικό καθεστώς, το οποίο εξακολουθεί να ανήκει στο Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο, παρά τις επελθούσες μεταβολές, ιδίως με την αφαίρεση αρμοδιοτήτων από την ΕΚΧΑ Α.Ε. και τη μετακύλισή τους στις δασικές υπηρεσίες υπό συγκεκριμένες μορφές. Βέβαια, ζητήματα που σχετίζονται με τον δασικό χάρτη ρυθμίζονται διαχρονικά σε ποικίλο βαθμό και ένταση, από περισσότερα νομοθετήματα, όπως π.χ. οι Ν. 998/1979, 2664/1998, 3889/2010, 4164/2013 και 4389/2016.

Ακόμη, αξίζει να σημειωθεί ότι για τους δασικούς χάρτες ακολουθείται και πάλι το εξής σχήμα: Κατάρτιση ↔ θεώρηση ↔ ανάρτηση ↔ αντιρρήσεις ↔ κύρωση ↔ δημοσίευση ↔ οριστικοποίηση ↔ αναμόρφωση ↔ εκ νέου κύρωση ↔ εκ νέου δημοσίευση ↔ κατάρτιση δασολογίου (Παπαστερίου, 2017).

4.1.2 Έννοια δασικού χάρτη

Δασικός χάρτης είναι ο χάρτης, στον οποίο απεικονίζονται ορισμένες δασικές περιοχές σε καθορισμένο υλικό, που συμπληρώνεται από συγκεκριμένα στοιχεία. Δηλαδή, ο δασικός χάρτης είναι η απεικονισμένη δασική περιοχή (Παπαστερίου, 2016). Αναλυτικότερα, δασικός χάρτης είναι ο χάρτης στον οποίο απεικονίζονται οι δασικές εν γένει εκτάσεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 3 Ν. 998/1979 σε κατάλληλης κλίμακας χαρτογραφικό ή αεροφωτογραφικό υλικό, το οποίο συμπληρώνεται με τα φωτοερμηνευτικά στοιχεία των πρόσφατων και ιστορικών αεροφωτογραφιών, τις διοικητικές πράξεις και τα διαθέσιμα στοιχεία της δασικής υπηρεσίας, σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ. 1 Ν. 3889/2010.

Πηγή: xyz.gr

Δασικός Χάρτης της Ελλάδας

Ο ανωτέρω ορισμός χρειάζεται ορισμένες διευκρινίσεις. Όσον αφορά στον προσδιορισμό των "δασικών εν γένει εκτάσεων", ήτοι των δασικών περιοχών, που θα απεικονίζονται στον δασικό χάρτη, λεκτέα είναι τα κάτωθι: Στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, ως εντακτέα δασική περιοχή νοείται το δάσος, αυτό καθ' εαυτό, χωρίς τις δασικές εκτάσεις. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, ως εντακτέα δασική περιοχή νοείται η δασική έκταση. Η επόμενη παράγραφος έχει καταργηθεί. Στην αναριθμημένη παράγραφο 3 (πρώην παρ. 4) του άρθρου 3 του Ν. 998/1979,

ως εντακτέες δασικές περιοχές νοούνται "και οι οποιασδήποτε φύσεως ασκεπείς εκτάσεις (φρυγανώδεις ή χορτολιβαδικές εκτάσεις, βραχώδεις εξάρσεις και γενικά ακάλυπτοι χώροι), που περικλείονται από δάση ή δασικές εκτάσεις, καθώς και οι υπεράνω των δασών ή δασικών εκτάσεων ασκεπείς κορυφές ή αλπικές ζώνες των ορέων". Στην αναριθμημένη παράγραφο 4 (πρώην παρ. 5) του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, ως εντακτέες δασικές περιοχές νοούνται "και τα εντός των πόλεων και των οικιστικών περιοχών πάρκα και άλση, καθώς και οι εκτάσεις που κηρύσσονται ή έχουν κηρυχθεί με πράξη της αρμόδιας αρχής ως δασωτές ή αναδασωτές ". Ωστόσο, θεσπίσθηκε νέα ρύθμιση για τα πάρκα και τα άλση, βάσει της οποίας: "Στον δασικό χάρτη δεν απεικονίζονται τα εντός των πόλεων και των οικιστικών περιοχών πάρκα και άλση της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979". Η προπαρατεθείσα νέα διάταξη εμπεριέχει αντινομία και είναι προφανώς αντισυνταγματική.

Ακόμη, όσον αφορά στη συμπλήρωση με τις διοικητικές πράξεις, αυτή περιλαμβάνει κάθε σχετική πράξη του Κτηματολογικού Δικαίου (π.χ. διόρθωση προδήλου σφάλματος) ή του Δασικού Δικαίου (π.χ. κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας).

4.1.3 Βάση για τον προσδιορισμό των δασικών περιοχών η (παλαιότερη) αεροφωτογραφία

Ζήτημα ανακύπτει όσον αφορά στον τρόπο προσδιορισμού των ανωτέρω δασικών περιοχών - εκτάσεων. Ο νόμος επιλέγει ως βάση προσδιορισμού την παλαιότερη και πλησιέστερη προς τον χρόνο καταρτίσεως του δασικού χάρτη αεροφωτογραφία ή την αεροφωτογράφιση του έτους 1960 ή τις πρόσφατες και ιστορικές αεροφωτογραφίες κατά τη νέα διατύπωση.

Ειδικότερα, υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς και το άρθρο 13, παρ. 2, εδ. α' - β' Ν. 3889/2010, η παλαιότερη και η πλησιέστερη προς τον χρόνο κατάρτισης του δασικού χάρτη, αεροφωτογραφία λαμβάνεται ως βάση για τον προσδιορισμό των δασικών περιοχών. Εάν η παλαιότερη

αεροφωτογράφιση δεν καλύπτει την εξεταζόμενη περιοχή ή η χρησιμοποίησή της λόγω ποιότητας ή κλίμακας, καθίσταται απρόσφορη, χρησιμοποιείται και η αεροφωτογράφιση έτους λήψης 1960. Όμως, υπό το νέο νομικό καθεστώς και το άρθρο 153, υπό Α, παρ. 2 Ν.4389/2016, τα φωτοερμηνευτικά στοιχεία των πρόσφατων και ιστορικών αεροφωτογραφιών λαμβάνονται ως βάση για τον προσδιορισμό των δασικών περιοχών.

Πηγή: *dasarxeio.com*

Αεροφωτογραφία δασικού χάρτη, 2008

4.1.4 Εκτάσεις που απώλεσαν τον δασικό χαρακτήρα τους

Για τις εκτάσεις που έχουν χάσει τον δασικό τους χαρακτήρα πριν τις 11-6-1975, υπάρχει ειδική ρύθμιση στο άρθρο 13, παρ. 2, εδ. γ' Ν. 3889/2010 και στο άρθρο 154, παρ. 1 Ν. 4389/2016. Ειδικότερα, εκτάσεις που έχουν απολέσει τον δασικό χαρακτήρα τους πριν τις 11-6-1975 λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη, η οποία καλύπτεται από

το τεκμήριο νομιμότητας, δεν χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις και δεν κηρύσσονται αναδασωτέες.

4.1.5 Αρμοδιότητες ΕΚΧΑ Α.Ε. κατά τους Ν. 4164/2013 και 4389/2016

Υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς και το άρθρο 13, παρ. 3, εδ. α' Ν. 3889/2010, η ΕΚΧΑ Α.Ε. είχε τις κάτωθι αρμοδιότητες για την ολοκλήρωση του δασικού χάρτη. Συγκεκριμένα, ήταν υπεύθυνη για την κατάρτιση του δασικού χάρτη, τη συμπλήρωση, τη διόρθωση, την ανάρτηση, την παραλαβή, την τήρηση, την καταχώριση, την επεξεργασία, την προετοιμασία εξετάσεως αντιρρήσεων κατά του περιεχομένου του δασικού χάρτη που αναρτήθηκε και την αναμόρφωσή του (Παπαστερίου, 2016).

Ωστόσο, υπό το νέο νομικό καθεστώς των άρθρων 153 - 155 Ν. 4389/2016, αξιοσημείωτη είναι η αφαίρεση σημαντικότεων αρμοδιοτήτων που είχε αποκτήσει η ΕΚΧΑ Α.Ε. δυνάμει του Ν. 4164/2013 σε σχέση με θεμελιώδη ζητήματα του Δασικού Δικαίου, καθώς διαπιστώνεται μετακύλιση των αποκλειστικών και ευρύτατων αρμοδιοτήτων της σε ποικίλα δασικά και μη όργανα.

4.1.6 Κατάρτιση δασικών χαρτών - Ιδιωτικά γραφεία εκπονήσεως μελετών

Σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ. 3 Ν. 3889/2010, "Αρμόδια για την κατάρτιση και όλες τις εργασίες μέχρι και την κύρωση του δασικού χάρτη είναι η Διεύθυνση Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του οικείου νομού. Όπου εφεξής στο νόμο αυτόν αναφέρεται η Διεύθυνση Δασών, νοείται η Διεύθυνση Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του οικείου νομού. Οι ανωτέρω εργασίες εκτελούνται είτε με προσωπικό της Διεύθυνσης Δασών, συνεπικουρούμενο εφόσον χρειαστεί, είτε με αναθέσεις με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σε ιδιωτικά γραφεία εκπόνησης δασικών μελετών σύμφωνα με τις προβλεπόμενες τεχνικές

προδιαγραφές ". Από αυτές τις ρυθμίσεις προκύπτει σημαντική επαναφορά αρμοδιοτήτων στις δασικές υπηρεσίες, οι οποίες όμως χαρακτηρίζονται από έλλειψη πόρων, προσωπικού και υποδομών.

Μάλιστα, η Διεύθυνση Δασών πρέπει να υποβάλει στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας σχετική πρόταση για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών, συνοδευόμενη από χρονοδιάγραμμα εντός δύο μηνών. Ύστερα, σε διάστημα ενός μηνός από την υποβολή της προαναφερθείσας πρότασης, η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος εισηγείται στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας την έκδοση απόφασης για την έγκριση της πρότασης, εφόσον διαπιστώσει ότι εξασφαλίζεται η έγκαιρη προβολή των δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου επί εκτάσεων, για τις οποίες ισχύει το τεκμήριο κυριότητας βάσει του ανωτέρω χρονοδιαγράμματος και ότι οι αναγκαίοι οικονομικοί πόροι είναι διασφαλισμένοι.

Επιπροσθέτως, στις περιοχές για τις οποίες έχει ήδη καταρτισθεί δασικός χάρτης, η συμπλήρωση, διόρθωση και ανάρτησή του, καθώς και όλες οι εργασίες μέχρι και την κύρωσή του, εκτελούνται από τη Διεύθυνση Δασών της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ακόμη, για τις περιοχές, για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί εντός τεσσάρων μηνών η προπαρατεθείσα Υπουργική Απόφαση, οι ανωτέρω εργασίες εκτελούνται από την ανώνυμη εταιρία "Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε." (ΕΚΧΑ Α.Ε.), με αναθέσεις σε ιδιωτικά γραφεία εκπόνησης δασικών μελετών σύμφωνα με τις προβλεπόμενες τεχνικές προδιαγραφές.

Σε αυτή την περίπτωση, *"ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των σχετικών συμβάσεων κατάρτισης έως και την κύρωση, εκπονείται σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος και εγκρίνεται μετά από σχετική κοινή εισήγηση των ανωτέρω, από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Το κριτήριο που λαμβάνεται κατά προτεραιότητα υπόψη κατά την έκδοση της ως άνω απόφασης είναι η έγκαιρη προβολή των δικαιωμάτων του*

Ελληνικού Δημοσίου, ώστε να μην προκαλούνται καθυστερήσεις στο χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας κτηματογράφησης κάθε περιοχής".

Περαιτέρω, λαμβάνονται υπόψη κατά βαθμό προτεραιότητας και τα ακόλουθα κριτήρια : α. Οι διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι, β. Η διαθεσιμότητα επαρκούς στελεχιακού δυναμικού και υποδομής των αρμοδίων Διευθύνσεων Δασών κατά περίπτωση, ώστε να ανταποκριθούν στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, γ. Η ανάγκη επίσπευσης των εργασιών κατάρτισης και κύρωσης του δασικού χάρτη σε ορισμένες περιοχές λόγω ιδιαιτεροτήτων, σε σχέση με τις ιδιοκτησιακές, διοικητικές και βλαστητικές συνθήκες της περιοχής και δ. Η εκτίμηση των αντιρρήσεων που αναμένεται να υποβληθούν κατά την ανάρτηση του δασικού χάρτη.

Επιπλέον, στο άρθρο 13, παρ. 5 Ν. 3889/2010 προβλέπεται ότι εφόσον η κατάρτιση, η ανάρτηση και εν γένει οι εργασίες έως την κύρωση του δασικού χάρτη εκτελούνται από την εταιρία ΕΚΧΑ Α.Ε. με αναθέσεις σε ιδιωτικά γραφεία εκπόνησης δασικών μελετών, για κάθε Περιφερειακή Ενότητα ορίζεται με απόφαση του Προϊσταμένου της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών ένας ή περισσότεροι υπεύθυνοι δασολόγοι, υπάλληλοι του Τμήματος Δασικών Χαρτογραφήσεων της ανωτέρω Διεύθυνσης, οι οποίοι συμμετέχουν στην επίβλεψη της σύμβασης.

Στη συνέχεια, η εταιρία ΕΚΧΑ Α.Ε. υποχρεούται να αποστείλει στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος χρονοδιάγραμμα υπό μορφή πίνακα, όπου θα περιλαμβάνονται οι ημερομηνίες οριστικοποίησης των αρχικών εγγραφών για τις περιοχές της χώρας, για τις οποίες ισχύει το Εθνικό Κτηματολόγιο, καθώς επίσης και οι προβλεπόμενες ημερομηνίες έναρξης και λήξης της περιόδου συλλογής δηλώσεων, της ανάρτησης των προσωρινών κτηματολογικών πινάκων και διαγραμμάτων και της περαίωσης της διαδικασίας κτηματογράφησης για τις υπό κτηματογράφηση περιοχές, στις οποίες εξελίσσεται ή πρόκειται να ξεκινήσει η διαδικασία κτηματογράφησης.

Τέλος, η εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε." χορηγεί υποχρεωτικά στη Διεύθυνση Δασικών Χαρτών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και

Τροφίμων, πριν την ανάρτηση των προσωρινών στοιχείων της κτηματογραφήσεως, το χαρτογραφικό και αεροφωτογραφικό υλικό, που έχει στη διάθεσή της, ώστε να χρησιμοποιηθεί για την κατάρτιση των δασικών χαρτών κατά τις ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 1, παρ. 7α Ν. 3481/2006).

4.1.7 Πρότυπα τεύχη δημοπρατήσεως

Σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ. 3, εδ. δ' Ν. 3889/2010, τα πρότυπα τεύχη δημοπρατήσεως αποστέλλονται πριν από την ανάρτησή τους στην οικεία Διεύθυνση Δασών για τυχόν παρατηρήσεις. Η εν λόγω αποστολή κρίνεται υποχρεωτική (Παπαστερίου, 2017).

4.1.8 Σύνταξη και θεώρηση δασικού χάρτη

Αφετηρία για τη δημιουργία δασολογίου και μετά το Εθνικό Κτηματολόγιο για τη δημιουργία Δασικού Κτηματολογίου συνιστά η σύνταξη του δασικού χάρτη. Μάλιστα, η σύνταξη του δασικού χάρτη ταυτίζεται με την κατάρτισή του. Ύστερα από την κατάρτιση, ακολουθεί η θεώρηση του δασικού χάρτη. Η οικεία Διεύθυνση Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης έχει την αρμοδιότητα θεωρήσεως του καταρτισμένου δασικού χάρτη. Με τη θεώρηση του δασικού χάρτη επιχειρείται ένας σοβαρός έλεγχος των διάφορων στοιχείων, που πρέπει να εμπεριέχονται στον υπό θεώρηση δασικό χάρτη.

Ειδικότερα, βάσει του άρθρου 13, παρ. 9, εδ. α' και β' Ν. 3889/2010, "*Ο δασικός χάρτης αμέσως μετά την κατάρτισή του θεωρείται από την οικεία Διεύθυνση Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Για τη θεώρηση εκδίδεται απόφαση της ανωτέρω Υπηρεσίας, η οποία αναρτάται στο Πρόγραμμα Διαύγεια*". Η εμπρόθεσμη θεώρηση του δασικού χάρτη φανερώνει ότι δεν εγείρονται ζητήματα διόρθωσης ή συμπλήρωσής του και ότι είναι άψογος.

Έπειτα, όσον αφορά στα ιδιωτικά γραφεία, το άρθρο 13, παρ. 9, εδ. γ' και δ' Ν. 3889/2010 προβλέπει ότι αν ο δασικός χάρτης καταρτίζεται από ιδιωτικό γραφείο εκπόνησης δασικών μελετών, τα παραδοτέα υποβάλλονται σταδιακά, με δύο ενδιάμεσες και μία τελική παράδοση. Μάλιστα, η θεώρησή του πραγματοποιείται εντός δύο μηνών από την τελική υποβολή του στην ανωτέρω αρμόδια υπηρεσία. Η εν λόγω προθεσμία είναι δυνατό να παραταθεί κατά ένα μήνα με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από υποβολή επαρκώς αιτιολογημένου αιτήματος από την αρμόδια Διεύθυνση Δασών.

4.1.9 Διόρθωση και συμπλήρωση του δασικού χάρτη

Είναι δυνατόν ο δασικός χάρτης να μην είναι άψογος και να περιέχει σφάλματα, που πρέπει να διορθωθούν ή να μην είναι πλήρης, οπότε τα υφιστάμενα κενά πρέπει να συμπληρωθούν ή να περιέχει ασάφειες, οι οποίες πρέπει να αποκατασταθούν. Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις η Διεύθυνση Δασών συμπληρώνει τα τυχόν υφιστάμενα κενά και προβαίνει στις απαιτούμενες διορθώσεις. Εφόσον διαπιστωθούν παραλείψεις ή σφάλματα, ο χάρτης συμπληρώνεται και διορθώνεται σύμφωνα με τις υποδείξεις της Διεύθυνσης Δασών με σχετική έκθεση ελέγχου που συντάσσεται από την τελευταία εντός της ανωτέρω προθεσμίας, βάσει του άρθρου 13, παρ. 9, εδ. ε' Ν. 3889/2010.

4.1.10 Θεώρηση του δασικού χάρτη

Κατόπιν όλων των προπαρατεθέντων σταδίων, ο χάρτης επανυποβάλλεται και θεωρείται. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το εδάφιο στ' της παραγράφου 9 του άρθρου 13 Ν. 3889/2010 ορίζεται ότι ο χάρτης επανυποβάλλεται από τον ανάδοχο μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση σε αυτόν της έκθεσης ελέγχου. Η αρμόδια Διεύθυνση Δασών θεωρεί τον

συμπληρωμένο και διορθωμένο δασικό χάρτη μέσα σε ένα μήνα από την επανυποβολή του.

Ωστόσο, εάν η αρμόδια Διεύθυνση Δασών αδυνατεί να ανταποκριθεί στις ανωτέρω προθεσμίες, οφείλει εντός δεκαπέντε ημερών από τη δεύτερη ενδιάμεση υποβολή του δασικού χάρτη, να ενημερώσει τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης με έγγραφη τεκμηρίωση των προβλημάτων ή των ελλείψεων, που καθιστούν αδύνατη τη θεώρηση εντός των νομίμων προθεσμιών (άρθρο 13, παρ. 9, εδ. η' Ν. 3889/2010). Μάλιστα, ο Συντονιστής στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του υποχρεούται να εξασφαλίσει κάθε αναγκαία υποστήριξη της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών για τη θεώρηση του δασικού χάρτη (άρθρο 13, παρ. 9, εδ. θ' Ν. 3889/2010).

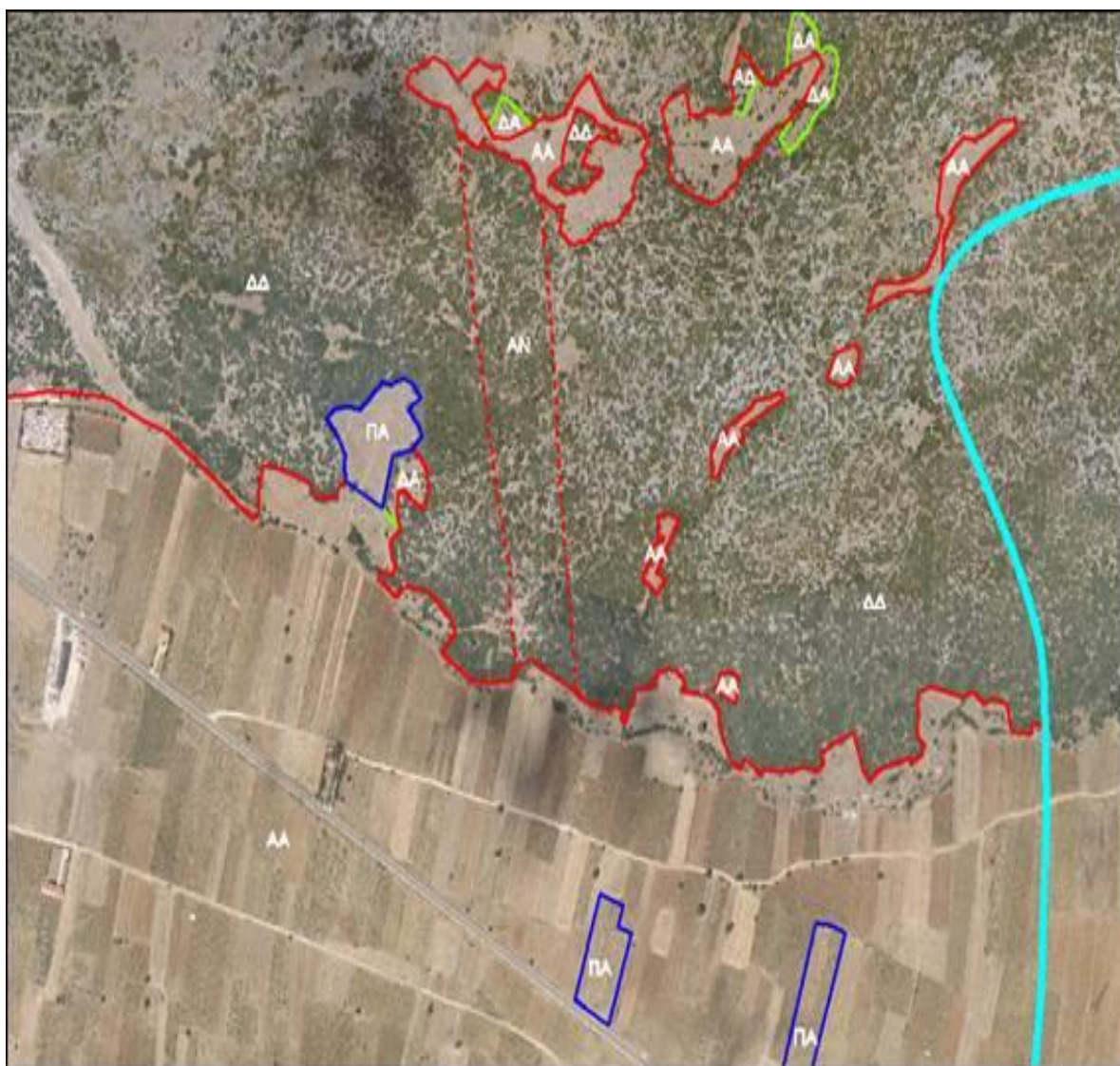
Οι προαναφερθείσες προθεσμίες δύνανται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας να παραταθούν κατά ένα μήνα, ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της οικείας Διεύθυνσης Δασών, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής και την έκταση του φυσικού αντικειμένου (άρθρο 13, παρ. 9, εδ. ι' Ν. 3889/2010).

4.1.11 Ανάρτηση του δασικού χάρτη

Μετά την κατάρτιση και τη θεώρηση του δασικού χάρτη ακολουθεί η ανάρτησή του. Η ανάρτηση του δασικού χάρτη συνιστά μέσο δημοσιοποίησής του και αποτελεί εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας, που διέπει το Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο (Παπαστερίου, 2016). Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 14, παρ. 1 Ν. 3889/2010, ο θεωρημένος δασικός χάρτης αναρτάται με απόφαση της οικείας Διεύθυνσης Δασών στον ειδικό διαδικτυακό τόπο ανάρτησης δασικών χαρτών και υποβολής αντιρρήσεων εντός δεκαπέντε ημερών από τη θεώρησή του.

Βέβαια, και υπό το νέο νομικό καθεστώς του Ν. 4389/2016 η ανάρτηση του δασικού χάρτη είναι υποχρεωτική. Μάλιστα, η διαδικασία της αναρτήσεως του δασικού χάρτη εξυπηρετεί τον δημόσιο έλεγχο της νομιμότητας των

στοιχείων που εμπεριέχονται στον δασικό χάρτη. Ακόμη, η ανάρτηση μπορεί να αφορά περισσότερες από μία δημοτικές ή τοπικές κοινότητες του ίδιου ή διαφορετικών δήμων του ίδιου νομού, σύμφωνα με το άρθρο 14, παρ. 3, εδ. α' Ν. 3889/2010. Ενδεχόμενη παράλειψη της αναρτήσεως συνεπάγεται τη μη επέλευση του μαχητού τεκμηρίου γνώσης και την επακόλουθη αδυναμία ασκήσεως αντιρρήσεων, με αρνητικές επιπτώσεις στη σύνταξη δασικού κτηματολογίου (Παπαστερίου, 2017).

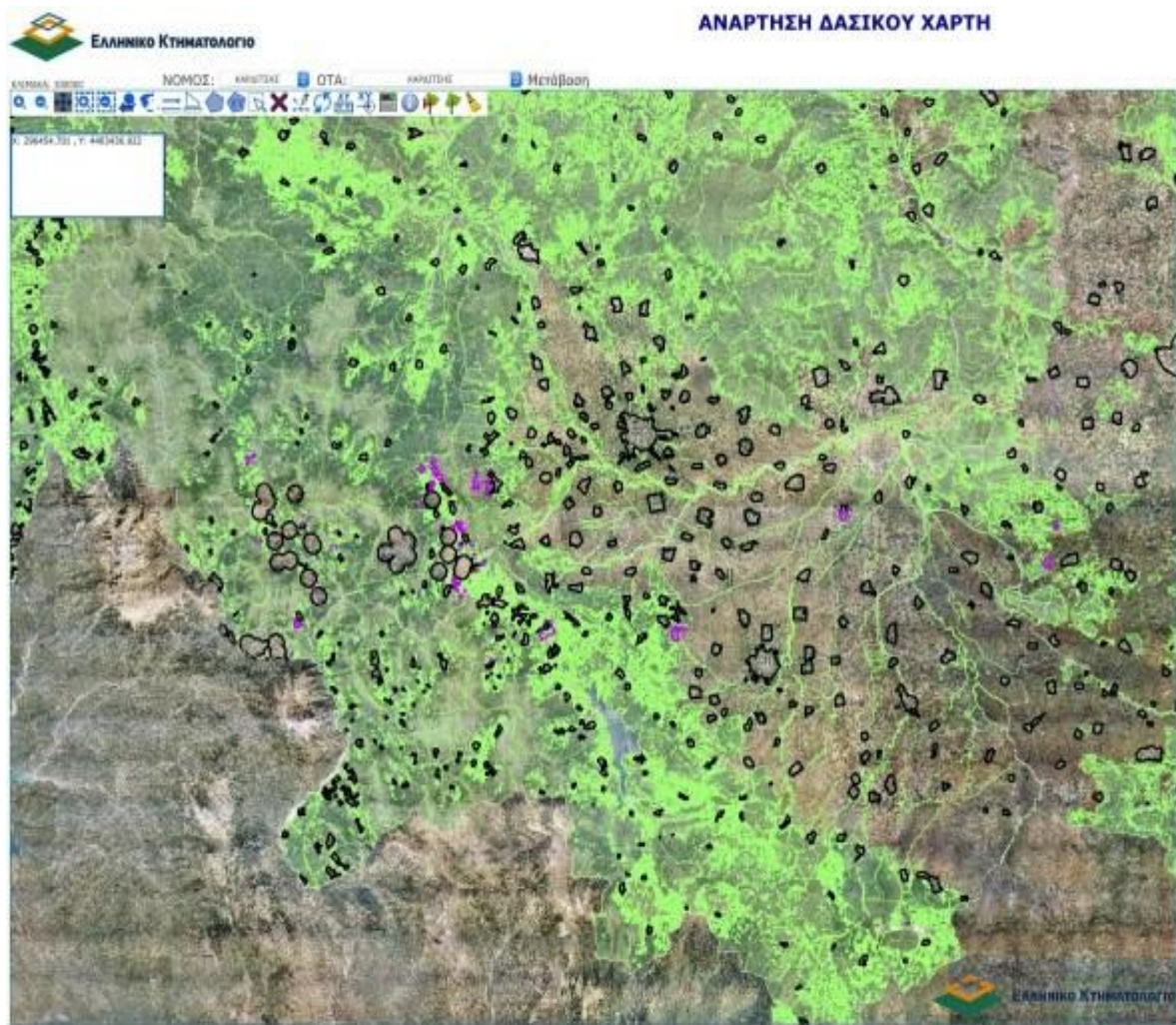
Πηγή: almyros.gr

Ανάρτηση δασικού χάρτη

4.1.12 Ηλεκτρονική ανάρτηση του δασικού χάρτη - Γραφείο αναρτήσεως δασικού χάρτη

Στο νόμο προβλέπεται η ηλεκτρονική ανάρτηση του δασικού χάρτη. Συγκεκριμένα, το άρθρο 13, παρ. 11 Ν. 3889/2010 ορίζει ότι δημιουργείται και τηρείται στην ιστοσελίδα της ΕΚΧΑ Α.Ε. ειδικός δικτυακός τόπος ανάρτησης δασικών χαρτών και υποβολής αντιρρήσεων, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Δηλαδή, ο δασικός χάρτης με απόφαση της οικείας Διεύθυνσης Δασών αναρτάται εντός δεκαπέντε ημερών από τη θεώρησή του στον ανωτέρω διαδικτυακό τόπο. Μάλιστα, εάν η ανάρτηση αφορά περισσότερες της μίας δημοτικές ή τοπικές κοινότητες, τότε μπορεί να εκδίδεται μια ανακοίνωση ανάρτησης και πρόσκληση υποβολής αντιρρήσεων, με αναφορά στο σύνολο της έκτασης και στις επιμέρους δημοτικές ή τοπικές κοινότητες, σύμφωνα με το άρθρο 14, παρ. 3 Ν. 3889/2010.

4.1.13 Ανακοίνωση για ανάρτηση του δασικού χάρτη - Πρόσκληση για υποβολή αντιρρήσεων

Στο άρθρο 14, παρ. 2, εδ. α' Ν. 3889/2010 προβλέπεται η ανακοίνωση της αναρτήσεως του δασικού χάρτη. Ειδικότερα, δημοσιεύεται στον ανωτέρω ειδικό διαδικτυακό τόπο ανακοίνωση της οικείας Διεύθυνσης Δασών για την ανάρτηση του δασικού χάρτη, με αναφορά στον χρόνο και τον τόπο της ανάρτησης και πρόσκληση των ενδιαφερομένων για την υποβολή αντιρρήσεων κατά του αναρτημένου δασικού χάρτη με αναφορά στον τόπο, τον χρόνο και τον τρόπο υποβολής αυτών.

Η δημοσίευση της ανακοινώσεως συνιστά εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας. Παράλληλα, υπηρετείται και το δικαίωμα πληροφόρησης των κοινωνιών του δικαίου σε σπουδαία ζητήματα των νομικών ρυθμίσεων με αντικείμενο τους χάρτες και το δασικό κτηματολόγιο (Παπαστερίου, 2017).

4.1.14 Δημοσιοποίηση μέσω διαδικτύου - Αποστολή ψηφιακού αντιγράφου

Η δημοσίευση της ανακοινώσεως και της προσκλήσεως δύναται για λόγους ενημερώσεως να αναρτάται σε εμφανή θέση με μέριμνα των αντίστοιχων υπηρεσιών στην οικεία Διεύθυνση Δασών, στο οικείο Δασαρχείο και στα τοπικά ή δημοτικά ή διαμερισματικά καταστήματα των οικείων πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.. Επίσης, δύναται να δημοσιεύεται με δαπάνες και μέριμνα της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών σε δύο εφημερίδες της Περιφέρειας ή του νομού. Επιπλέον, ο αναρτημένος δασικός χάρτης και η σχετική ανακοίνωση και πρόσκληση δύναται να δημοσιοποιούνται στις ιστοσελίδες

της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 14, παρ. 4 Ν. 3889/2010).

Επιπροσθέτως, ψηφιακό αντίγραφο του αναρτημένου δασικού χάρτη αποστέλλεται στην οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. (άρθρο 153, υπό Β, παρ. 5 Ν. 4389/2016). Οι ανωτέρω διατάξεις δημοσιοποιήσεως της ανακοινώσεως είναι υποχρεωτικές για τους συγκεκριμένους φορείς. Ακόμη, στα αναρτημένα στοιχεία περιλαμβάνεται και ο ιστορικός ορθοφωτοχάρτης, που απεικονίζει τα πολύγωνα των δασικών εν γένει εκτάσεων που προσδιορίστηκαν από τα φωτοερμηνευτικά στοιχεία των παλαιότερων αεροφωτογραφιών (άρθρο 14, παρ. 6 Ν. 3889/2010).

4.1.15 Τεκμαιρόμενη πλήρης γνώση

Όταν η ανάρτηση και η ανακοίνωση αναρτήσεως του δασικού χάρτη είναι σύνομες, συνεπάγονται την επέλευση του μαχητού τεκμηρίου πλήρους γνώσης, το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 14, παρ. 2, εδ. β' Ν. 3889/2010. Ειδικότερα, από την ημερομηνία της ανωτέρω δημοσιοποίησης τεκμαίρεται η πλήρης γνώση κάθε ενδιαφερόμενου τρίτου, προκειμένου να ασκήσει τις προβλεπόμενες αντιρρήσεις. Ωστόσο, το εν λόγω μαχητό τεκμήριο γνώσης δύναται να ανατραπεί με αγωγή, που ασκείται ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων.

4.1.16 Δικαίωμα ασκήσεως αντιρρήσεων - Προθεσμία

Ο νόμος προβλέπει το δικαίωμα υποβολής αντιρρήσεων κατά του περιεχομένου του δασικού χάρτη. Γενικά, οι αντιρρήσεις είναι ένας διαδεδομένος θεσμός του Κτηματολογικού Δικονομικού Δικαίου. Αποτελούν ένα δικονομικό κτηματολογικό μέσο, βάσει του οποίου οι κοινωνοί του δικαίου έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν στην αρμόδια δικαστική αρχή, ήτοι τον Κτηματολογικό Δικαστή, συγκεκριμένες αιτιάσεις κατά ενεργειών ή παραλείψεων της κτηματολογικής αρχής (του Προϊσταμένου του

Κτηματολογικού Γραφείου) και στοχεύουν στην αποκατάσταση της ορθότητας στο πεδίο του Κτηματολογικού Δικαίου (Παπαστερίου, 2013).

Όσον αφορά στο δικαίωμα ασκήσεως αντιρρήσεων κατά του περιεχόμενου του δασικού χάρτη, λεκτέα είναι τα κάτωθι: Ο δασικός χάρτης παρουσιάζει συνήθως ποικίλες ατέλειες και δεν είναι άψογος. Έτσι, το δικαίωμα αντιρρήσεων αποσκοπεί στην αποκατάσταση των εν λόγω ατελειών. Αναλυτικότερα, ο δασικός χάρτης ενδέχεται να μην είναι πλήρης, οπότε η πληρότητά του μπορεί να αποκατασταθεί με τις αντιρρήσεις. Χαρακτηριστική είναι η διάταξη του άρθρου 15, παρ. 2, εδ. β' Ν. 3889/2010, που ορίζει ότι : *"Αντιρρήσεις ειδικά κατά της παράλειψης να περιληφθεί στο δασικό χάρτη ορισμένη δασικού χαρακτήρα ή χορτολιβαδική ή βραχώδης ή πετρώδης έκταση μπορεί να υποβάλει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο και ιδίως, το Ελληνικό Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού στα διοικητικά όρια των οποίων υπάγεται η έκταση, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στους σκοπούς των οποίων περιλαμβάνεται η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος"*.

Ακόμη, ο δασικός χάρτης ενδέχεται να μην είναι ακριβής, οπότε η ακρίβειά του μπορεί να αποκατασταθεί με τις αντιρρήσεις. Κατά το άρθρο 13, παρ. 9, εδ. ε' Ν. 3889/2010, εφόσον διαπιστωθούν παραλείψεις ή σφάλματα, ο δασικός χάρτης συμπληρώνεται και διορθώνεται σύμφωνα με τις υποδείξεις της Διεύθυνσης Δασών, με σχετική έκθεση ελέγχου που συντάσσει η τελευταία εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.

Επιπλέον, ο δασικός χάρτης ενδέχεται να μην είναι σαφής, οπότε η σαφήνειά του μπορεί να αποκατασταθεί με τις αντιρρήσεις. Αξιοσημείωτη είναι η διάταξη του άρθρου 13, παρ. 2, εδ. β' Ν. 3889/2010, που προβλέπει ότι : *"Αν η παλαιότερη αεροφωτογράφιση δεν καλύπτει την εξεταζόμενη περιοχή ή η χρησιμοποίησή της λόγω κλίμακας ή ποιότητας καθίσταται απρόσφορη, χρησιμοποιείται και η αεροφωτογράφιση του έτους λήψης 1960"*. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διάταξη του άρθρου 15, παρ. 4 Ν. 3889/2010, βάσει της οποίας λόγοι που αφορούν αποκλειστικά και μόνο την αμφισβήτηση της μορφής ή του χαρακτήρα των εμφανιζόμενων στον δασικό χάρτη εκτάσεων προβάλλονται με τις αντιρρήσεις.

Στη συνέχεια, όσον αφορά στην προθεσμία υποβολής αντιρρήσεων, πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 15, παρ. 1 Ν. 3889/2010, κατά του περιεχομένου του αναρτημένου δασικού χάρτη επιτρέπεται η υποβολή αντιρρήσεων εντός αποκλειστικής προθεσμίας εξήντα ημερών από την ημερομηνία που ορίζεται στην πρόσκληση υποβολής αντιρρήσεων. Για όσους κατοικούν μόνιμα ή διαμένουν στην αλλοδαπή, η εν λόγω προθεσμία παρατείνεται για είκοσι ημέρες. Μάλιστα, για την υποβολή των αντιρρήσεων καταβάλλεται ειδικό τέλος, επί ποινή απαραδέκτου των αντιρρήσεων (άρθρο 15, παρ. 1, εδ. γ' Ν. 3889/2010).

4.1.17 Ενεργητική νομιμοποίηση αντιρρήσεων

Η ύπαρξη εμπράγματων ή ενοχικών δικαιωμάτων στις περιοχές που καλύπτονται από συγκεκριμένο δασικό χάρτη αποτελεί κριτήριο για την άσκηση αντιρρήσεων. Φορείς των δικαιωμάτων αυτών έχουν έννομο συμφέρον να υποβάλλουν αντιρρήσεις κατά του περιεχομένου του δασικού χάρτη. Έτσι, νομιμοποιούνται ενεργητικά να υποβάλλουν αντιρρήσεις φυσικά και νομικά πρόσωπα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να ενταχθούν περιβαλλοντικές οργανώσεις εθνικής εμβέλειας και άλλα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στους σκοπούς των οποίων περιλαμβάνεται η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής. Επιπροσθέτως, νομιμοποιούνται ενεργητικά το Δημόσιο και οικείοι Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού (άρθρο 15, παρ. 2, εδ. β' Ν. 3889/2010).

4.1.18 Περιεχόμενο αντιρρήσεων

Στοιχεία που προσδιορίζουν το έννομο συμφέρον, τεχνικά στοιχεία (όπως π.χ. οι γεωγραφικές συντεταγμένες) και στοιχεία που πιστοποιούν την καταβολή ειδικού τέλους συνιστούν το περιεχόμενο των αντιρρήσεων. Με τις αντιρρήσεις προβάλλονται λόγοι που σχετίζονται αποκλειστικά με τον χαρακτήρα των περιοχών, που απεικονίζονται στον δασικό χάρτη. Ακόμη, με

τις αντιρρήσεις ο ενδιαφερόμενος δύναται να δηλώσει ότι επιθυμεί την εκπροσώπησή του από τεχνικό σύμβουλο κατά την εξέτασή τους (Παπαστερίου, 2017).

Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο 15, παρ. 3 Ν. 3889/2010, το οποίο προβλέπει ότι στις αντιρρήσεις αναγράφονται οι γεωγραφικές συντεταγμένες των κορυφών του πολυγώνου, που περικλείει την έκταση, που αφορά η αμφισβήτηση της μορφής ή του χαρακτήρα, σύμφωνα με τον αναρτηθέντα δασικό χάρτη, επί ποινή απαραδέκτου. Μάλιστα, στην περίπτωση που ο δασικός χάρτης αφορά περιοχή στην οποία έχει περαιωθεί η κτηματογράφηση και λειτουργεί κτηματολόγιο, υποβάλλεται κτηματολογικό απόσπασμα ακινήτου, το οποίο εκδίδεται από την ΕΚΧΑ Α.Ε. και επί του οποίου απεικονίζεται η έκταση, της οποίας ο χαρακτήρας αμφισβητείται.

4.1.19 Υποβολή και Επεξεργασία αντιρρήσεων

Η υποβολή αντιρρήσεων γίνεται είτε αυτοπροσώπως, είτε με εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο. Στο άρθρο 16 Ν. 3889/2010 προβλέπεται η υποβολή αντιρρήσεων. Ειδικότερα, οι αντιρρήσεις υποβάλλονται σε ηλεκτρονική φόρμα στον ειδικό δικτυακό τόπο ανάρτησης δασικών χαρτών και υποβολής αντιρρήσεων. Αριθμός πρωτοκόλλου χορηγείται με την ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής κατάθεσης. Τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος, στα οποία περιλαμβάνονται και αυτά που αποδεικνύουν το έννομο συμφέρον του και την καταβολή του ειδικού τέλους, αποστέλλονται σε έντυπη μορφή στο Σημείο Υποστήριξης της Ανάρτησης του Δασικού Χάρτη εντός της προθεσμίας υποβολής αντιρρήσεων. Το όνομα του ενδιαφερομένου και ο αριθμός πρωτοκόλλου των αντιρρήσεων που υποβλήθηκαν, αναγράφονται υποχρεωτικά στον φάκελο αποστολής.

Στη συνέχεια, η επεξεργασία των αντιρρήσεων ανήκει είτε στην αρμόδια Διεύθυνση Δασών, είτε στην ΕΚΧΑ Α.Ε.. Από το σημείο αυτό και έπειτα, προβλέπονται δύο παράλληλες διαδικασίες και δη, μια διαδικασία για τις περιοχές για τις οποίες δεν ασκήθηκαν αντιρρήσεις και μια διαδικασία για

τις περιοχές για τις οποίες ασκήθηκαν αντιρρήσεις. Τα ανωτέρω όργανα επεξεργάζονται τα στοιχεία των αντιρρήσεων και αποτυπώνουν με πράσινο περίγραμμα και πράσινη διαγράμμιση στον δασικό χάρτη τις εκτάσεις, για τις οποίες δεν υποβλήθηκαν αντιρρήσεις, κατά το άρθρο 17, παρ. 1, εδ. α' Ν. 3889/2010. Η προθεσμία της επεξεργασίας ορίζεται σε σαράντα πέντε ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής αντιρρήσεων. Τέλος, εάν η επεξεργασία των αντιρρήσεων γίνεται από την ΕΚΧΑ Α.Ε., τότε ο δασικός χάρτης αποστέλλεται μαζί με τις αντιρρήσεις εντός της προαναφερθείσας ημερομηνίας στην αρμόδια Διεύθυνση Δασών προκειμένου να ελεγχθεί η ορθή αποτύπωση.

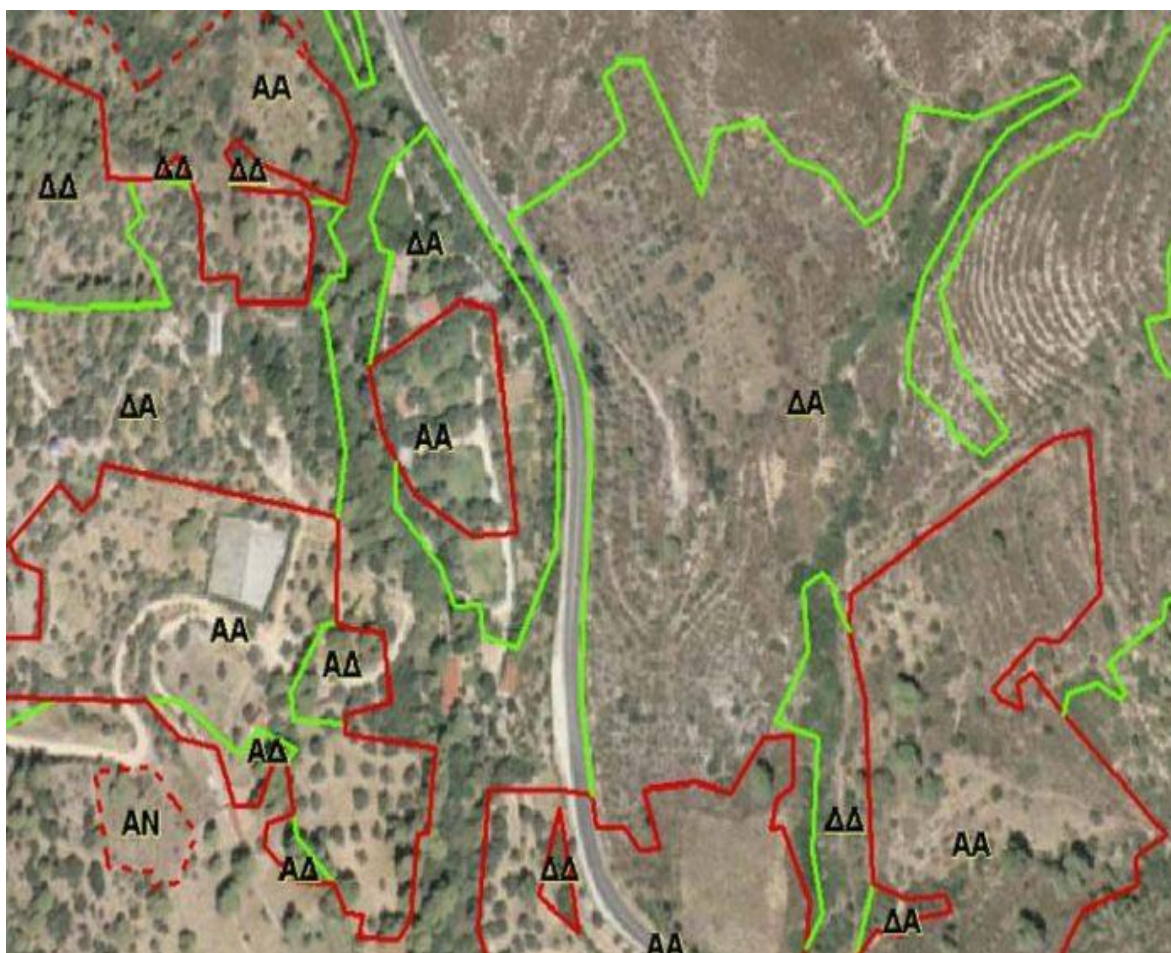
4.1.20 Θεώρηση δασικού χάρτη

Μετά την κατάρτιση του δασικού χάρτη ακολουθεί η θεώρησή του. Στο άρθρο 17 Ν. 3889/2010 προβλέπονται δύο περιπτώσεις θεώρησης του δασικού χάρτη. Αναλυτικότερα, ο δασικός χάρτης με αποτυπωμένες τις εκτάσεις, για τις οποίες δεν ασκήθηκαν αντιρρήσεις, θεωρείται από την οικεία Διεύθυνση Δασών μέσα σε προθεσμία σαράντα πέντε ημερών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής αντιρρήσεων. Βέβαια, στην περίπτωση αρμοδιότητας της ΕΚΧΑ Α.Ε., η θεώρηση γίνεται εντός είκοσι ημερών από τη διαβίβαση του δασικού χάρτη και των επεξεργασμένων από την ΕΚΧΑ Α.Ε. στοιχείων των αντιρρήσεων στη Διεύθυνση Δασών (άρθρο 17, παρ. 2 Ν. 3889/2010).

Επιπλέον, υπάρχει και η περίπτωση θεωρήσεως που χρειάζεται διορθώσεις. Χαρακτηριστική είναι η ρύθμιση του άρθρου 17, παρ. 3 Ν. 3889/2010, που ορίζει ότι εξαιρετικά στις περιπτώσεις που απαιτούνται διορθώσεις στις εκτάσεις που αποτυπώθηκαν, αυτές υποδεικνύονται από την οικεία Διεύθυνση Δασών με σχετική έκθεση μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία, ενώ ο χάρτης θεωρείται με τον ίδιο τρόπο, το αργότερο μέσα σε είκοσι ημέρες από την επανυποβολή του σε αυτή. Μάλιστα, η επανυποβολή πραγματοποιείται το αργότερο σε χρονικό διάστημα είκοσι ημερών από τη γνωστοποίηση των διορθώσεων της Διεύθυνσης Δασών.

4.1.21 Κύρωση δασικού χάρτη - Δημοσίευση - Οριστικοποίηση δασικών χαρτών

Μετά την κατάρτιση και τη θεώρηση ο δασικός χάρτης κυρώνεται με απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Χαρακτηριστική είναι η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 4 Ν. 3889/2010, που προβλέπει ότι ο δασικός χάρτης μετά τη θεώρησή του, κυρώνεται ως προς τα τμήματά του με πράσινη διαγράμμιση και πράσινο περίγραμμα, με απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία εκδίδεται εντός δέκα ημερών από την περιέλευσή του στον τελευταίο.

Πηγή: taMeteora.gr

Δασικός Χάρτης

Σύμφωνα με το άρθρο 17, παρ. 5 Ν. 3889/2010, ο κυρωμένος δασικός χάρτης δημοσιεύεται αμέσως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από την ημερομηνία της δημοσίευσής του καθίσταται οριστικός και έχει πλήρη αποδεικτική ισχύ σε κάθε δικαστική ή διοικητική αρχή, για όλα τα τμήματα που απεικονίζονται με πράσινη διαγράμμιση και πράσινο περίγραμμα και αποτελούν δασικές εν γένει εκτάσεις. Μάλιστα, ο κυρωμένος δασικός χάρτης τηρείται στον ειδικό δικτυακό τόπο από την οικεία Διεύθυνση Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ενώ αντίγραφό του αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στην ΕΚΧΑ Α.Ε. (άρθρο 17, παρ. 6 Ν. 3889/2010).

4.1.22 Προσωρινή ισχύς τμημάτων δασικού χάρτη

Κατά το Δασικό Δίκαιο, υπάρχουν εκτάσεις που εμπεριέχονται στον δασικό χάρτη, για τις οποίες ασκήθηκαν αντιρρήσεις. Δυνάμει του άρθρου 17, παρ. 7 Ν. 3889/2010, ο δασικός χάρτης έχει προσωρινή ισχύ ως προς τα τμήματα για τα οποία ασκήθηκαν αντιρρήσεις, έως τη δημοσίευση της απόφασης κύρωσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι οι προσωρινοί δασικοί χάρτες, καίτοι δεν κυρώθηκαν και δεν κατέστησαν οριστικοί, λαμβάνονται υπόψη νόμιμα από τη Διοίκηση, ως στοιχεία για την έρευνα του δασικού ή μη χαρακτήρα ορισμένης εκτάσεως (ΣΤΕ, 1330/2013).

4.1.23 Εσφαλμένος δασικός χάρτης

Ο κυρωμένος δασικός χάρτης ενδέχεται να είναι εσφαλμένος, δηλαδή να εμπεριέχει σφάλματα ως προς την αποτύπωση των ορίων των τμημάτων του και της θέσης του. Ένας τέτοιος εσφαλμένος δασικός χάρτης δύναται με πρωτοβουλία της ΕΚΧΑ Α.Ε. να επανεξετασθεί. Αναλυτικότερα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εάν η ΕΚΧΑ Α.Ε. κρίνει με αιτιολογημένη απόφασή της,

λαμβάνοντας υπόψη τους κτηματολογικούς πίνακες και τα κτηματολογικά διαγράμματα, που έχουν προκύψει μετά την αναμόρφωσή τους, ότι ο κυρωμένος δασικός χάρτης εμπεριέχει σφάλματα ως προς την αποτύπωση των ορίων των τμημάτων του και της θέσης του, δύναται να ζητήσει την εξέταση των εν λόγω περιπτώσεων από τις ΕΠ.Ε.Α., οι οποίες και αποφαίνονται, λαμβάνοντας υπόψη και τα νέα δεδομένα (άρθρο 17, παρ. 8 Ν. 3889/2010).

Ακόμη, στην περίπτωση που έχει εκδοθεί η διαπιστωτική πράξη λήξης της θητείας των μελών των ΕΠ.Ε.Α., δύναται να συγκροτηθούν εκ νέου με πράξη του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για να εξετάσουν αυτές τις περιπτώσεις.

4.1.24 Εξέταση αντιρρήσεων από ΕΠ.Ε.Α. & Συγκρότηση - Αντικατάστασή τους

Στο νόμο προβλέπεται η συγκρότηση ενός ειδικού οργάνου και δη, των τριμελών Επιτροπών Εξετάσεως Αντιρρήσεων (ΕΠ.Ε.Α.). Οι εν λόγω Επιτροπές συγκροτούνται σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 1 Ν. 3889/2010, με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην έδρα της οικείας Διεύθυνσης Δασών, εκτός αν καθορισθεί διαφορετική έδρα με την απόφαση συγκροτήσεως. Μάλιστα, στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα είναι δυνατόν να συγκροτούνται και να λειτουργούν περισσότερες ΕΠ.Ε.Α. ταυτόχρονα. Βέβαια, αυτό προϋποθέτει καθορισμό των αρμοδιοτήτων τους χωρίς επικαλύψεις.

Στη συνέχεια, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο, οι ΕΠ.Ε.Α. αποτελούνται από : α) έναν δασολόγο ως Πρόεδρο, β) έναν δασολόγο ή δασοπόνο ή γεωπόνο ή τοπογράφο και γ) έναν δικηγόρο τουλάχιστον παρ' Εφέταις, με τους αναπληρωτές τους, ως μέλη. Επιπλέον, με την απόφαση συγκροτήσεως ορίζεται και ο Γραμματέας της ΕΠ.Ε.Α. με τον αναπληρωτή του, οι οποίοι δύναται να είναι υπάλληλοι της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Με την ολοκλήρωση της εξέτασης των αντιρρήσεων επί του

αναρτηθέντος δασικού χάρτη λήγει η θητεία των μελών των ΕΠ.Ε.Α.. Ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει τη σχετική διαπιστωτική πράξη. Στις αρμόδιες Διευθύνσεις Δασών και στα οικεία δημοτικά καταστήματα ανακοινώνονται οι συνεδριάσεις των ΕΠ.Ε.Α. τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες πριν, με μνεία των υποθέσεων που θα εξετάσουν ανά συνεδρίαση. Η ανακοίνωση των συνεδριάσεων των ΕΠ.Ε.Α. συμβάλλει στη δημοσιοποίηση ενός σημαντικού νομικού γεγονότος για τον θεσμό του δασικού χάρτη και του Δασικού Κτηματολογίου. Επιπροσθέτως, εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής της πληροφορήσεως των κοινωνιών του δικαίου σε σχετικά ζητήματα του δασικού φαινομένου (Παπαστερίου, 2017).

Ακόμη, σε περίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας ή κωλύματος μέλους από τις εργασίες της ΕΠ.Ε.Α. τουλάχιστον επί τρεις συνεδριάσεις, ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης δύναται να το αντικαθιστά χωρίς άλλη διατύπωση, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 8 Ν. 3889/2010.

4.2 ΕΚΧΑ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η ΕΚΧΑ ΑΕ αναγόταν σε σημαντικότερο όργανο δασικής πολιτικής, καθώς μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 4164/2013 στις υφιστάμενες αρμοδιότητές της είχε εισαχθεί ένα σύνολο πρόσθετων αρμοδιοτήτων, με τις οποίες επέρχονται θεμελιώδεις επεμβάσεις στο μέχρι τότε ισχύον καθεστώς, όπως αυτό διαμορφωνόταν από τις σχετικές διατάξεις του Ν. 3889/2010. Ωστόσο, με τις νέες διατάξεις των άρθρων 153 - 155 Ν. 4389/2016, εφαρμόζεται ένα νέο καθεστώς, που επιφέρει σημαντικές επεμβάσεις στο ισχύον Δασικό Δίκαιο, σε βαθμό μάλιστα που να μετουσιώνεται σε Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο (Παπαστερίου, 2017).

Στην εισηγητική έκθεση του Ν. 4164/2013 παρατίθενται οι κυριότερες αλλαγές στη διαδικασία καταρτίσεως και κυρώσεως του δασικού χάρτη σε σχέση με τον Ν. 3889/2010. Ειδικότερα, σκοπός των προαναφερθεισών αλλαγών είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας κύρωσης του δασικού χάρτη. Μάλιστα, με τις προβλεπόμενες αλλαγές ανατίθεται στην ΕΚΧΑ Α.Ε. η

αρμοδιότητα για την κατάρτιση, τη διόρθωση και τη συμπλήρωση του δασικού χάρτη, την ανάρτησή του, την παραλαβή του, την τήρησή του, την καταχώριση και την επεξεργασία και προετοιμασία εξέτασης των αντιρρήσεων.

Με αυτόν τον τρόπο, επιταχύνεται η διοικητική διαδικασία κύρωσης του δασικού χάρτη και η διαγωνιστική διαδικασία για την ανάθεση των μελετών δασικών χαρτών έως τη κύρωσή τους. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που η Διεύθυνση Δασών για υπηρεσιακούς λόγους, δεν προβεί στη θεώρηση του δασικού χάρτη εντός προθεσμίας πέντε μηνών από την υποβολή του σε αυτή, τότε η ανάρτηση του δασικού χάρτη μπορεί να γίνει από την εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.". Σε τέτοιες περιπτώσεις, το αρμόδιο Δασαρχείο και η αρμόδια Διεύθυνση Δασών παρεμβαίνουν στη διαδικασία μέσω της υποβολής αντιρρήσεων κατά του αναρτημένου δασικού χάρτη.

Επιπροσθέτως, η κύρωση του δασικού χάρτη επιταχύνεται με την άμεση υποβολή του στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας προς κύρωση των εκτάσεων, για τις οποίες δεν υποβλήθηκαν αντιρρήσεις μετά την αποτύπωση των σχετικών ορίων επί των χαρτών από την εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.". Βέβαια, πρέπει να τονισθεί ότι οι ανωτέρω ρυθμίσεις δεν θίγουν ούτε την εκ του νόμου ευθύνη των Διευθύνσεων Δασών για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων, ούτε τις αρμοδιότητές τους (Παπαστερίου, 2017).

Προκειμένου να γίνουν εύληπτα και κατανοητά τα ανωτέρω, ακολουθεί λεπτομερής ανάλυση της Εισηγητικής Εκθέσεως του Ν. 4164/2013. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 7 της προαναφερθείσας Εισηγητικής Έκθεσης, ανατίθεται στην εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε." η κατάρτιση, συμπλήρωση και διόρθωση του δασικού χάρτη, η ανάρτησή του, η παραλαβή, η καταχώριση, η επεξεργασία και η προετοιμασία εξέτασης των αντιρρήσεων, η αναμόρφωση και η τήρησή του. Επιπλέον, προβλέπεται επιτάχυνση της θεώρησης του δασικού χάρτη, αφού σε περίπτωση που η αρμόδια Διεύθυνση Δασών δεν προβεί στην απαιτούμενη θεώρηση εντός προθεσμίας έξι μηνών, ο δασικός χάρτης αναρτάται με απόφαση της εταιρίας "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.". Σε αυτήν την περίπτωση, το αρμόδιο Δασαρχείο και η αρμόδια Διεύθυνση Δασών μπορούν

να υποβάλλουν αντιρρήσεις κατά του περιεχομένου του αναρτημένου δασικού χάρτη, απαλλασσόμενοι του ειδικού τέλους υποβολής αντιρρήσεων.

Έπειτα, με την παράγραφο 2 του άρθρου 7 της προαναφερθείσας Εισηγητικής Έκθεσης προβλέπεται η ηλεκτρονική ανάρτηση του δασικού χάρτη σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, που διατίθενται στο κατά τόπο αρμόδιο Γραφείο Ανάρτησης Δασικού Χάρτη, στα γραφεία της οικείας Διεύθυνσης Δασών, στο οικείο Δασαρχείο και στα τοπικά και δημοτικά καταστήματα των οικείων πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. με μέριμνα των αντίστοιχων ως άνω υπηρεσιών. Ύστερα, στην παράγραφο 3 του άρθρου 7 δίδεται ο ορισμός του Γραφείου Ανάρτησης Δασικού Χάρτη, ως νέου τύπου υποβολής αντιρρήσεων αυτοπροσώπως ή διά εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων, ενώ παράλληλα, καταργείται η εμπλοκή των ΚΕΠ από τη διαδικασία υποβολής αντιρρήσεων.

Έπεται η παράγραφος 4 του άρθρου 7, με την οποία ανατίθεται στην εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε." η επεξεργασία των στοιχείων των αντιρρήσεων, η οποία αποτυπώνει με πράσινη διαγράμμιση και πράσινο περίγραμμα στον δασικό χάρτη τις εκτάσεις για τις οποίες δεν υποβλήθηκαν αντιρρήσεις και έπειτα, διαβιβάζει τον δασικό χάρτη προς κύρωση στον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Έτσι, επιταχύνεται το έργο, καθώς καταργείται η διαδικασία θεώρησης από την οικεία Διεύθυνση Δασών. Στην ακόλουθη παράγραφο του εν λόγω άρθρου προβλέπεται προθεσμία τεσσάρων μηνών, εντός της οποίας περαιώνεται η εξέταση των αντιρρήσεων από τις ΕΠ.Ε.Α. από τη διαβίβαση των αντιρρήσεων προς αυτές. Μάλιστα, εισάγεται και η παράταση της προαναφερθείσας προθεσμίας μέχρι και δύο μήνες, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος. Επιπροσθέτως, επιλύονται ζητήματα ορθής αποτύπωσης πράξεων της Διοίκησης και προσδιορίζονται επαρκώς τα στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη οι ΕΠ.Ε.Α. προς κρίση. Ακόμη, υποβοηθείται ο έλεγχος των δασικών χαρτών από τις δασικές υπηρεσίες.

Στη συνέχεια, βάσει της παραγράφου 6 του άρθρου 7, η συμπλήρωση και η διόρθωση του δασικού χάρτη σύμφωνα με τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α., καθώς και η διόρθωση του ήδη προσωρινά κυρωμένου δασικού χάρτη

ανατίθενται στην εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.". Έπειτα, ο αναμορφωμένος δασικός χάρτης υποβάλλεται προς κύρωση στο σύνολό του από την εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε." στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, καταργώντας έτσι τη θεώρηση από τη Διεύθυνση Δασών. Συνεπώς, επιταχύνεται το έργο.

Στην παράγραφο 7 του άρθρου 7 αναφέρεται ο τρόπος αναμόρφωσης του κυρωμένου δασικού χάρτη. Ακόμη, προβλέπεται ότι μετά από την κύρωση του δασικού χάρτη απαγορεύεται με ποινή ακυρότητας, η σύνταξη συμβολαίων για τη σύσταση, μετάθεση, αλλοίωση ή κατάργηση εμπραγμάτων δικαιωμάτων στις εκτάσεις με δασικό χαρακτήρα που περιλαμβάνονται σε αυτόν, αν δεν επισυνάπτεται σε αυτά σχετικό πιστοποιητικό της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών, με το οποίο βεβαιώνεται ο χαρακτήρας της έκτασης. Μετά τη σύσταση των κτηματολογικών γραφείων κατά τις διατάξεις του Ν. 2664/1998, το σχετικό πιστοποιητικό εκδίδεται από τα Κτηματολογικά Γραφεία. Ακόμη, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της οικείας Διεύθυνσης Δασών, αίρεται η αναδάσωση εκτάσεων, που δεν αποτελούν δάσος ή δασική έκταση σύμφωνα με τον κυρωμένο δασικό χάρτη.

Στην επόμενη παράγραφο του άρθρου 7 προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής δίδεται εξουσιοδότηση για τον καθορισμό των τεχνικών προδιαγραφών για την κατάρτιση, διόρθωση και συμπλήρωση των δασικών χαρτών και λοιπών εργασιών έως την κύρωσή τους, την αναμόρφωση και τήρησή τους και τη ρύθμιση σχετικών θεμάτων.

Ύστερα, στην παράγραφο 9 του άρθρου 7 προβλέπεται ο τρόπος καθορισμού του ύψους και του τρόπου καταβολής εισπραξης του ειδικού τέλους άσκησης των αντιρρήσεων. Ακόμη, ρυθμίζεται η χρηματοδότηση της κύρωσης των δασικών χαρτών και ορίζεται ότι το ειδικό τέλος άσκησης αντιρρήσεων διατίθεται εξ ολοκλήρου για την κάλυψη της δαπάνης μέχρι την κύρωση των δασικών χαρτών, ενώ οι δαπάνες κατάρτισης, συμπλήρωσης και διόρθωσης των δασικών χαρτών και λοιπών εργασιών έως την κύρωση των

δασικών χαρτών δύνανται να καλύπτονται και από το τέλος κτηματογράφησης.

Ακολούθως, στην παράγραφο 10 του άρθρου 7 επιλύεται το θέμα που ανέκυψε από τη μη αποστολή των σχεδίων πόλεων και των ορίων οικισμών στους δασικούς χάρτες από τις αρμόδιες υπηρεσίες, με τρόπο που να μην καθυστερεί την κύρωση του δασικού χάρτη, όμως χωρίς επιπτώσεις στην εγκυρότητα και στην ασφάλεια της διαδικασίας. Ειδικότερα, αν οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν χορηγήσουν μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενενήντα ημερών τα προαναφερθέντα όρια, τότε τα τελευταία αποτυπώνονται στον δασικό χάρτη από την εταιρία "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.", βάσει των στοιχείων που η ίδια έχει συγκεντρώσει. Άλλωστε, σε οικισμούς και σε εγκεκριμένα σχέδια παρουσιάζονται αποκλίσεις, που υπερβαίνουν την ορισθείσα ανοχή της κλίμακας 1:5000 λόγω της περιορισμένης ακρίβειας των τεχνικών μεθόδων και διαδικασιών (αυτοψίες, τεχνικές εκθέσεις κλπ), που εφαρμόζονταν για την υλοποίηση του σχεδίου στο έδαφος. Έτσι, η αποτύπωση των ορίων με ψηφιακές μεθόδους αυστηρά στις θέσεις που προκύπτουν επί των ενιαίων χαρτογραφικών υποβάθρων της εταιρίας "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.", θα έχει ως αποτέλεσμα την ψηφιακή συγκέντρωση αυτών σε εθνικό επίπεδο και τον έλεγχο της ακρίβειάς τους. Άλλωστε, ακόμη και μετά την κύρωση των δασικών χαρτών, παρέχεται η δυνατότητα τροποποίησής τους υπέρ της δασικής περιοχής, ενώ το αντίθετο είναι αδύνατον. Επομένως, η εν λόγω διάταξη θεωρείται ενδεδειγμένη για την επιτάχυνση και την απρόσκοπτη ολοκλήρωση του έργου.

Από την επόμενη παράγραφο του άρθρου 7 προκύπτει ότι πλέον το Ειδικό Τέλος Υποβολής Αντιρρήσεων κατά τη διαδικασία κύρωσης δασικών χαρτών εισπράττεται υπέρ της εταιρίας "ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε." για την κάλυψη των δαπανών μέχρι την κύρωση των δασικών χαρτών. Ακολουθούν ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της πληρότητας των εργασιών. Έπειτα, στην παράγραφο 14 του άρθρου 7 προβλέπεται η σύσταση Επιτροπής Δασολογίου Περιφερειακής Ενότητας με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και τρόπο συγκρότησης, στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την κατάρτιση και την τήρηση Δασολογίου.

Τέλος, όσον αφορά στο νομικό καθεστώς για τους δασικούς χάρτες, έχουν θεσπισθεί και οι διατάξεις των άρθρων 153 - 155 Ν. 4389/2016, που χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα και ατέρμονες ενδεικτικές προθεσμίες. Στους προπαρατεθέντες αρνητικούς παράγοντες προστίθενται και οι υπάρχουσες ελλείψεις οικονομικών πόρων, οι οποίες αποτελούν κυρίαρχο στοιχείο για την ολοκλήρωση των δασικών χαρτών και κατ' επέκταση του Δασολογίου. Εδώ επίσης, εμπίπτουν η υποβαθμισμένη υλικοτεχνική υποδομή των δασικών υπηρεσιών και η υποστελέχωση των δασικών υπηρεσιών (Παπαστερίου, 2017).

4.3 ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Το δάσος και οι δασικές εκτάσεις κατά το στάδιο της κτηματογραφήσεως πρέπει να αποτελούν αντικείμενο υποχρεωτικής δηλώσεως από κάθε κοινωνό του δικαίου, αλλά και από το Δημόσιο. Τα άρθρα 27 - 28 Ν. 2664/1998 ήταν ανέκαθεν αφιερωμένα στο Κτηματολογικό Δασικό Δίκαιο και καλύπτουν ζητήματα του δικαίου της κτηματογραφήσεως και του λειτουργούντος Κτηματολογίου. Ωστόσο, το νέο νομικό καθεστώς που εισάγεται στο άρθρο 28 Ν. 2664/1998, που αφορά στη διαδικασία αναγνώρισης δασικής ιδιοκτησίας, μετά τις επεμβάσεις που επέφεραν τα άρθρα 153 - 155 Ν. 4389/2016 έχει ως εξής:

4.3.1 Δήλωση ιδιωτικού δικαιώματος σε δάση κατά την κτηματογράφηση

Στις περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση, όποιος επικαλείται εγγραπτό ιδιωτικό δικαίωμα σε δάση και εν γένει δασικές εκτάσεις, για τις οποίες έχει κυρωθεί ή αναρτηθεί δασικός χάρτης, υποχρεούται να εντοπίσει με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο την δηλούμενη έκταση στον δασικό χάρτη και να συνυποβάλλει με την δήλωσή του και όλα τα απαραίτητα αποδεικτικά έγγραφα για το εγγραπτό δικαίωμα επί αυτής. Δηλαδή, κατά το στάδιο της κτηματογράφησης, οι δηλώσεις ιδιωτικού

δικαιώματος σε δάση και δασικές εν γένει εκτάσεις, είτε έχει κυρωθεί, είτε έχει αναρτηθεί δασικός χάρτης, υπάγονται σε ιδιαίτερο νομικό καθεστώς.

4.3.2 Προϋποθέσεις καταχωρίσεως - Βεβαίωση εγγραφής

Μετά την προαναφερθείσα δήλωση επιτρέπεται καταχώριση στα κτηματολογικά διαγράμματα και πίνακες ιδιωτικού δικαιώματος σε δάση και δασική έκταση από τα αρμόδια όργανα του Κτηματολογίου, μόνο όταν πρόκειται για δικαίωμα που αναγνωρίζεται ως ιδιωτικό. Μάλιστα, για την εν λόγω εγγραφή εκδίδεται βεβαίωση από τα αρμόδια όργανα του Κτηματολογίου, η οποία κοινοποιείται στην οικεία δασική υπηρεσία. Βέβαια, αν για το ιδιωτικό δικαίωμα για το οποίο ζητείται η κτηματολογική εγγραφή, δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί η διαδικασία για την αναγνώριση του ιδιωτικού αυτού δικαιώματος, τότε η συγκεκριμένη εκκρεμότητα σημειώνεται στα στοιχεία του Κτηματολογίου.

4.3.3 Επιτροπές Ενστάσεων

Οι προβλεπόμενες Επιτροπές Ενστάσεων του Δικαίου της Κτηματογραφίσεως επιλαμβανόμενες των προσφυγών και των ενστάσεων που υποβάλλονται εμπροθέσμως, εξετάζουν αν συντρέχει νόμιμος λόγος αποδοχής της προσφυγής ή της ένστασης. Μάλιστα, στην απόφαση των επιτροπών μνημονεύονται υποχρεωτικά τα αποδεικτικά στοιχεία, στα οποία βασίσθηκε η κρίση τους.

4.3.4 Αρμοδιότητα πολιτικών δικαστηρίων

Οποιαδήποτε αγωγή που αφορά αναγνώριση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και στρέφεται κατά του Δημοσίου, καθώς επίσης και οι αγωγές του Δημοσίου κατά αντιδίκων του για την απόδοση όμοιων εκτάσεων, που ανήκουν κατά κυριότητα σε αυτό, εισάγονται προς εκδίκαση στα πολιτικά δικαστήρια. Κάθε άλλη αγωγή που

αφορά αναγνώριση εμπράγματων δικαιωμάτων σε δάση και δασικές εν γένει εκτάσεις και απευθύνεται σε άλλο δικαστήριο είναι απαράδεκτη. Επιπλέον, οι εν λόγω υποθέσεις είναι από το νόμο προτιμητέες. Το δικαστήριο μπορεί, έπειτα από αίτηση του ενδιαφερομένου, ο οποίος δεν κατόρθωσε να ασκήσει εμπροθέσμως παρέμβαση ή προσεπίκληση, να αναβάλει για τον σκοπό ασκήσεως αυτών τη συζήτηση της υποθέσεως σε νέα ρητή δικάσιμο, μέσα σε προθεσμία ενός μήνα. Δηλαδή, εισάγεται αποκλειστική αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων για εκδίκαση αγωγών με αντικείμενο την αναγνώριση εμπράγματων δικαιωμάτων σε δάση και δασικές εκτάσεις.

4.3.5 Περιοχές με κύρωση δασικού χάρτη πριν από το Εθνικό Κτηματολόγιο

Στις περιοχές που καταρτίσθηκε και κυρώθηκε ο δασικός χάρτης, όμως δεν άρχισε η διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού Κτηματολογίου, οι εμπράγματες αξιώσεις τρίτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων εξετάζονται, κατόπιν αιτήσεώς τους από την οικεία δασική υπηρεσία. Ως εμπράγματες αξιώσεις μπορεί να θεωρηθούν η αξίωση χαρακτηρισμού εκτάσεως ως δασικής ή μη δασικής, η αξίωση προσδιορισμού των ορίων της δασικής εκτάσεως και η αξίωση χαρακτηρισμού περιοχής ως δάσους δημόσιου, διακατεχόμενου ή ιδιωτικού.

Επομένως, εφόσον υπάρχει κυρωμένος δασικός χάρτης πριν από την έναρξη λειτουργίας του Εθνικού Κτηματολογίου, τρίτοι μπορούν με αίτησή τους να προσφύγουν στην οικεία δασική υπηρεσία. Βέβαια, η προαναφερθείσα εξωδικαστική διαδικασία ενώπιον των αρμόδιων δασικών οργάνων δεν αποκλείει την απευθείας προσφυγή στα αρμόδια πολιτικά δικαστήρια. Άλλωστε, σε περίπτωση απορρίψεως της αίτησης από τη δασική υπηρεσία, ο ενδιαφερόμενος δύναται να προσφύγει στα πολιτικά δικαστήρια.

4.3.6 Περιοχές χωρίς κατάρτιση δασικού χάρτη

Στις περιοχές που δεν καταρτίσθηκε ακόμη ο δασικός χάρτης, οι αμφισβητήσεις για το δασικό ή μη χαρακτήρα των εκτάσεων μπορούν να επιλυθούν προσωρινά από πράξη του κατά τόπον αρμοδίου Δασάρχη ή του Διευθυντή Δασών αν στο νομό δεν υφίσταται Δασαρχείο. Πρόκειται για μια εξωδικαστική διαδικασία, η οποία δεν αποκλείει την προσφυγή στα πολιτικά ή διοικητικά δικαστήρια ανάλογα με την περίπτωση.

4.3.7 Αμφισβήτηση ορίων μη δημόσιων εκτάσεων

Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες αμφισβητούνται τα αναγραφόμενα όρια των μη δημόσιων εκτάσεων, ο καθορισμός τους στο έδαφος και στον δασικό χάρτη γίνεται από την αρμόδια Επιτροπή Αποτελεσματισμού, όταν οι εκτάσεις συνορεύουν με δημόσιες εκτάσεις ή από τα τακτικά δικαστήρια, όταν συνορεύουν με ιδιωτικές.

4.3.8 Μετονομασία σε Διεύθυνση Δασικών Χαρτών

Για την οργάνωση, τον συντονισμό, τη φωτογραμμετρική, χαρτογραφική και μηχανογραφική υποστήριξη και τον έλεγχο των εργασιών, η Διεύθυνση Δασικού Κτηματολογίου, Δασολογίου, Χαρτογράφησης, Απογραφής και Ταξινόμησης Δασών και Δασικών Εκτάσεων της Γενικής Γραμματείας Δασών και Δασικών Εκτάσεων της Γενικής Γραμματείας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας μετονομάζεται σε Διεύθυνση Δασικών Χαρτών.

4.3.9 Ειδικό τμήμα Δασικών Χαρτογραφήσεων - Έκδοση προεδρικού διατάγματος

Στις Διευθύνσεις Δασών των νομών και των περιφερειών συνίσταται ειδικό τμήμα Δασικών Χαρτογραφήσεων αρμόδιο για τις δασικές χαρτογραφήσεις και τα ιδιοκτησιακά θέματα. Η διάρθρωση, ο εξοπλισμός, η στελέχωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών αυτών καθορίζονται με

προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Γεωργίας.

4.3.10 Οι κτηματικοί χάρτες του Ν. 248/1976

Οι κτηματικοί χάρτες που καταρτίσθηκαν βάσει του Ν. 248/1976 ανεξαρτήτως του αν είναι οριστικοί ή προσωρινοί, παραμένουν σε ισχύ και διορθώνονται προσαρμοζόμενοι τεχνικά. Οι τροποποιήσεις και διορθώσεις που επιβάλλονται, επιφέρονται στους κτηματικούς χάρτες από την ΕΚΧΑ Α.Ε. ή από τη Διεύθυνση Δασών του οικείου νομού. Ομοίως, οι χάρτες συμπληρώνονται με την προσθήκη περιοχών που δασώθηκαν φυσικά ή τεχνητά και διορθώνονται εάν εμφίλοχώρησε πλάνη της Διοίκησης σχετικά με τον χαρακτήρα των εκτάσεων και την αποτύπωση της θέσης ή των ορίων των τμημάτων τους κατά τη διαδικασία της κατάρτισής τους βάσει του Ν. 248/1976. Από τη διόρθωσή τους οι ανωτέρω χάρτες επέχουν θέση δασικών χαρτών, οι οποίοι μετά την ανάρτησή τους, την εξέταση των τυχόν κατ' αυτών αντιρρήσεων, τη διόρθωση και τη συμπλήρωσή τους, όπου απαιτείται, κυρώνονται και έχουν πλήρη αποδεικτική ισχύ.

4.3.11 Ειδική ρύθμιση για επιδίωξη αναγνωρίσεως δικαιωμάτων

Οι αξιούντες εμπράγματο δικαίωμα επί δασών ή δασικών εκτάσεων που καταχωρήθηκαν στο βιβλίο μεταγραφών, δύνανται να επιδιώξουν την αναγνώριση των δικαιωμάτων που επικαλούνται.

4.3.12 Αναρμοδιότητα Επιτροπών Εξέτασης Αντιρρήσεων

Οι Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων μετά την ανάρτηση του δασικού χάρτη, καθίστανται αναρμόδιες για την εξέταση θεμάτων που ανάγονται στον χαρακτηρισμό εκτάσεων που εμπίπτουν σε αυτόν τον χάρτη. Αιτήσεις που έχουν υποβληθεί και δεν έχουν εξετασθεί μέχρι την ανάρτηση του δασικού χάρτη, καθώς επίσης υποθέσεις που εκκρεμούν στις Επιτροπές,

υποβάλλονται ατελώς από εκείνον που τις είχε ασκήσει ως αντιρρήσεις στην αρμόδια Επιτροπή Εξέτασης Αντιρρήσεων (ΕΠ.Ε.Α.).

4.3.13 Στοιχεία που λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη

Κατά τη διαδικασία κατάρτισης, θεώρησης και κύρωσης του δασικού χάρτη λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη οι τελεσίδικες ενώπιον της Διοικήσεως πράξεις χαρακτηρισμού των Δασαρχών και οι αποφάσεις των Επιτροπών, καθώς επίσης και οι πράξεις κήρυξης εκτάσεων σαφώς οριοθετημένων ως αναδασωτέων.

4.3.14 Το προσωπικό των συνεργείων Κτηματογράφησης

Τα συνεργεία κτηματογράφησης που είχαν συγκροτηθεί, παραμένουν και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην κατάρτιση των δασικών χαρτών μέχρι να συγκροτηθούν οι νέες υπηρεσίες που προβλέπονται από την παράγραφο 10 του άρθρου 28 του παρόντος νόμου. Έπειτα από τη συγκρότηση των ανωτέρω υπηρεσιών, το προσωπικό των συνεργείων κτηματογράφησης εντάσσεται οργανικά σε αυτές.

4.3.15 Ανταλλαγές δυνάμει συμβολαίων

Οι ανταλλαγές δυνάμει συμβολαίων, ισάξιων ακινήτων δασικών ή μη εκτάσεων μεταξύ του Δημοσίου και τρίτων θεωρούνται νόμιμες και ισχυρές. Με την εν λόγω διάταξη ρυθμίζεται το κύρος των ενοχικών και εμπράγματων συμβάσεων, για τις οποίες τηρήθηκε ο συμβολαιογραφικός τύπος, με περιεχόμενο την ανταλλαγή ισάξιων ακινήτων δασικών ή μη εκτάσεων. Πρόκειται για μια εκ του νόμου ίαση αυτών των ελλείψεων βάσει του συγκεκριμένου τεκμηρίου (Παπαστερίου, 2017).

4.4 ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΟΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

4.4.1 Εισαγωγικά

Το δάσος και οι δασικές εν γένει εκτάσεις εντάσσονται στον τεχνικό νομικό όρο "γεωτεμάχιο" και υπάγονται στις ρυθμίσεις του Ν. 2664/1998. Ως γεωτεμάχιο ορίζεται η συνεχόμενη έκταση γης, το τμήμα εδάφους, που κατά κυριότητα ανήκει σε έναν ή σε περισσότερους εξ αδιαιρέτου δικαιούχους (Παπαστερίου, 2013). Το γεωτεμάχιο αποτελεί τη μοναδιαία επιφάνεια αναφοράς όλων των πληροφοριών του Κτηματολογίου, συμπεριλαμβανόμενων των πληροφοριών που απορρέουν από το Δασικό Δίκαιο (Αργυρίου, 2013).

Κάθε γεωτεμάχιο απεικονίζεται στα κτηματολογικά διαγράμματα και χαρακτηρίζεται με το μοναδικό Κωδικό Αριθμό Εθνικού Κτηματολογίου (Κ.Α.Ε.Κ.), ως τμήμα εδάφους, μαζί με τα συστατικά του μέρη, ανεξαρτήτως του χαρακτήρα αυτού ως δασικού, αγροτικού ή αστικού, δημόσιου ή ιδιωτικού, οικοδομημένου ή μη, με ή χωρίς εφαρμογή του συστήματος οριζόντιων ή κάθετων αυτοτελών διηρημένων ιδιοκτησιών και ανεξαρτήτως της εξυπηρετήσεως με αυτό της ιδιωτικής ή της κοινής ωφέλειας ή της κοινής χρήσης (άρθρο 4 Ν. 2664/1998). Ακόμη, σε κάθε γεωτεμάχιο αναγράφεται ο τριψήφιος αριθμός που έχει το γεωτεμάχιο μέσα στην κτηματολογική ενότητα (ΔΣ ΟΚΧΕ, 2012).

Επιπλέον, κάθε γεωτεμάχιο πρέπει να δηλώνεται στην κτηματογραφούσα αρχή κατά το άρθρο 2 Ν. 2308/1995 (στάδιο κτηματογραφώσεως) και πρέπει να καταχωρίζεται κατά το άρθρο 12 Ν. 2664/1998 (στάδιο λειτουργούντος Κτηματολογίου). Οι εν λόγω δηλώσεις και καταχωρίσεις πρέπει να είναι ακριβείς, πλήρεις και σαφείς, ειδάλλως, ανακύπτει η ανάγκη αποκαταστάσεως της κτηματολογικής ορθότητας με βάση την εξωδικαστική και δικαστική προστασία, που εισάγεται στο Κτηματολογικό Δίκαιο. Αν υπάρχουν κτίρια στο γεωτεμάχιο, αυτά απεικονίζονται ως σημεία, αριθμούνται με συγκεκριμένη κωδικοποίηση και αποτελούν με τη σειρά τους αντικείμενο δηλώσεως και καταχωρίσεως.

Ειδικότερα, το δάσος υπάγεται στο Εθνικό Κτηματολόγιο και δη, στο σύστημα καθορισμένων πληροφοριών, που μπορεί να είναι τεχνικές, νομικές ή άλλες πρόσθετες, οργανωμένες σε κτηματοκεντρική βάση (Τσολακίδης,

2013). Όλα τα κτίσματα, κτίρια ή άλλες κατασκευές που ενυπάρχουν σε δάση και δασικές εκτάσεις υπάγονται στον όρο "ακίνητα" του Κτηματολογικού Δικαίου (Παπαστερίου, 2017).

Η χρήση των δασών και των δασικών εκτάσεων ρυθμίζεται από το Δασικό Δίκαιο, το Κτηματολογικό Δίκαιο και το Περιβαλλοντικό Δίκαιο και δεν συμπλέει με την χρήση κατοικίας ή τη βιομηχανική χρήση ή τη γεωργική χρήση. Το δάσος εντάσσεται στον "Πίνακα Χρήσεων" υπό την κύρια κατηγορία χρήσης "Δασοκομία" και υπό την ομώνυμη υποκατηγορία χρήσης. Μάλιστα, αξιοσημείωτη είναι η ύπαρξη δικαιώματος στην χρήση και την απόλαυση του "ζωτικού χώρου", που θεμελιώνεται στο άρθρο 24 παρ. 1 Συντάγματος. Άλλωστε, το δικαίωμα του ανθρώπου στην χρήση και την απόλαυση της ωφέλειας του ζωτικού χώρου του, αποτελεί την ιδιωτικού δικαίου έκφανση του κοινωνικού δικαιώματος στο περιβάλλον (ΑΠ 43/2016).

4.4.2 Κυριότητα Δημοσίου σε δάση

Ο κανόνας είναι ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις ανήκουν κατά κυριότητα, νομή και κατοχή στο Δημόσιο. Βέβαια, ο εν λόγω κανόνας καταλαμβάνει τα δημόσια και τα διακατεχόμενα δάση και όχι τα ιδιωτικά δάση και διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο τόσο κατά το στάδιο της κτηματογραφήσεως, όσο και κατά το στάδιο λειτουργούντος Κτηματολογίου. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση καταχωρίσεως όλων των εκτάσεων που του ανήκουν κατά κυριότητα. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό έργο, η υλοποίηση του οποίου θα επιτρέψει την ολοκλήρωση των δασικών χαρτών και τη διαμόρφωση του Δασικού Κτηματολογίου (Παπαστερίου, 2017).

4.4.3 Δάσος "Άγνωστου ιδιοκτήτη"

Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις ανήκουν στο Δημόσιο, σε ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή είναι "άγνωστου ιδιοκτήτη" κατά το Κτηματολογικό Δίκαιο. Πρόκειται για έναν τεχνικό νομικό όρο, που δηλώνει όχι ανυπαρξία τίτλου κυριότητας - και συνεπώς, ανυπαρξία ιδιοκτήτη-, αλλά που

φανερώνει ότι στην κτηματογραφούσα αρχή δε δηλώθηκε ως φορέας δικαιώματος συγκεκριμένο πρόσωπο. Με βάση τα προπαρατεθέντα, αντί για τον όρο "άγνωστου ιδιοκτήτη" προτιμητέος είναι ο όρος "αδήλωτου ιδιοκτήτη", καθώς είναι ακριβέστερος και δε θέτει σε ουσιαστική αμφισβήτηση την ύπαρξη ιδιοκτήτη (Τσολακίδης, 2012). Συνοψίζοντας, λοιπόν, εφόσον άγνωστου ιδιοκτήτη μπορεί να είναι και το δάσος ή η δασική έκταση, ο εν λόγω όρος δηλώνει την ύπαρξη ενός μεταβατικού σταδίου, που λήγει είτε με την κατά νόμο εξακρίβωση του πραγματικού ιδιοκτήτη του δάσους ή της δασικής έκτασης, είτε με την εκ του νόμου περιέλευση του ακινήτου στο Δημόσιο (Τσιλιγκερίδου, 2015).

4.4.4 Αιτιάσεις διορθώσεως κτηματολογικών εγγραφών

Σε πολλές περιπτώσεις στο Κτηματολογικό Δίκαιο προβλέπονται αιτιάσεις διορθώσεως, άλλοτε σε δικαστικό επίπεδο και άλλοτε σε εξωδικαστικό. Οι προαναφερθείσες αιτιάσεις εμπίπτουν σε ένα ευρύτερο σύστημα αποκαταστάσεως κτηματολογικών σφαλμάτων, που διέπει την κτηματολογική έννομη τάξη και μέσω αυτής την κτηματολογική δασική έννομη τάξη. Επιπλέον, η διόρθωση σφαλμάτων δε ρυθμίζεται μόνο στο πεδίο του Κτηματολογικού Δικαίου, καθώς σφάλματα εντοπίζονται γενικά στις διοικητικές πράξεις και ακόμη γενικότερα στις δικαστικές αποφάσεις. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις σφαλμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, κυριαρχεί η κεντρική ιδέα της αποκαταστάσεως των σφαλμάτων, που δεσπόζει σε βασικές αρχές του δικαίου, όπως είναι η ασφάλεια του δικαίου και η ασφάλεια των συναλλαγών και ανταποκρίνεται στο αίτημα της αλήθειας (Παπαστερίου, 2013).

Αντικείμενο διορθώσεως είναι κατά περίπτωση η εγγραφή, η πρώτη εγγραφή, η κτηματολογική εγγραφή, η αρχική εγγραφή και η επιγενόμενη εγγραφή. Επομένως, ο προσδιορισμός του είδους της εγγραφής έχει μεγάλη σημασία, καθώς η εφαρμογή συγκεκριμένης ρυθμίσεως μπορεί να καταλαμβάνει είτε κάθε εγγραφή, είτε συγκεκριμένο μόνο είδος εγγραφής.

Στη συνέχεια, όσον αφορά στο δάσος λειτουργούντος του Κτηματολογίου και στις κτηματολογικές διορθωτικές αγωγές του Ν. 2664/1998 λεκτέα είναι τα κάτωθι: Στο νόμο ορίζεται ότι η αγωγή για διόρθωση γενικά στο Κτηματολογικό Δίκαιο προβλέπεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) αγωγή για διόρθωση πρώτης εγγραφής βάσει του άρθρου 6, παρ. 2 Ν. 2664/1998,

β) αγωγή ανατροπής μαχητού τεκμηρίου βάσει του άρθρου 13 Ν. 2664/1998,

γ) αγωγή για διόρθωση βάσει του άρθρου 17 Ν. 2664/1998,

δ) αίτηση για διόρθωση αρχικής εγγραφής βάσει των άρθρων 6, παρ. 4 & 2 Ν. 2664/1998, καθώς και αίτηση βάσει του άρθρου 6, παρ. 3 Ν. 2664/1998.

Οι ανωτέρω περιπτώσεις κτηματολογικών διορθωτικών αιτήσεων και αγωγών βαίνουν παράλληλα προς τις ήδη υπάρχουσες εμπράγματα αγωγές του Αστικού Δικαίου (π.χ. την αγωγή διανομής, την αγωγή για σύσταση δουλείας, την αγωγή ομολογήσεως δουλείας, την αγωγή παροχής δόδου, την αγωγή κανονισμού ορίων, την αγωγή του ΑΚ 1010), καθώς και προς την περί κλήρου αγωγή, την αγωγή ΚΠολΔ 1020 και την αγωγή κατά του Δημοσίου. Μάλιστα, οι προαναφερθείσες αγωγές μπορεί να έχουν ως αντικείμενο ζητήματα κυριότητας σε δάσος ή σε δασική έκταση (Παπαστερίου, 2013).

4.4.5 Αναγνωριστική ή διεκδικητική αγωγή

Στο δάσος κατά το στάδιο λειτουργούντος του Κτηματολογίου ανήκει και όλο το σύστημα διορθώσεως των πρώτων εγγραφών, όπως επίσης και των μεταγενέστερων εγγραφών. Ειδικότερα, για τις πρώτες εγγραφές σπουδαίο ρόλο διαδραματίζουν οι ρυθμίσεις του άρθρου 6, παρ. 2 Ν. 2664/1998, όπου ορίζεται ότι :

"2. α) Σε περίπτωση ανακριβούς πρώτης εγγραφής μπορεί να ζητηθεί, με αγωγή ενώπιον του αρμόδιου καθ' ύλην και κατά τόπον Πρωτοδικείου, η αναγνώριση του δικαιώματος που προσβάλλεται με την ανακριβή εγγραφή και η διόρθωση, ολικά ή μερικά, της πρώτης εγγραφής. Η αγωγή (αναγνωριστική

ή διεκδικητική) ασκείται από όποιον έχει έννομο συμφέρον μέσα σε αποκλειστική προθεσμία επτά (7) ετών.

β) Για τις περιοχές που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση πριν τη δημοσίευση και έναρξη ισχύος του Ν. 3481/2006, η αποκλειστική προθεσμία της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής είναι δεκατεσσάρων (14) ετών".

Στο πεδίο των εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα είναι δυνατό να υπάρχουν ποικίλα σφάλματα, είτε επειδή παραβιάσθηκαν κανόνες του Κτηματολογικού Δικαίου, είτε επειδή δεν τηρήθηκαν διατάξεις του Δασικού Δικαίου (π.χ. για την παροχή εγκρίσεως προς κατασκευή εγκαταστάσεων). Η αποκατάσταση των υπαρχόντων σφαλμάτων υλοποιείται μέσω διαδικασιών διορθώσεως, στις οποίες εμπίπτει και το άρθρο 6, παρ. 2 Ν. 2664/1998. Βέβαια, η διόρθωση προϋποθέτει τον εντοπισμό της ανακρίβειας και αποσκοπεί στην άρση της και στην τροπή της ανακριβούς εγγραφής σε εγγραφή ακριβείας.

Το Κτηματολογικό Δίκαιο εισάγει την αναγνωριστική ή διεκδικητική αγωγή σύμφωνα με το πρότυπο του ΑΚ 1094. Η εν λόγω αγωγή δύναται να έχει ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα σε δάσος ή δασική έκταση και προϋποθέτει την ύπαρξη ανακριβούς πρώτης εγγραφής για εκτάσεις που εντάσσονται στους όρους "δάσος" και "δασική έκταση". Ασκείται από όποιον έχει έννομο συμφέρον (Παπαστερίου, 2013).

Η αποκλειστική προθεσμία για την άσκηση της αναγνωριστικής ή διεκδικητικής αγωγής (7 έτη ή 14 έτη για τις περιοχές που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση πριν τη δημοσίευση και την έναρξη ισχύος του Ν. 3481/2006) αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που προβλέπει το άρθρο 1 παρ. 3 (άρθρο 6, παρ. 2, υπό γ, εδ. α' Ν. 2664/1998). Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 3, εδ. β' Ν. 2664/1998, η ημερομηνία έναρξης ισχύος της ορίζεται για κάθε μία από τις κτηματογραφούμενες περιοχές με απόφαση του Οργανισμού Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεων Ελλάδος, αμέσως μετά την ολοκλήρωση των πρώτων εγγραφών στα κτηματολογικά βιβλία και την τήρηση των προβλεπόμενων διατυπώσεων.

Στη συνέχεια, όσον αφορά στην παθητική νομιμοποίηση, το άρθρο 6 παρ. 2, υπό γ, εδ. β' και γ' Ν. 2664/1998 ορίζει ότι η αγωγή απευθύνεται κατά του αναγραφόμενου ως δικαιούχου του δικαιώματος στο οποίο αφορά η πρώτη εγγραφή ή κατά των καθολικών διαδόχων του. Σε περίπτωση ειδικής διαδοχής στο δικαίωμα στο οποίο αφορά η πρώτη εγγραφή, η αγωγή πρέπει να στραφεί τόσο κατά του φερόμενου με την πρώτη εγγραφή ως δικαιούχου ή των καθολικών διαδόχων του, όσο και κατά των ειδικών διαδόχων του.

Ακόμη, σύμφωνα με το Κτηματολογικό Δίκαιο και τα άρθρα 12, παρ. 1, περ. ιβ' και 13, παρ. 2, εδ. δ' Ν. 2664/1998, η σχετική αγωγή πρέπει, επί ποινή απαραδέκτου, να καταχωρίζεται στο οικείο κτηματολογικό φύλλο μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κατάθεσή της. Τέλος, το ακόλουθο σχήμα προβάλλει την ουσιαστική σύνδεση της πρώτης εγγραφής με την αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων και αποδεικνύει ότι η πρώτη εγγραφή κατά τη νομική της φύση, είναι πράξη ιδιωτικού δικαίου. Το προαναφερθέν σχήμα έχει την εξής μορφή:

Πρώτη εγγραφή ↔ ανακρίβεια ↔ προσβολή του δικαιώματος (λόγω της ανακρίβειας) ↔ αξίωση λόγω της προσβολής ↔ διόρθωση ↔ αγωγή ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για διόρθωση ↔ ειδικότερα ενώπιον των πρωτοδικείων (Παπαστερίου, 2013).

4.4.6 Οριστικοποίηση, αμάχητο τεκμήριο και δάση

Στο άρθρο 7, παρ. 1 Ν. 2664/1998 που αναφέρεται στην οριστικοποίηση των πρώτων εγγραφών, ορίζεται ότι οι πρώτες εγγραφές, των οποίων δεν αμφισβητήθηκε η ακρίβεια ενώπιον των δικαστηρίων μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία, καθίστανται οριστικές και παράγουν αμάχητο τεκμήριο υπέρ των φερόμενων με τις πρώτες αυτές εγγραφές ως δικαιούχων για τα δικαιώματα στα οποία αυτές αφορούν.

Βέβαια, η οριστικοποίηση επιφέρει σπουδαίες έννομες συνέπειες, με κυρίαρχη έννομη συνέπεια την παραγωγή του αμάχητου τεκμηρίου. Ωστόσο, οι έννομες συνέπειες της οριστικοποίησης διακρίνονται από τις έννομες συνέπειες του αμάχητου τεκμηρίου. Ακόμη, αξίζει να σημειωθεί ότι οι θεσμοί

της οριστικοποίησής και του αμάχητου τεκμηρίου ισχύουν και στο πεδίο του Δασικού Δικαίου, εφόσον οι πρώτες εγγραφές μπορεί να έχουν ως αντικείμενο δικαιώματα σε δάση και δασικές εκτάσεις (Παπαστερίου, 2013).

4.4.7 Αγωγή ανατροπής μαχητού τεκμηρίου

Η καταχώριση των πράξεων του άρθρου 12 Ν. 2664/1998 οδηγεί στη δημιουργία μεταγενέστερων εγγραφών, οι οποίες επιφέρουν μαχητό τεκμήριο ακρίβειας. Ειδικότερα, στο άρθρο 13, παρ. 1 και 2, εδ. α' Ν. 2664/1998 προβλέπεται ότι οι εγγραφές στα κτηματολογικά φύλλα για τις πράξεις του άρθρου 12 τεκμαίρονται ακριβείς και η ανατροπή του εν λόγω μαχητού τεκμηρίου γίνεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, έπειτα από αγωγή, η οποία ασκείται από όποιον έχει έννομο συμφέρον και στρέφεται κατά εκείνου που φέρεται ανακριβώς στα κτηματολογικά φύλλα ως δικαιούχος ή των καθολικών διαδόχων του.

Αναλυτικότερα, η προπαρατεθείσα ειδική αγωγή ανατροπής προϋποθέτει ότι υπάρχει τεκμήριο ακρίβειας των μεταγενέστερων κτηματολογικών εγγραφών και ότι υφέρπει ανακρίβεια της συγκεκριμένης κτηματολογικής εγγραφής. Κατά συνέπεια, το μαχητό του τεκμηρίου σε συνδυασμό με την ειδική αγωγή ανατροπής του φανερώνουν μια συγκρουσιακή κατάσταση μεταξύ δύο προσώπων και δη, του κατά το τεκμήριο δικαιούχου και του φερόμενου ως πραγματικού δικαιούχου.

Σίγουρα, η εξ ανατροπής ορθότητα της κτηματολογικής εγγραφής υπερέχει έναντι της ορθότητας του τεκμηρίου, καθώς η κατά μαχητό τεκμήριο ακρίβεια των εγγραφών για τις καταχωριστέες πράξεις του άρθρου 12 Ν. 2664/1998 μπορεί και πρέπει να υποχωρεί μπροστά στην εξ ανατροπής ακρίβεια, βάσει της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης που αποκαθιστά την ακρίβεια (Τσολακίδης, 2013). Ακόμη, στο άρθρο 13 Ν. 2664/1998 εντάσσεται κάθε ακίνητο, επομένως και το δάσος ή η δασική έκταση. Πράγματι, οι πληροφορίες για όλα τα ακίνητα της επικράτειας είναι αντικείμενο της καταχωρίσεως και της εγγραφής.

4.4.8 Αγωγή για διόρθωση

Στο άρθρο 17, παρ. 1 Ν. 2664/1998 προβλέπεται η αγωγή για διόρθωση. Ειδικότερα, επιτρέπεται η διόρθωση των κτηματολογικών εγγραφών αν αμφισβητηθεί δικαίωμα που αναγράφεται στα κτηματολογικά φύλλα. Για την εν λόγω διόρθωση απαιτείται αμετάκλητη δικαστική απόφαση, ύστερα από άσκηση της προβλεπόμενης αγωγής. Βέβαια, για τη διόρθωση κτηματολογικής εγγραφής πρέπει να διαπιστώνεται η ύπαρξη μιας ανακρίβειας. Μάλιστα, ο νόμος χρησιμοποιεί την φράση "αμφισβήτηση δικαιώματος".

Ωστόσο, στην ουσία ανακύπτει ζήτημα για την αμφισβήτηση, που επιφέρει προσβολή υφιστάμενου δικαιώματος. Εφόσον υπάρχει προσβολή λόγω της ανακριβούς εγγραφής, ενεργοποιείται αξίωση κατά το Κτηματολογικό Δίκαιο για αποκατάσταση της ανακρίβειας. Μάλιστα, ανάλογα με την περίπτωση, ασκείται η αρμόζουσα αγωγή (π.χ. αναγνωριστική ή διεκδικητική), προκειμένου μέσω της προβλεπόμενης δικαστικής αποφάσεως να προχωρήσει η διαδικασία για διόρθωση της ανακρίβειας (Παπαστερίου, 2013).

Επιπροσθέτως, πρέπει να επισημανθεί ότι η υποβολή αίτησης διόρθωσης προδήλου σφάλματος δεν συνιστά αναγκαία προδικασία για την υποβολή και τη συζήτηση ενώπιον του δικαστηρίου αγωγών και αιτήσεων διόρθωσης των κτηματολογικών εγγραφών, αρχικών και μεταγενέστερων, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 1 Ν. 2664/1998.

4.4.9 Εισαγωγή αντιρρήσεων στις ΕΠ.Ε.Α. - Συνοδευτικό Υπόμνημα

Ανωτέρω έγινε εκτενής μνεία για τη συγκρότηση των τριμελών Επιτροπών Εξετάσεως Αντιρρήσεων (ΕΠ.Ε.Α.) με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τη σύνθεσή τους, τη λήξη της θητείας των μελών τους, καθώς και την αντικατάστασή τους. Όσον αφορά στην εισαγωγή αντιρρήσεων στις ΕΠ.Ε.Α., ο νόμος επιβάλλει τη σύνταξη και την υποβολή

σχετικού υπομνήματος, πέραν των εισαγόμενων στοιχείων στις ΕΠ.Ε.Α. (π.χ. κείμενο των αντιρρήσεων - δικόγραφο, αποδεικτικό υλικό).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 2, εδ. α' Ν. 3889/2010, οι αντιρρήσεις εισάγονται προς εξέταση στην ΕΠ.Ε.Α. μαζί με όλα τα αποδεικτικά στοιχεία του ενδιαφερόμενου και το σχετικό υπόμνημα, το οποίο συντάσσεται με ευθύνη του φορέα που διενεργεί την ανάρτηση και συνοδεύει τον φάκελο, που υποβάλλεται σε αυτή. Δηλαδή, στο εν λόγω υπόμνημα πρέπει να έχουν συνεξετασθεί και συναξιολογηθεί τα σπουδαιότερα στοιχεία που συνιστούν τη βάση των αντιρρήσεων. Μάλιστα, δεν καθορίζεται χρονικό όριο για τη σύνταξη και την υποβολή του σχετικού υπομνήματος.

4.4.10 Αιτιολογημένη απόφαση των ΕΠ.Ε.Α. - Ζητήματα προδικασίας

Η απόφαση των ΕΠ.Ε.Α. οφείλει να είναι αιτιολογημένη. Το ίδιο ίσχυε και υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς, αφού σύμφωνα με το παλιό άρθρο 18, παρ. 7, εδ. γ', Ν. 3889/2010 για την απόφαση των ΕΠ.Ε.Α. ορίζονταν τα εξής : *"Η απόφαση λαμβάνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 2690/1999 (Α' 45) και θα πρέπει να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη και αιτιολογημένη"*.

Αναλυτικότερα, η απόφαση των ΕΠ.Ε.Α. οφείλει να εφαρμόζει τις κάθε φορά υφιστάμενες διατάξεις και να θεμελιώνεται, λαμβάνοντας υποχρεωτικά υπόψη συγκεκριμένα στοιχεία που απαριθμούνται στο νόμο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το περιεχόμενο του νέου άρθρου 18, παρ. 2, εδ. β', Ν. 3889/2010, η ΕΠ.Ε.Α. εφαρμόζοντας τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις, αποφαίνεται αιτιολογημένα για τις αντιρρήσεις, λαμβάνοντας υπόψη κατ' ελάχιστον :

- α) τον δασικό χάρτη που έχει αναρτηθεί,
- β) τα στοιχεία, τα οποία προσκομίζονται από τον ενδιαφερόμενο, που υπέβαλε τις αντιρρήσεις,
- γ) τα υπομνήματα, τα οποία περιέχονται στους φακέλους των αντιρρήσεων,

δ) τις πληροφορίες με τη μορφή υπομνήματος, που η Διεύθυνση Δασών υποχρεούται να παρέχει σε αυτήν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, τις σχετικές οδηγίες και αποφάσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς επίσης, τις Τεχνικές Προδιαγραφές κατάρτισης των δασικών χαρτών,

ε) τα στοιχεία του Εθνικού Κτηματολογίου ή σε περίπτωση που δεν έχει ολοκληρωθεί, τα στοιχεία της κτηματογράφησης.

Μάλιστα, κάθε ΕΠ.Ε.Α. έχει τη δυνατότητα να ζητήσει γνωμοδότηση από το Τεχνικό Συμβούλιο Δασών ή από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

4.4.11 Πρόσθετες αρμοδιότητες των ΕΠ.Ε.Α.

Το Δασικό Δίκαιο εξοπλίζει τις ΕΠ.Ε.Α. με ορισμένες πρόσθετες αρμοδιότητες, ούτως ώστε να διευκολυνθούν στο έργο τους. Χαρακτηριστική είναι η διάταξη του άρθρου 18, παρ. 2, εδ. γ', Ν. 3889/2010, δυνάμει της οποίας, η ΕΠ.Ε.Α. δύναται, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ζητεί από την ΕΚΧΑ Α.Ε. και από την οικεία δασική υπηρεσία επιπλέον στοιχεία, να διενεργεί αυτοψίες, καθώς επίσης, να καλεί στις συνεδριάσεις της το ειδικό τεχνικό - επιστημονικό προσωπικό της Διεύθυνσης Δασών ή του Δασαρχείου, στην αρμοδιότητα των οποίων υπάγεται η έκταση, για παροχή διευκρινίσεων.

4.4.12 Κλήση των ενδιαφερομένων

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διάταξη του άρθρου 18, παρ. 2, εδ. δ', Ν. 3889/2010, που προβλέπει ότι δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση της Επιτροπής, η ΕΠ.Ε.Α. διά του γραμματέα της, καλεί με κάθε πρόσφορο μέσο τους ενδιαφερόμενους να παρασταθούν στην εκδίκαση των αντιρρήσεών τους.

4.4.13 Προθεσμία για την έκδοση της απόφασης

Στο άρθρο 18, παρ. 2, εδ. ε' & στ', Ν. 3889/2010, καθορίζεται η προθεσμία για την έκδοση της αποφάσεως της ΕΠ.Ε.Α.. Ειδικότερα, η ΕΠ.Ε.Α. αποφαινεται για τις αντιρρήσεις που της υποβλήθηκαν εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών από τη διαβίβαση των αντιρρήσεων σε αυτήν. Μάλιστα, η εν λόγω προθεσμία μπορεί να παραταθεί το ανώτερο έως δύο μήνες με απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από σχετικό αίτημα του Προέδρου της.

4.4.14 Ζητήματα Τεχνικού Συμβούλου

Σημαντική είναι η δυνατότητα εκπροσώπησης του ενδιαφερομένου από Τεχνικό Σύμβουλο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 18, παρ. 2, εδ. ζ', Ν. 3889/2010. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος έχει υποβάλει αίτημα εκπροσώπησης του από τεχνικό σύμβουλο, ο τελευταίος ειδοποιείται από τον γραμματέα της Επιτροπής, προκειμένου να προσέλθει και να διατυπώσει τις απόψεις του.

4.4.15 Παράλειψη απεικόνισης διοικητικών πράξεων

Στο άρθρο 18, παρ. 2, εδ. η', Ν. 3889/2010, περιγράφεται η διαδικασία που ακολουθείται, όταν σημειωθεί παράλειψη απεικόνισης διοικητικών πράξεων. Αναλυτικότερα, εφόσον ο δασικός χάρτης δεν έχει κυρωθεί ολικά, στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται από την ΕΠ.Ε.Α. ότι στον δασικό χάρτη που αναρτήθηκε, παραλήφθηκαν να απεικονισθούν σε αυτόν ισχύουσες διοικητικές πράξεις, που έπρεπε να έχουν αποτυπωθεί σε αυτόν, τα σχετικά στοιχεία των διοικητικών πράξεων μαζί με το σχετικό υπόμνημα προωθούνται στην ΕΠ.Ε.Α. από την αρμόδια Διεύθυνση Δασών ή από την ΕΚΧΑ Α.Ε. για έκδοση σχετικής απόφασης.

Ακόμη, τυχόν αντιρρήσεις που υποβάλλονται με το ανωτέρω αιτιολογικό, εξαιρούνται από την καταβολή τέλους (άρθρο 18, παρ. 2, εδ. θ', Ν. 3889/2010).

4.4.16 Αίτημα προς γνωμοδότηση

Σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 3, εδ. α' Ν. 3889/2010, η ΕΠ.Ε.Α. δύναται να ζητεί γνωμοδότηση από το Τεχνικό Συμβούλιο Δασών ή από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για την επίλυση τεχνικών και νομικών ζητημάτων μείζονος σημασίας αντίστοιχα, που ανακύπτουν κατά το στάδιο της εξέτασης των αντιρρήσεων.

Μάλιστα, το αίτημα διαβιβάζεται από την ΕΠ.Ε.Α., μέσω του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο οποίος το υποβάλλει στο Τεχνικό Συμβούλιο Δασών ή στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (άρθρο 18, παρ. 3, εδ. β' Ν. 3889/2010). Στη συνέχεια, διατυπώνεται κατά προτεραιότητα η γνώμη των προαναφερθέντων οργάνων και η αποδοχή της από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα για τη διοίκηση (άρθρο 18, παρ. 3, εδ. γ' Ν. 3889/2010).

Έπειτα, κάθε γνωμοδότηση που εκδίδεται, κοινοποιείται στις Διευθύνσεις Δασών όλων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, προς ενημέρωση των ΕΠ.Ε.Α. της Περιφέρειάς τους, με μέριμνα της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 3, εδ. δ' Ν. 3889/2010. Μάλιστα, τα προπαρατεθέντα θα μπορούσαν να συνοψισθούν στο ακόλουθο σχήμα:

Διαπίστωση ζητημάτων μείζονος σημασίας από την ΕΠ.Ε.Α. ↔ Αδυναμία επιλύσεώς τους από την ΕΠ.Ε.Α. ↔ Αίτημα της ΕΠ.Ε.Α. ↔ Διαβίβαση του αιτήματος στον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης ↔ Διαβίβαση από τον τελευταίο στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας ↔ Υποβολή από τον Υπουργό στο Τεχνικό Συμβούλιο Δασών ή στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η διοικητική ιεραρχία πρέπει να τηρείται αυστηρότατα. Πρόκειται για μια αξιόλογη ιεραρχική επικοινωνία εξωδικαστικών οργάνων (Παπαστερίου, 2017).

4.4.17 Υποστήριξη ελέγχου του υπό κατάρτιση δασικού χάρτη από αρμόδιες Διευθύνσεις Δασών & Υποστήριξη του έργου κύρωσης δασικού χάρτη

Ο Ν. 4389/2016 επιχειρεί να ενισχύσει το προσωπικό των δασικών υπηρεσιών, προσφεύγοντας είτε σε προσωπικό από άλλες Υπηρεσίες, είτε σε πρόσληψη εποχιακού προσωπικού, επιτρέποντας ακόμη και συμβάσεις έργου. Μάλιστα και για την ΕΚΧΑ Α.Ε. προβλέπεται αντίστοιχη ενίσχυση.

Αναλυτικότερα, στο άρθρο 153 παρ. 7 του Ν. 4389/2016 προβλέπεται ότι προσωπικό των κλάδων δασοπόνων, δασολόγων, πληροφορικής, γεωπόνων, μηχανικών και τεχνικών οδηγών μπορεί να διατίθεται από τα Δασαρχεία και τις λοιπές Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στο Τμήμα Δασικών Χαρτογραφήσεων της οικείας Διεύθυνσης Δασών για την υποστήριξη του έργου της κατάρτισης, του ελέγχου, της θεώρησης και γενικά των εργασιών μέχρι την κύρωση του δασικού χάρτη.

Βέβαια, η διάθεση του προσωπικού από τις Υπηρεσίες τους με αποκλειστική απασχόληση στο ανωτέρω έργο, είναι προσωρινή για χρονικό διάστημα έως ένα έτος και γίνεται κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων του Υπαλληλικού Κώδικα, με απόφαση που εκδίδεται από τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην οποία είναι δυνατό να προβλέπεται η διατήρηση της έδρας από την οποία προέρχονται. Επιπλέον, για το ανωτέρω έργο, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, είναι δυνατόν να προσλαμβάνεται κατόπιν προκήρυξης, εποχιακό προσωπικό ή προσωπικό με σύμβαση έργου των ίδιων ειδικοτήτων, με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών. Μάλιστα, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το εν λόγω προσωπικό κατανέμεται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες της κάθε οργανικής ομάδας.

Ακόμη, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες ελέγχου και επίβλεψης των μελετών που ανατίθενται από την ΕΚΧΑ Α.Ε., κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, μπορεί να ανατίθενται εργασίες σε προσωπικό ειδικότητας δασοπόνου, δασολόγου, μηχανικού, γεωπόνου και πληροφορικής με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή με σύμβαση έργου. Επίσης, υπάρχει η

δυνατότητα να αποσπάται προσωπικό των προαναφερθεισών ειδικοτήτων από το Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Τέλος, υπό το ισχύον δίκαιο δεν προβλέπεται υποστήριξη των αρμόδιων οργάνων για τη διαδικασία της κύρωσης του δασικού χάρτη.

4.4.18 Αποζημιώσεις

Στο ισχύον δίκαιο δεν υπάρχει ειδική διάταξη σχετικά με την αποζημίωση των μελών των ΕΠ.Ε.Α. και των γραμματέων, οπότε το κενό μπορεί να καλυφθεί βάσει των ρυθμίσεων που ίσχυαν υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς.

Συγκεκριμένα, υπό το προϊσχύσαν νομικό καθεστώς ορίζονταν ότι η αποζημίωση των μελών και των γραμματέων των ΕΠ.Ε.Α. καλυπτόταν στο σύνολό της από το ειδικό τέλος κατάθεσης αντιρρήσεων (άρθρο 18, παρ. 4, Ν. 3889/2010).

4.4.19 Ζητήματα ιδιοκτησίας κατά τη διαδικασία των αντιρρήσεων

Σύμφωνα με το νέο άρθρο 18, παρ. 4 του Ν. 4389/2016, δεν εξετάζονται θέματα ιδιοκτησίας, ούτε τίγονται ιδιοκτησιακά δικαιώματα του Δημοσίου ή των ιδιωτών κατά τη διαδικασία των αντιρρήσεων. Η προπαρατεθείσα διάταξη επιτρέπει στις ΕΠ.Ε.Α. να επικεντρωθούν στον κύριο στόχο τους. Γι' αυτό, η εξέταση των θεμάτων ιδιοκτησίας επιτρέπεται, μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο για την απόδειξη του έννομου συμφέροντος του προσώπου που κινεί την σχετική διοικητική διαδικασία.

4.4.20 Στοιχεία που διαμορφώνουν την κρίση των ΕΠ.Ε.Α.

Στο νέο άρθρο 18, παρ. 2, εδ. β', Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, υπό Στ, Ν. 4389/2016 προσδιορίζονται τα στοιχεία που διαμορφώνουν την κρίση των ΕΠ.Ε.Α.. Προς αποφυγή άσκοπων

επαναλήψεων, παραπέμπω ανωτέρω και δη, στην ενότητα που τιτλοφορείται "Αιτιολογημένη απόφαση των ΕΠ.Ε.Α. - Ζητήματα προδικασίας", όπου αναλύεται με ενάργεια το συγκεκριμένο θέμα και τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη κατ' ελάχιστον από τις ΕΠ.Ε.Α., προκειμένου να αποφανθούν αιτιολογημένα για τις αντιρρήσεις.

4.4.21 Αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α.

Οι ΕΠ.Ε.Α. εκδίδουν αποφάσεις για τις αντιρρήσεις που ασκήθηκαν. Μάλιστα, με τις εν λόγω αποφάσεις ο δασικός χάρτης διορθώνεται και συμπληρώνεται, εφόσον βέβαια οι αντιρρήσεις γίνουν αποδεκτές.

Χαρακτηριστική είναι η διάταξη του νέου άρθρου 19, παρ. 1, εδ. α' και β' Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, υπό Ζ, Ν. 4389/2016, που προβλέπει ότι : *"Με βάση τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α. επί των ασκηθεισών αντιρρήσεων, ο δασικός χάρτης που κυρώθηκε σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 17, συμπληρώνεται και διορθώνεται από την οικεία Διεύθυνση Δασών ή σε περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 4 του άρθρου 13 από την ΕΚΧΑ Α.Ε., για τις εκτάσεις για τις οποίες έγιναν δεκτές αντιρρήσεις, το αργότερο εντός δύο μηνών από την ολοκλήρωση της εξέτασης του συνόλου των αντιρρήσεων από τις ΕΠ.Ε.Α..*

Ομοίως, ο δασικός χάρτης διορθώνεται και συμπληρώνεται και για το κυρωμένο τμήμα του, με βάση τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α. επί αντιρρήσεων που εξετάστηκαν, αν κατά την κρίση της Επιτροπής εμφοιλόχωρησε πλάνη της Διοίκησης σχετικά με την αποτύπωση της θέσης ή των ορίων τμημάτων του ".

Στη συνέχεια, όσον αφορά στην τασσόμενη προθεσμία για τη συμπλήρωση και τη διόρθωση του δασικού χάρτη *"το αργότερο εντός δύο μηνών από την ολοκλήρωση της εξέτασης του συνόλου των αντιρρήσεων από τις ΕΠ.Ε.Α."*, λεκτέα είναι τα ακόλουθα: Η προθεσμία αυτή δεν χαρακτηρίζεται ρητά από τον νόμο ως αποκλειστική, αλλά δίδεται έμφαση στην χρονική της διάρκεια. Επιπλέον, η προθεσμία εξαρτάται από την ολοκλήρωση της εξέτασης του συνόλου των αντιρρήσεων από τις ΕΠ.Ε.Α., ήτοι από ένα μελλοντικό γεγονός. Βέβαια, το σύνολο των αντιρρήσεων ποικίλλει από

περίπτωση σε περίπτωση και επιτείνει την αβεβαιότητα για την ολοκλήρωση της εξέτασης. Μάλιστα, η ολοκλήρωση της εξέτασης συνιστά τεχνικό νομικό όρο, που χρήζει εξειδίκευσης σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και εξαρτάται από ένα σύνολο αστάθμητων παραγόντων.

Κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για μια σταθερή έναρξη της δίμηνης προθεσμίας, με λογικό επακόλουθο να γίνεται πιο αβέβαιη η κατάσταση της συμπλήρωσης και της διόρθωσης του δασικού χάρτη με βάση τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α.. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η ίδια έναρξη προθεσμίας ισχύει και για την ακολουθούσα θεώρηση του δασικού χάρτη, γεγονός που επιδεινώνει την όλη κατάσταση ακόμη περισσότερο (Παπαστερίου, 2017).

4.4.22 Θεώρηση του δασικού χάρτη

Η οικεία Διεύθυνση Δασών θεωρεί τον δασικό χάρτη το αργότερο εντός δύο μηνών από την ολοκλήρωση της εξέτασης του συνόλου των αντιρρήσεων από τις ΕΠ.Ε.Α., σύμφωνα με το νέο άρθρο 19, παρ. 1, εδ. γ' Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, παρ. 7, Ν. 4389/2016. Όσον αφορά στην προθεσμία θεώρησης του δασικού χάρτη, ισχύουν τα ίδια με την προθεσμία διορθώσεως και συμπληρώσεώς του, που αναπτύχθηκαν εναργώς ανωτέρω.

4.4.23 Συνοπτικός κατάλογος των αποφάσεων των ΕΠ.Ε.Α.

Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης των αντιρρήσεων, συνοπτικός κατάλογος με τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α. επί του συνόλου των υποβληθεισών αντιρρήσεων κατά του αναρτηθέντος δασικού χάρτη αναρτάται σε ειδικό δικτυακό τόπο. Ο κατάλογος αυτός αναφέρει τουλάχιστον το αποτέλεσμα της απόφασης της Επιτροπής και τον αριθμό πρωτοκόλλου των αντιρρήσεων. Επιπλέον, ο κατάλογος παραμένει αναρτημένος στο διαδίκτυο για χρονικό διάστημα έξι μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης κύρωσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (νέο άρθρο 18, παρ. 5, εδ. α' και β' Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, παρ. 6, Ν. 4389/2016).

4.4.24 Υποβολή του δασικού χάρτη στον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Κύρωση - Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

Ο θεωρημένος δασικός χάρτης υποβάλλεται στον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης από τη Διεύθυνση Δασών και κυρώνεται στο σύνολό του, μέσα σε δέκα ημέρες από την περιέλευσή του σε αυτόν, με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 19, παρ. 2, Ν. 3889/2010.

Συνοπτικά, ο δασικός χάρτης περνάει από τις εξής φάσεις : κατάρτιση → θεώρηση → κύρωση. Έπειτα, ακολουθεί η δημοσίευση του δασικού χάρτη στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την υποβολή του.

4.4.25 Οριστικός δασικός χάρτης - Αποδεικτική ισχύς

Ο κυρωμένος δασικός χάρτης καθίσταται οριστικός στο σύνολό του από την ημερομηνία δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και έχει πλήρη αποδεικτική ισχύ σε κάθε δικαστική ή διοικητική αρχή. Μάλιστα, για τα τμήματα του δασικού χάρτη, που αποτελούν κατά τον νόμο δασικές περιοχές, εφαρμόζονται και ισχύουν οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (νέο άρθρο 19, παρ. 3, Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, υπό Ζ, παρ. 3, Ν. 4389/2016).

4.4.26 Αίτηση ακυρώσεως των πράξεων κυρώσεως δασικών χαρτών στο Συμβούλιο της Επικρατείας

Όπως προκύπτει από το νέο άρθρο 19, παρ. 5, Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, υπό Ζ, παρ. 5, Ν. 4389/2016, επιτρέπεται η άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά των πράξεων κύρωσης των δασικών χαρτών. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να υποβάλλει αίτηση

ακυρώσεως κατά του κυρωθέντος δασικού χάρτη. Επιπλέον, αίτηση ακυρώσεως κατά του κυρωθέντος δασικού χάρτη μπορεί να ασκήσει και ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την παράλειψη να περιληφθεί σε αυτόν ορισμένη δασική εν γένει έκταση.

Στη συνέχεια, αν εκδοθεί ακυρωτική δικαστική απόφαση και η πλημμέλεια για την οποία έγινε δεκτή η αίτηση ακυρώσεως, ανάγεται στο στάδιο της διαδικασίας των αντιρρήσεων, η υπόθεση παραπέμπεται στην ΕΠ.Ε.Α., εφόσον η τελευταία υφίσταται. Σε διαφορετική περίπτωση, η υπόθεση παραπέμπεται στο Τεχνικό Συμβούλιο Δασών, το οποίο επιλαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ. 2, Ν. 998/1979, όπως ισχύει κάθε φορά, μέσα σε τρεις μήνες.

4.4.27 Αναμόρφωση του κυρωμένου δασικού χάρτη

Μετά την ολική ή τμηματική κύρωση του δασικού χάρτη, αναμόρφωση δεν επιτρέπεται κατά κανόνα. Ωστόσο, εισάγονται δύο εξαιρέσεις στον γενικό αυτόν κανόνα. Συγκεκριμένα, η αναμόρφωση επιτρέπεται, αν επιβάλλεται από ακυρωτική δικαστική απόφαση για συγκεκριμένες περιοχές (1^η εξαίρεση). Επίσης, η αναμόρφωση επιτρέπεται, αν αφορά στην προσθήκη ή στη διαγραφή των εκτάσεων που θα υπαχθούν ή θα πάψουν να υπάγονται στον δασικό νόμο, όπως ειδικότερα ρυθμίζεται (2^η εξαίρεση).

Αναλυτικότερα, όσον αφορά στη δεύτερη εξαίρεση, η επιτρεπόμενη αναμόρφωση του κυρωμένου δασικού χάρτη δύναται να προέρχεται από την προσθήκη ή τη διαγραφή εκτάσεων που θα υπαχθούν ή θα πάψουν να υπάγονται στον δασικό νόμο :

- α) σύμφωνα με τις πράξεις των αρμόδιων οργάνων, που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας ή
- β) με δικαστικές αποφάσεις που κρίνουν επί των πράξεων αυτών, καθώς και
- γ) με δικαστικές αποφάσεις επί του ιδιοκτησιακού ζητήματος των εκτάσεων των περιπτώσεων 5α' και 5β' του άρθρου 3 του Ν. 998/1979 όπως ισχύει, είτε

δ) με διοικητικές πράξεις που έπρεπε να συμπεριληφθούν στον δασικό χάρτη ή αποτυπώθηκαν εσφαλμένα κατά την κατάρτισή του και δεν απεικονίζονται σε αυτόν (νέο άρθρο 20, παρ. 1, εδ. α' και β', Ν. 3889/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8, του άρθρου 153, του Ν. 4389/2016).

Η αναμόρφωση συνίσταται στην αποτύπωση στον κυρωμένο δασικό χάρτη των ανωτέρω εκτάσεων, με μέριμνα της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών. Μάλιστα, για τις εκτάσεις του δασικού χάρτη που προστίθενται σύμφωνα με τα προπαρατεθέντα και δεν υπάγονταν στον δασικό νόμο κατά τον χρόνο κύρωσης αυτού, δεν διεκδικούνται δικαιώματα από το Ελληνικό Δημόσιο κατά τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, σύμφωνα με το νέο άρθρο 20, παρ. 1, εδ. γ', Ν. 3889/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8, του άρθρου 153, του Ν. 4389/2016.

Ακόμη, δυνάμει του επόμενου εδαφίου, του ίδιου άρθρου, του Ν. 3889/2010, η αναμόρφωση του δασικού χάρτη κυρώνεται με απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που εκδίδεται ιεραρχικά, ύστερα από εισήγηση της οικείας Διεύθυνσης Δασών και έγκρισή της από τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Συνοπτικά, η απόφαση με την οποία κυρώνεται η αναμόρφωση του δασικού χάρτη, προϋποθέτει : α) εισήγηση της οικείας Διεύθυνσης Δασών και β) έγκριση της εισηγήσεως αυτής από τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Δεν προβλέπεται η τήρηση συγκεκριμένης προθεσμίας για την προαναφερθείσα εισήγηση και την έγκρισή της.

Ύστερα από την αναμόρφωση και την κύρωση του δασικού χάρτη, για τις εκτάσεις που σύμφωνα με αυτόν δεν διέπονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, δεν προβάλλονται δικαιώματα από το Ελληνικό Δημόσιο (νέο άρθρο 20, παρ. 2, Ν. 3889/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8, του άρθρου 153, του Ν. 4389/2016).

Στη συνέχεια, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο του ίδιου άρθρου, του Ν. 3889/2010, μετά την κύρωση του δασικού χάρτη, η οικεία Διεύθυνση Δασών προβαίνει σε κατάρτιση και τήρηση Δασολογίου για τις δασικές εν

γένει εκτάσεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του Ν. 998/1979 που αποτυπώνονται σε αυτόν, κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 3, του Ν. 3208/2003, όπως ισχύει.

4.4.28 Άρση της αναδασώσεως εκτάσεων

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Δασών, αίρεται η αναδάσωση εκτάσεων, οι οποίες δεν αποτελούν δάσος ή δασική έκταση με βάση τον κυρωμένο δασικό χάρτη, σύμφωνα με το άρθρο 20, παρ. 3, Ν. 3889/2010.

4.4.29 Πιστοποιητικό χαρακτήρα της εκτάσεως ως όρος για σύνταξη συμβολαίων

Δυνάμει του άρθρου 20, παρ. 4 και 5, Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, υπό Η, παρ. 4 και 5, Ν. 4389/2016, εκδίδεται πιστοποιητικό από την αρμόδια Διεύθυνση Δασών, με το οποίο βεβαιώνεται ο χαρακτήρας της εκτάσεως. Μετά τη σύσταση των Κτηματολογικών Γραφείων κατά τις διατάξεις του Ν. 2664/1998, το εν λόγω πιστοποιητικό εκδίδεται από τα Κτηματολογικά Γραφεία. Βέβαια, για την χορήγηση του πιστοποιητικού καταβάλλεται ειδικό τέλος, του οποίου το ύψος, ο τρόπος καταβολής και εισπράξεως και η διάθεση προβλέπονται στο άρθρο 22, παρ. 1, Ν. 3889/2010.

Επιπλέον, κάθε σύνταξη συμβολαίου για τη σύσταση, μετάθεση, αλλοίωση ή κατάργηση εμπραγμάτων δικαιωμάτων στις εκτάσεις με δασικό χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στον δασικό χάρτη, πρέπει να συνοδεύεται από το πιστοποιητικό χαρακτήρα της εκτάσεως. Μετά την κύρωση του δασικού χάρτη απαγορεύεται, με ποινή ακυρότητας, η σύνταξη συμβολαίων, εφόσον δε συνοδεύονται από το ανωτέρω πιστοποιητικό.

Επιπροσθέτως, οι συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να μνημονεύουν το περιεχόμενο των πιστοποιητικών χαρακτήρα της εκτάσεως, στις πράξεις που

συντάσσουν για τις εκτάσεις, που περιλαμβάνονται στον κυρωμένο δασικό χάρτη. Μάλιστα, αν δεν έχει τηρηθεί η εν λόγω υποχρέωση, δεν επιτρέπεται η εγγραφή ή η μεταγραφή των πράξεων αυτών στα οικεία Υποθηκοφυλακεία και στα Κτηματολογικά Γραφεία.

4.4.30 Κατάρτιση και τήρηση του Δασολογίου

Όπως προκύπτει από το άρθρο 20, παρ. 6, Ν. 3889/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 153, υπό Η, παρ. 3, Ν. 4389/2016, μετά από την κύρωση κάθε δασικού χάρτη, η οικεία Διεύθυνση Δασών προβαίνει σε κατάρτιση και τήρηση Δασολογίου για τις δασικές εν γένει εκτάσεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του Ν. 998/1979 που αποτυπώνονται σε αυτόν, κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 3, του Ν. 3208/2003, όπως ισχύει. Σε περίπτωση αναμόρφωσης του δασικού χάρτη, το Δασολόγιο ενημερώνεται ανάλογα.

4.4.31 Τεχνικές προδιαγραφές

Οι τεχνικές προδιαγραφές για ένα σύνολο θεμάτων που σχετίζονται με τον δασικό χάρτη, όπως είναι για παράδειγμα, η κατάρτιση, η διόρθωση και η συμπλήρωση των δασικών χαρτών, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Ειδικότερα, στον νόμο (νέο άρθρο 21, παρ. 1, Ν. 3889/2010) προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ύστερα από κοινή εισήγηση της εταιρίας ΕΚΧΑ Α.Ε. και της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθορίζονται:

α) Οι τεχνικές προδιαγραφές για την κατάρτιση, διόρθωση, συμπλήρωση, αναμόρφωση και τήρηση των δασικών χαρτών, οι τεχνικές προδιαγραφές για την παραγωγή και τον τρόπο εφοδιασμού των δασικών υπηρεσιών με το χαρτογραφικό και το αεροφωτογραφικό υλικό, ο τρόπος φωτοερμηνείας και χρησιμοποίησης των φωτοερμηνευτικών στοιχείων, ο καθορισμός των

κλιμάκων, ο τρόπος καθαρισμού των περιμέτρων των δασικών εν γένει εκτάσεων, τα παραδεκτά όρια για τον υπολογισμό των συντεταγμένων των κορυφών τους και τον υπολογισμό των εμβαδών τους, ο τρόπος κωδικοποίησης του χαρτογραφικού και αεροφωτογραφικού υλικού και των δασικών χαρτών, η αναγκαία διαδικασία για τον καθορισμό των περιμέτρων ευθυγράμμισης των ορίων των δασικών εν γένει εκτάσεων, τα στοιχεία της δασικής υπηρεσίας που μπορούν να λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση, ο προσδιορισμός και ο τρόπος διόρθωσης των προδήλων σφαλμάτων, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την κατάρτιση και την τήρηση των δασικών χαρτών, την ανάθεση των σχετικών εργασιών σε τρίτους, την εκτέλεση και την παραλαβή τους και ο τρόπος συνδρομής του μελετητή από την οικεία Διεύθυνση Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατά τη σύμβαση ανάθεσης των εργασιών κατάρτισης του δασικού χάρτη.

β) Θέματα που σχετίζονται με τη διαδικασία ανάρτησης και δημοσιοποίησης των δασικών χαρτών, όπως επίσης και θέματα που αφορούν τον τρόπο ενημέρωσης και πρόσκλησης των ενδιαφερομένων για υποβολή αντιρρήσεων.

γ) Θέματα που σχετίζονται με τη συγκρότηση, λειτουργία και στελέχωση του προσωρινού Σημείου Υποστήριξης Ανάρτησης του Δασικού Χάρτη, τη σύνταξη, υποβολή, παραλαβή, καταχώριση και επεξεργασία των αντιρρήσεων και των συνοδευτικών τους στοιχείων, το περιεχόμενο κάθε εντύπου που θα χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες εφαρμογής του νόμου αυτού, το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής φόρμας υποβολής αντιρρήσεων, τον τρόπο προσδιορισμού των συντεταγμένων των κορυφών των πολυγώνων για τις εκτάσεις των οποίων ο χαρακτήρας αμφισβητείται, τη διαδικασία και τον τρόπο ψηφιοποίησης των στοιχείων των αντιρρήσεων που εκκρεμούν κατά τον χρόνο ανάρτησης ενώπιον των Επιτροπών, τον τρόπο παροχής γενικότερων διευκρινίσεων και οδηγιών για την υποβολή αντιρρήσεων και τη διαδικασία διορθώσεως των προδήλων σφαλμάτων τους, τον τρόπο τεκμηρίωσης αυτών των αντιρρήσεων, καθώς και την ανάθεση σε τρίτους βοηθητικών εργασιών καταχώρισης, επεξεργασίας και προετοιμασίας της εξέτασής τους από τις ΕΠ.Ε.Α., όπως και κάθε άλλο θέμα λεπτομερειακού ή τεχνικού χαρακτήρα σχετικά με την ηλεκτρονική ανάρτηση και υποβολή αντιρρήσεων.

δ) Ειδικά θέματα που αφορούν τη διαδικασία κατάρτισης, συμπλήρωσης, διόρθωσης και αναμόρφωσης των δασικών χαρτών.

ε) Θέματα που σχετίζονται με τη συγκρότηση και τη λειτουργία των ΕΠ.Ε.Α., την οργάνωση της διαδικασίας εξέτασης των αντιρρήσεων, την επιστημονική, νομική, τεχνική και διοικητική υποστήριξη των ΕΠ.Ε.Α. στο έργο τους και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

στ) Οι τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες αποτύπωσης στον δασικό χάρτη των ορίων οικισμών και των διανομών του πρώην Υπουργείου Γεωργίας.

ζ) Ο τύπος και το περιεχόμενο των βεβαιώσεων και των πιστοποιητικών για τον δασικό εν γένει χαρακτήρα των εκτάσεων.

η) Τα τιμολόγια υπολογισμού προεκτιμώμενων αμοιβών για τις εργασίες κατάρτισης και τις λοιπές εργασίες έως την κύρωση των δασικών χαρτών.

θ) Οι τεχνικές προδιαγραφές και τα ειδικότερα θέματα για την ταυτοποίηση των οριογραμμών του δασικού χάρτη με τα όρια των διαγραμμάτων της κτηματογράφησης.

ι) Οι τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και κάθε θέμα σχετικά με τη διόρθωση και την προσαρμογή των καταρτισθέντων βάσει του Ν. 248/1976 κτηματικών χαρτών, κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στη διάταξη της παραγράφου 16, του άρθρου 28, του Ν. 2664/1998, όπως ισχύει.

Επιπροσθέτως, τα θέματα σχετικά με την ίδρυση και τη λειτουργία του δικτυακού τόπου ανάρτησης δασικών χαρτών και υποβολής αντιρρήσεων και τις τεχνικές προδιαγραφές λειτουργίας του, καθώς επίσης τα θέματα σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές της ηλεκτρονικής φόρμας υποβολής αντιρρήσεων ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 21, παρ. 2, Ν. 3889/2010).

Μάλιστα, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο, του ίδιου άρθρου, του Ν. 3889/2010, ο τρόπος κάλυψης των απαιτούμενων δαπανών για την κατάρτιση, την ανάρτηση, τις συμπληρώσεις και τις διορθώσεις των δασικών χαρτών, για τις βοηθητικές εργασίες καταχώρισης και προετοιμασίας της

εξέτασης των αντιρρήσεων και κάθε άλλο σχετικό θέμα ρυθμίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Υπουργού Οικονομικών. Ακόμη, με αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού ρυθμίζεται κάθε άλλο ζήτημα εφαρμογής αυτού του νόμου, λεπτομερειακού ή τεχνικού χαρακτήρα (άρθρο 21, παρ. 4, Ν. 3889/2010).

4.4.32 Τέλη για την έκδοση εγγράφων

Στο άρθρο 22, παρ. 1, του Ν. 3889/2010 προβλέπεται ότι το ύψος και ο τρόπος καταβολής, είσπραξης και διάθεσης των τελών για την έκδοση εγγράφων, το ύψος των οποίων δεν εξαρτάται από το εμβαδόν του ακινήτου στο οποίο αφορά, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Όσον αφορά στα προαναφερθέντα έγγραφα, πρόκειται για πιστοποιητικά της αρμόδιας υπηρεσίας της οικείας Διεύθυνσης Δασών, με τα οποία βεβαιώνεται ο χαρακτήρας της έκτασης.

Μάλιστα, με όμοια απόφαση καθορίζεται το ύψος και ο τρόπος καταβολής και είσπραξης του ειδικού τέλους άσκησης των αντιρρήσεων. Βέβαια, το τέλος μπορεί να κλιμακώνεται ανάλογα με το εμβαδόν της έκτασης που αφορά η αντίρρηση και δύναται να μειώνεται με βάση ειδικούς συντελεστές, ανάλογα με τον τρόπο υποβολής των αντιρρήσεων και των συναφών αποδεικτικών στοιχείων. Επίσης, με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι περιπτώσεις εξαίρεσης από την υποχρέωση καταβολής του ειδικού τέλους άσκησης αντίρρησης (άρθρο 22, παρ. 2, Ν. 3889/2010).

Επιπλέον, το εν λόγω ειδικό τέλος κατατίθεται σε λογαριασμό της εταιρίας ΕΚΧΑ Α.Ε., ο οποίος τηρείται σε οποιοδήποτε νομίμως λειτουργούν πιστωτικό ίδρυμα της χώρας, κατά τα ειδικώς οριζόμενα στην σχετική απόφαση. Στον προϋπολογισμό της εταιρίας, σε ειδικό κωδικό, εγγράφονται τα ποσά από την είσπραξη του ανωτέρω τέλους και διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη της δαπάνης κατάρτισης έως και κύρωσης των δασικών χαρτών. Μάλιστα, για τον σκοπό αυτόν, επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται

πόροι του Ειδικού Φορέα Δασών, εφόσον τα ποσά αυτά δεν επαρκούν. Έπειτα από την ολοκλήρωση της κύρωσης των δασικών χαρτών, τυχόν διαθέσιμο υπόλοιπο του τέλους διατίθεται για τους λοιπούς σκοπούς του Ειδικού Φορέα Δασών, δυνάμει του άρθρου 22, παρ. 3, Ν. 3889/2010.

Επιπροσθέτως, τα τέλη δύνανται να αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Τέλος, οι δαπάνες κατάρτισης, συμπλήρωσης και διόρθωσης των δασικών χαρτών και λοιπών εργασιών έως την κύρωση των δασικών χαρτών είναι δυνατό να καλύπτονται και από το τέλος κτηματογράφησης (άρθρο 22, παρ. 4 & 5, Ν. 3889/2010).

4.4.33 Ενέργειες της ΕΚΧΑ Α.Ε. κατά την κατάρτιση των δασικών χαρτών

Η ΕΚΧΑ Α.Ε., δυνάμει του άρθρου 23 του Ν. 3889/2010, προβαίνει στις κάτωθι ενέργειες σε σχέση με την κατάρτιση των δασικών χαρτών. Ειδικότερα, παρέχει στους Ο.Τ.Α. δυνατότητα πρόσβασης στα ενιαία χαρτογραφικά υπόβαθρα, που χρησιμοποιούνται στην κατάρτιση των δασικών χαρτών, εντός δύο μηνών, μέσω διαδικτυακής εφαρμογής. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες δόμησης με χρήση διαδικτυακής εφαρμογής, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την παροχή της ανωτέρω πρόσβασης, εφαρμόζουν επί των εν λόγω υποβάθρων τα ακόλουθα:

α) Με πορτοκαλί χρώμα, το περίγραμμα των ορίων των οικισμών, όπως αυτά τα όρια έχουν εγκριθεί με πράξεις της Διοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων της 21.11 - 1.12.1979 (Δ' 693), της 2.3 - 13.3.1981 (Δ' 138) ή της 24.4 - 3.5.1985 (Δ' 181), καθώς και τα όρια των συγκεκριμένων πολεοδομικών μελετών ή ρυμοτομικών σχεδίων και όπως τα όρια αυτά έχουν εφαρμοσθεί στο έδαφος,

β) Με κίτρινο χρώμα, τα όρια των οικισμών που έχουν οριοθετηθεί με άλλες διατάξεις πέραν των προαναφερθεισών, τα όρια εκείνων για τους οποίους έχει ορισθεί μόνο ακτίνα με βάση το άρθρο 4, παράγραφος β', του προεδρικού

διατάγματος της 24.4 - 3.5.1985 (Δ' 181), τα περιγράμματα των νομίμως υφιστάμενων οικισμών προ του έτους 1923, για τους οποίους δεν έχει καθορισθεί όριο καθ' οιονδήποτε τρόπο, πλην όμως είναι συγκροτημένοι οικισμοί, τα όρια των σχεδίων πόλεως και των πολεοδομικών μελετών, που εκπονούνται για τις περιοχές αρμοδιότητάς τους, καθώς και τα υπό καθορισμό όρια οικισμών με βάση το προεδρικό διάταγμα 24.4 - 3.5.1985 (Δ' 181) που δεν έχουν ακόμη εγκριθεί.

Μάλιστα, τα όρια και τα περιγράμματα των εν λόγω περιοχών, που είναι θεωρημένα και εφαρμοσμένα από την αρμόδια υπηρεσία δόμησης επί των χαρτογραφικών υποβάθρων, διαβιβάζονται στην ΕΚΧΑ Α.Ε. εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας και η τελευταία τα αποστέλλει αμελλητί στην οικεία Διεύθυνση Δασών. Σε περίπτωση που η προθεσμία των τεσσάρων μηνών παρέλθει άκαρπη, τότε τα περιγράμματα και τα όρια των προαναφερθεισών περιοχών αποτυπώνονται από την ΕΚΧΑ Α.Ε. στον υπό κατάρτιση δασικό χάρτη εντός χρονικού διαστήματος δύο μηνών, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει η ίδια συλλέξει στα πλαίσια της διαδικασίας κτηματογραφήσεως.

Επιπλέον, για τις περιοχές που περικλείονται εντός των ορίων με πορτοκαλί χρώμα, δεν καταρτίζεται δασικός χάρτης, πλην όμως εφαρμόζονται οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, επί των εντός των ως άνω περιοχών αλσών και πάρκων, ως προς την προστασία αυτών. Όσον αφορά στις περιοχές που περικλείονται εντός των ορίων με κίτρινο χρώμα, δεν αναρτάται δασικός χάρτης.

Ακόμη, το περίγραμμα των οικιστικών πυκνώσεων που δεν υπάγονται στις προπαρατεθείσες κατηγορίες, αποτυπώνεται με ιώδες χρώμα. Μάλιστα, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας που θα εκδοθεί εντός μηνός, θα καθορισθούν τα κριτήρια προσδιορισμού της οικιστικής πυκνώσεως. Επίσης, εντός έξι μηνών από την έκδοση της ανωτέρω υπουργικής απόφασης, οι τεχνικές υπηρεσίες των Ο.Τ.Α. αποτυπώνουν με ιώδες χρώμα το περίγραμμα των οικιστικών πυκνώσεων που δεν υπάγονται στις προαναφερθείσες δύο κατηγορίες (ήτοι, με πορτοκαλί και κίτρινο χρώμα), εφαρμοζομένων των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας. Βέβαια, στις

περιοχές όπου υπάρχει θεωρημένος δασικός χάρτης, η ως άνω εξαμηνιαία προθεσμία περιορίζεται στους δύο μήνες.

Στη συνέχεια, τα περιγράμματα των οικιστικών πυκνώσεων διαβιβάζονται στην ΕΚΧΑ Α.Ε. εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Η ΕΚΧΑ Α.Ε. τα αποστέλλει αμελλητί στην Διεύθυνση Δασών προκειμένου να εξαιρεθούν από την ανάρτηση στον δασικό χάρτη και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την πολεοδομική και την περιβαλλοντική τους διαχείριση, ώστε να προχωρήσει η διαδικασία ανάρτησης και κύρωσης των δασικών χαρτών.

Πηγή: *ecopress.gr*

Οικιστικές πυκνώσεις

Πηγή: *dasarxeio.com*

Γεωργικές πυκνώσεις

4.4.34 Οικισμοί στερούμενοι νόμιμης έγκρισης

Είναι δυνατόν να προκύψουν διάφορα ζητήματα σε σχέση με τα όρια των οικισμών. Τα ζητήματα αυτά επιλύονται με το άρθρο 24 του Ν. 3889/2010. Αναλυτικότερα, η οικεία Διεύθυνση Δασών σε χρονικό διάστημα πέντε μηνών από την παραλαβή των υποβάθρων, στα οποία απεικονίζονται οι περιοχές που έχουν οριοθετηθεί με κίτρινο χρώμα, υποχρεούται να επισημάνει εγγράφως τις περιπτώσεις τυχόν περιέλευσης εκτάσεων δασικού χαρακτήρα στα όρια των ως άνω περιοχών και να εντοπίσει αυτές τις εκτάσεις επί των ως άνω υποβάθρων.

Συγκεκριμένα, για τις εν λόγω εκτάσεις ακολουθείται η διαδικασία υποβολής και εξέτασης αντιρρήσεων. Κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα των πέντε μηνών, επιτρέπεται η έκδοση νέων οικοδομικών αδειών ή αδειών

επέκτασης, σε εκτάσεις κείμενες εντός των ως άνω περιοχών, μόνο αν βεβαιώνεται από το αρμόδιο Δασαρχείο ότι ο χαρακτήρας τους δεν είναι δασικός.

Όσον αφορά στις περιοχές στις οποίες έχουν συμπεριληφθεί εκτάσεις δασικού χαρακτήρα, με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης συγκροτείται μία ή περισσότερες επιτροπές, αποτελούμενη έκαστη από α) έναν δασολόγο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ως Πρόεδρο, β) έναν δασολόγο εκπρόσωπο της Δασικής Υπηρεσίας της οικείας Περιφερειακής Ενότητας, γ) έναν μηχανικό - εκπρόσωπο του οικείου Ο.Τ.Α., δ) έναν μηχανικό της οικείας Υπηρεσίας Δόμησης (ΥΔΔΟΜ) και ε) έναν δικηγόρο οριζόμενο από τον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο.

Η ανωτέρω Επιτροπή έχει ως έργο της για τις περιοχές που έχουν οριοθετηθεί με κίτρινο χρώμα και οι οποίες υποδείχθηκαν καταρχάς ως δασικές, την εξέταση και τον έλεγχο όλων των δεδομένων μετά από αυτοψία, όπου απαιτείται και τη σύνταξη έκθεσης, εντός οκτώ μηνών από την συγκρότησή τους, με δυνατότητα παράτασης τεσσάρων μηνών. Στην προαναφερθείσα έκθεση τεκμηριωμένα καταγράφονται : α) οι υφιστάμενες χρήσεις γης, β) ο χρόνος μεταβολής της δασικής μορφής, γ) η ύπαρξη διοικητικής πράξης που δεν έχει ακυρωθεί ή ανακληθεί, δυνάμει της οποίας επήλθε η μεταβολή της δασικής μορφής και δ) η κτήση εμπράγματων δικαιωμάτων από επαχθή αιτία.

Στη συνέχεια, η έκθεση δημοσιοποιείται ηλεκτρονικά στον ιστότοπο του οικείου Ο.Τ.Α. για δύο μήνες, κατά τη διάρκεια των οποίων είναι δυνατή η υποβολή αντιρρήσεων κατά του περιεχομένου της από τους ενδιαφερόμενους, χωριστά ή από κοινού, στον οικείο Ο.Τ.Α.. Έπειτα, οι αντιρρήσεις διαβιβάζονται με μέριμνα του οικείου Ο.Τ.Α. στις ΕΠ.Ε.Α. του οικείου δασικού χάρτη και κρίνονται από αυτές εντός δίμηνης προθεσμίας, η οποία άρχεται από τη δημοσίευση της σχετικής κοινής υπουργικής απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ακόμη και αν έχει εκδοθεί η διαπιστωτική πράξη λήξης της θητείας των μελών των ΕΠ.Ε.Α., δύναται με πράξη του

Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης να συγκροτηθούν εκ νέου, προκειμένου να εξετάσουν αυτές τις περιπτώσεις.

Ύστερα, αντίγραφα των προαναφερθεισών εκθέσεων αμέσως μετά την κατάρτισή τους αποστέλλονται στη Γενική Διεύθυνση Πολεοδομίας και στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, προκειμένης της επεξεργασίας επί τη βάση αυτών, ενιαίων κριτηρίων για την κρίση των αντιρρήσεων από τις ΕΠ.Ε.Α.. Για τον καθορισμό των εν λόγω κριτηρίων εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Έπειτα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας δημοσιοποίησης και εξέτασης των αντιρρήσεων, η έκθεση συμπληρωμένη και διορθωμένη σύμφωνα με τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α., αποστέλλεται στη Διεύθυνση Δασών της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία εισηγείται την έγκρισή της στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Μετά την έγκριση του περιεχομένου της έκθεσης της Επιτροπής από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, συμπληρώνονται οι δασικοί χάρτες.

Τα εδαφικά τμήματα τα οποία δεν δεσμεύονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας σύμφωνα με το εγκεκριμένο περιεχόμενο της έκθεσης και τον συμπληρωμένο δασικό χάρτη, πολεοδομούνται κατά τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις. Η προπαρατεθείσα διαδικασία δεν αναστέλλει τη διαδικασία προόδου του οικείου δασικού χάρτη, για τις υπόλοιπες περιοχές που περιλαμβάνει. Τέλος, τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την τεκμηρίωση της αιτίας μεταβολής της δασικής μορφής, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη σχετική με τα ανωτέρω αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 24, Ν. 3889/2010).

4.4.35 Παρατηρήσεις

Μολονότι τα άρθρα 153 - 155 του Ν. 4389/2016 επιφέρουν σπουδαίες τροποποιήσεις στο αμέσως προηγούμενο νομικό καθεστώς και παρά τη βελτίωση και την επιτάχυνση που προσφέρουν στους δασικούς χάρτες, εξακολουθεί να ισχύει το προπαρατεθέν σχήμα: "κατάρτιση ↔ θεώρηση ↔ ανάρτηση ↔ αντιρρήσεις ↔ κύρωση ↔ δημοσίευση ↔ οριστικοποίηση ↔ αναμόρφωση ↔ εκ νέου κύρωση ↔ εκ νέου δημοσίευση ↔ κατάρτιση Δασολογίου". Ωστόσο, από το ανωτέρω σχήμα ελλείπει παντελώς οποιαδήποτε συνδυαστική ρύθμιση με το Εθνικό Κτηματολόγιο και δη, με την υποβολή δηλώσεων κατά το άρθρο 2 του Ν. 2308/1995 και με την καταχώριση σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 2664/1998.

Κατόπιν των προαναφερθέντων, καθίσταται σαφές ότι υπό το καθεστώς μιας τέτοιας γραφειοκρατικής διαδικασίας δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί βελτίωση και επιτάχυνση. Άλλωστε, υφίσταται μια δεσπόζουσα κατανομή αρμοδιοτήτων σε πολλά όργανα (κτηματολογικά, δασικά, διοικητικά), που προξενεί αμέτρητες στρεβλώσεις. Σε πολλές περιπτώσεις, το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων είναι αυτό καθ' εαυτό περίπλοκο και δημιουργεί αναρίθμητα ερμηνευτικά ζητήματα. Μάλιστα, η εισαγωγή παράλληλων διαδικασιών καθιστά την επιδίωξη λειτουργίας των δασικών χαρτών προβληματική.

Ακόμη, η εισαγωγή πολλών μη αποκλειστικών προθεσμιών για τη μετάβαση από την κατάρτιση των δασικών χαρτών στην κατάρτιση του δασολογίου, μεταθέτει στο απώτερο μέλλον το δασολόγιο, συνεπώς και το Κτηματολόγιο. Τέλος, η μετακύλιση αρμοδιοτήτων στις δασικές υπηρεσίες εν γένει δεν μπορεί να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα, δεδομένου ότι έχει μειωθεί σημαντικά το προσωπικό τους, η υλικοτεχνική τους υποδομή διαρκώς ελαττώνεται, τίθενται οικονομικοί φραγμοί στην εκτέλεση του έργου τους και η συνύπαρξη με την ΕΚΧΑ Α.Ε. εξακολουθεί να παραμένει προβληματική (Παπαστερίου, 2017).

4.5 ΔΑΣΟΛΟΓΙΟ

4.5.1 Εισαγωγικά και Έννοια Δασολογίου

Δασολόγιο είναι η συστηματική σύνθεση δασικών χαρτών, στους οποίους αποτυπώνονται μεταξύ άλλων, δάση και δασικές εκτάσεις, θεματικά και πληροφοριακά δεδομένα, καθώς και καταγραφή οριογραμμών. Ο ορισμός αυτός απαντάται και στη νομολογία και δη, στην υπ' αριθμ. 3973/2009 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κατά το άρθρο 24, παρ. 1, εδ. δ' Συντ., η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Βέβαια, μέχρι σήμερα το Κράτος δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του αυτή. Ο Ν. 998/1979 "Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας" (ΦΕΚ Α' 289), που αφορούσε στην χαρτογράφηση των δασών και των δασικών εκτάσεων, στη σύνταξη δασικού χάρτη και στην τήρηση γενικού δασολογίου, τροποποιήθηκε με τον Ν. 3208/2003 "Προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, κατάρτιση δασολογίου, ρύθμιση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α' 303).

Σε συμμόρφωση λοιπόν, προς τη συνταγματική επιταγή κατάρτισεως δασολογίου, στο παλαιό άρθρο 3 του Ν. 3208/2003 προβλεπόταν ότι μετά την κύρωση του δασικού χάρτη, ακολουθούσε η κατάρτιση και η τήρηση του δασολογίου και οι σχετικές διαδικασίες διέπονταν από το τότε ισχύον άρθρο 27 του Ν. 2664/1998. Ειδικότερα, προβλεπόταν κατάρτιση και τήρηση Δασολογίου του Νομού και το σύνολο των διαδικασιών υλοποιούνταν με μέριμνα των υπηρεσιών της κάθε Διεύθυνσης Δασών Νομαρχιακού επιπέδου. Στο Βιβλίο Γενικού Δασολογίου καταχωρούνταν κατά μερίδες τα εμφανιζόμενα στον δασικό χάρτη δάση και δασικές εκτάσεις. Μάλιστα, οι εν λόγω καταχωρίσεις έπρεπε να γίνουν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι ευχερής η τήρησή τους και σε ηλεκτρονική μορφή.

Στη συνέχεια, σύμφωνα με το νέο άρθρο 20, παρ. 3, εδ. α' και β', Ν. 3889/2010, μετά την κύρωση του δασικού χάρτη, η οικεία Διεύθυνση Δασών προβαίνει σε κατάρτιση και τήρηση του δασολογίου. Η σύνταξη του Δασολογίου αρχίζει σε προθεσμία πέντε μηνών από την κύρωση του δασικού χάρτη. Ωστόσο, απουσιάζει οποιαδήποτε ρύθμιση όσον αφορά στην ολοκλήρωση του Δασολογίου. Οι σχετικές διαδικασίες διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 3208/2003.

Επιπλέον, με τη νέα αυτή ρύθμιση παρατηρείται διεύρυνση των εκτάσεων που περιλαμβάνονται στο Δασολόγιο. Συγκεκριμένα, το Δασολόγιο περιλαμβάνει τις δασικές εν γένει εκτάσεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του Ν. 998/1979, που αποτυπώνονται στον δασικό χάρτη. Επίσης, το νέο Δασολόγιο είναι της οικείας Περιφερειακής Ενότητας και όχι του Νομού. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις συμπληρώνονται με τις διατάξεις του άρθρου 154, παρ. 8, Ν. 4389/2016.

Ακόμη, η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει την επιτελική αρμοδιότητα για την κατάρτιση, την τήρηση, την έκδοση οδηγιών και τεχνικών προδιαγραφών και τη γενική υποστήριξη σε μέσα και τον έλεγχο της προόδου των εργασιών σύνταξης του Δασολογίου σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 1, υπό γ', Ν. 3208/2003.

4.5.2 Βιβλίο Δασολογίου και Μερίδες

Η κατάρτιση του Δασολογίου προσλαμβάνει τη μορφή βιβλίου, στο οποίο περιέχονται μερίδες και το οποίο πρέπει να προσφέρεται σε τήρηση για ηλεκτρονική μορφή. Σε κάθε μερίδα καταχωρίζονται ο κωδικός αριθμός του δάσους ή της δασικής εκτάσεως που εμφανίζεται στον δασικό χάρτη, η ονομασία, το εμβαδόν της έκτασης, ο αριθμός της κυρωτικής απόφασης του δασικού χάρτη, η περιγραφή των διακριβωθέντων ορίων, η περιγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της δασικής βλάστησης και κάθε άλλο προσδιοριστικό του δασοκτήματος στοιχείο. Μάλιστα, κάθε μερίδα του Δασολογίου συνοδεύεται και συσχετίζεται με ειδικό φάκελο, που περιέχει αντίγραφα των κυρωμένων δασικών χαρτών, αποφάσεις κηρύξεως εκτάσεων ως αναδασωτέων και κάθε άλλο στοιχείο που χρησιμοποιήθηκε για την κατάρτιση του Δασολογίου (άρθρο 3, παρ. 2, Ν. 3208/2003).

Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 3, Ν. 3208/2003, στη μερίδα του κάθε δάσους που βρίσκεται υπό δασοπονική εκμετάλλευση, αναγράφεται πέραν των ανωτέρω γενικών στοιχείων και το είδος του δάσους (διφυές, σπερμοφυές, πρεμνοφυές), η συνολική του έκταση, τα κύρια δασοπονικά είδη

και η σύνθεσή τους (αμιγές, μεικτό), η ιδιοκτησιακή του κατάσταση και άλλα προσδιοριστικά στοιχεία. Για τις υπόλοιπες εκτάσεις που περιλαμβάνονται στον δασικό χάρτη και τελούν εκτός δασοπονικής εκμετάλλευσης, οι μερίδες τηρούνται κατά γεωγραφική ενότητα και προσδιορίζονται σε αυτές τα τοπωνύμια, η συνολική έκταση, το είδος και η πυκνότητα της βλάστησης, η χρήση της έκτασης και άλλα προσδιοριστικά στοιχεία. Επιπλέον, στο περιθώριο της κάθε μερίδας σημειώνονται οι εκτάσεις που κηρύσσονται αναδασωτέες λόγω αποψίλωσης της δασικής βλάστησης ή καταστροφής, καθώς και οι εκτάσεις της παραγράφου 7 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979.

Εν συνεχεία, αντίγραφο του καταρτιζόμενου Δασολογίου, καθώς και τυχόν τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις του αποστέλλονται στη Διεύθυνση Δασικών Έργων και Υποδομών της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος προκειμένου να καταχωρηθούν στην τηρούμενη από αυτή Τράπεζα Πληροφοριών Δασικής Γης. Τα θέματα σχετικά με την ίδρυση και τη λειτουργία της ως άνω Τράπεζας καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (άρθρο 3, παρ. 4, Ν. 3208/2003). Όσον αφορά στα θέματα που σχετίζονται με την κατάρτιση, την τήρηση, την ενημέρωση και την κωδικοποίηση του Δασολογίου, αυτά καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας (άρθρο 3, παρ. 5, Ν. 3208/2003).

4.5.3 Επιτροπή Δασολογίου Περιφερειακής Ενότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 6 του Ν. 3208/2003, μέχρι την κατάρτιση και την τήρηση του Δασολογίου συστήνεται Επιτροπή Δασολογίου Περιφερειακής Ενότητας στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με αρμοδιότητα τον, κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, ειδικότερο χαρακτηρισμό των περιοχών δασικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στον κυρωμένο δασικό χάρτη, προκειμένης της εφαρμογής των περί των επιτρεπτών επεμβάσεων ως και των λοιπών διατάξεων της δασικής νομοθεσίας.

Με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης συγκροτείται η εν λόγω Επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών ως Πρόεδρο, τον Προϊστάμενο της οικείας Διεύθυνσης Δασών και έναν δασολόγο του οικείου Δασαρχείου που αφορά ο δασικός χάρτης. Σε περίπτωση Διεύθυνσης Δασών χωρίς Δασαρχείο, ένας δασολόγος της οικείας Διεύθυνσης Δασών ή δασολόγος που υπηρετεί σε όμορη Περιφερειακή Ενότητα, συμμετέχει στην Επιτροπή. Επίσης, με την ίδια απόφαση ορίζονται και οι αναπληρωτές των ανωτέρω, καθώς και ο γραμματέας της, ο οποίος είναι υπάλληλος Δ.Ε. διοικητικού υπηρεσίας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να υποβάλλει προσφυγή ενώπιον του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών κατά των αποφάσεων της εν λόγω Επιτροπής εντός προθεσμίας σαράντα πέντε (45) ημερών.

4.5.4 Ορισμός δασών και δασικών εκτάσεων στο Δασολόγιο

Η προβλεπόμενη από το νόμο διαδικασία κατάρτισης Δασολογίου γίνεται με βάση τους κατά νόμο ορισμούς του δάσους και της δασικής έκτασης. Εάν αυτοί οι ορισμοί κρίνονται αντισυνταγματικοί, τότε πάσχει και η διαδικασία κατάρτισης του Δασολογίου, με περαιτέρω σοβαρές συνέπειες στο Δασικό Κτηματολόγιο, καθώς και στην ολοκλήρωση του Εθνικού Κτηματολογίου.

4.5.5 Προσδιοριστικά στοιχεία - Κωδικός αριθμός δάσους - Ειδικός φάκελος αντιγράφων

Στο νόμο προβλέπεται η καταχώριση ενός συνόλου προσδιοριστικών στοιχείων, καθώς ισχύει η αρχή της ειδικότητας στο Δασικό Δίκαιο. Ο κωδικός αριθμός δάσους δεν πρέπει να συγχέεται με τον ΚΑΕΚ του Κτηματολογικού Δικαίου. Ειδικότερα, στο άρθρο 3, παρ. 2 του Ν. 3203/2003 ορίζεται ότι ο κωδικός αριθμός του δάσους ή της δασικής έκτασης που εμφανίζεται στον δασικό χάρτη, η ονομασία, το εμβαδόν της έκτασης, ο αριθμός της κυρωτικής

απόφασης του δασικού χάρτη, η περιγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της δασικής βλάστησης, η περιγραφή των διακριβωθέντων ορίων και κάθε άλλο προσδιοριστικό του δασοκτήματος στοιχείο καταχωρίζονται σε κάθε μερίδα του Δασολογίου.

Επιπλέον, κάθε μερίδα του Δασολογίου συσχετίζεται και συνοδεύεται από ειδικό φάκελο, ο οποίος περιλαμβάνει αντίγραφα των κυρωμένων δασικών χαρτών, αποφάσεις κηρύξεως εκτάσεων ως αναδασωτέων και κάθε άλλο στοιχείο που χρησιμοποιήθηκε για την κατάρτιση του Δασολογίου.

4.5.6 Πρόσθετα προσδιοριστικά στοιχεία

Υπό το νέο νομικό καθεστώς του άρθρου 3, παρ. 3 του Ν. 3203/2003 εισάγονται διακρίσεις μεταξύ των δασών που βρίσκονται υπό δασοπονική εκμετάλλευση, των υπόλοιπων δασών που δεν βρίσκονται υπό δασοπονική εκμετάλλευση, καθώς και των αναδασωτέων εκτάσεων.

Αναλυτικότερα, στη μερίδα του κάθε δάσους που βρίσκεται υπό δασοπονική εκμετάλλευση, εκτός από τα προαναφερθέντα γενικά στοιχεία αναγράφεται και η συνολική του έκταση, το είδος του δάσους (σπερμοφυές, διφυές, πρεμνοφυές), τα κύρια δασοπονικά είδη και η σύνθεσή τους (μεικτό, αμιγές), η ιδιοκτησιακή του κατάσταση και άλλα προσδιοριστικά στοιχεία (άρθρο 3, παρ. 3, εδ. α', Ν. 3203/2003). Η παράθεση των στοιχείων είναι ενδεικτική.

Όσον αφορά στις υπόλοιπες εκτάσεις που περιέχονται στον δασικό χάρτη, αλλά τελούν εκτός δασοπονικής εκμεταλλεύσεως, οι μερίδες τηρούνται κατά γεωγραφική ενότητα και προσδιορίζονται σε αυτές τα τοπωνύμια, η συνολική έκταση, η χρήση της έκτασης, το είδος και η πυκνότητα της βλάστησης και άλλα προσδιοριστικά στοιχεία (άρθρο 3, παρ. 3, εδ. β', Ν. 3203/2003). Ενδεικτική είναι και εδώ η παράθεση των στοιχείων.

4.5.7 Σημειώσεις στο περιθώριο της μερίδας

Οι εκτάσεις που κηρύσσονται αναδασωτέες λόγω καταστροφής ή αποψίλωσης της δασικής βλάστησης, καθώς και οι εκτάσεις των περιπτώσεων 5α και 5β του άρθρου 3 του Ν. 998/1979, ήτοι οι χορτολιβαδικές εκτάσεις και οι βραχώδεις ή πετρώδεις εκτάσεις, σημειώνονται στο περιθώριο της κάθε μερίδας. Μάλιστα, οι χάρτες που απεικονίζουν τις τελευταίες εκτάσεις τίθενται σε χωριστό φάκελο (άρθρο 3, παρ. 3, εδ. γ' & δ', Ν. 3208/2003).

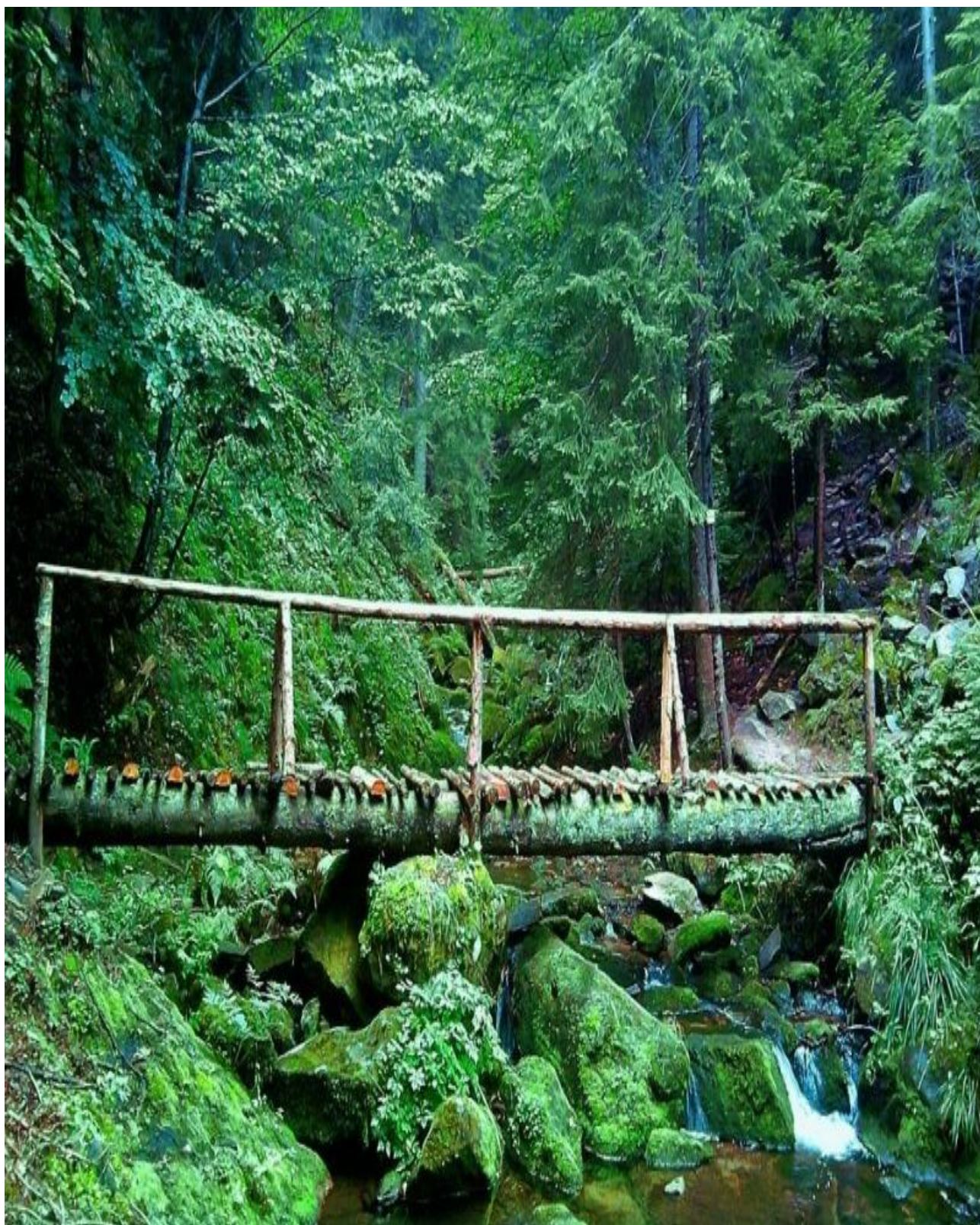
4.5.8 Η βραδυπορία του Δασολογίου & Η παράλειψη της Διοίκησης

Το Δασικό Κτηματολόγιο, ως αναπόσπαστο μέρος του Εθνικού Κτηματολογίου και οι δασικοί χάρτες, ως λογικό προηγούμενο κάθε Δασολογίου, διακρίνονται από μια έντονη βραδυπορία. Ειδικότερα, βαίνουν με πολύ αργούς ρυθμούς, ενώ η συνταγματική επιταγή επιδιώκει την άμεση προστασία των δασών και του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια της αρχής της αειφορίας, η βιωσιμότητα του δασικού πλούτου συνιστά όρο επιβίωσης των επόμενων γενεών. Κατά συνέπεια, η καθυστερημένη αυτή πορεία αντιτίθεται προφανώς και χωρίς επιφυλάξεις στο άρθρο 24 του Συντάγματος (Παπαστερίου, 2017).

Με την πορεία αυτή, παρατηρείται μια σοβαρή παράλειψη της Πολιτείας να καταρτίσει δασικούς χάρτες και να συστήσει Δασολόγιο. Αξιοσημείωτη είναι η υπ' αριθμ. 2818/1997 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, βάσει της οποίας: *"στοιχειοθετείται μη νόμιμη παράλειψη της Διοικήσεως να καταρτίσει το δασολόγιο της χώρας..."*. Αναλυτικότερα, ισχύει το τρίπτυχο: *"δασικοί χάρτες ↔ δασολόγιο ↔ κτηματογράφηση"*. Ο συντακτικός νομοθέτης έχοντας επίγνωση του οικολογικού προβλήματος, ανήγαγε το φυσικό περιβάλλον σε αντικείμενο έννομης προστασίας (άρθρο 24 Συντ.). Η παράλειψη της Διοικήσεως να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την αποτελεσματική και πλήρη προστασία του, συνιστά παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας, υποκείμενη σε ακύρωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Έτσι, λοιπόν, η απογραφή των δασών και των δασικών εκτάσεων της χώρας αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την προστασία των δασών.

Επιπλέον, η κατάρτιση εθνικού Δασολογίου είναι απαραίτητη και για τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού συστήματος δασικών πληροφοριών. Το Σύνταγμα, οι νόμοι και οι κανόνες του διεθνούς και του κοινοτικού δικαίου δεν ανέχονται ούτε την διαιώνιση της ανωτέρω διαδικασίας, ούτε την υποβάθμιση της δασικής προστασίας, ούτε την αποδυνάμωση της συνταγματικής επιταγής και την καταστράγγιση κανόνων με αυξημένη τυπική ισχύ (ΣτΕ 2818/1997).

Πηγή: travelstyle.gr

Παρθένο δάσος

ΜΕΡΟΣ 5

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπό το προβλεπόμενο στα άρθρα 153 - 155 Ν. 4386/2016 "σύστημα προθεσμιών", απαιτείται η πάροδος τουλάχιστον 36 μηνών για την ύπαρξη Δασολογίου, με τη συνδρομή των ακόλουθων συρρευουσών προϋποθέσεων:

- α) Σε όλες τις περιπτώσεις θα τηρηθούν οι προβλεπόμενες προθεσμίες.
- β) Η τήρηση των εν λόγω προθεσμιών θα πραγματοποιηθεί παρά τον συνεχή χαρακτηρισμό από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ότι οι προθεσμίες αυτές είναι ενδεικτικές.
- γ) Η συνεργασία των προβλεπόμενων οργάνων θεωρείται δεδομένη.
- δ) Η έλλειψη οικονομικών πόρων, η απουσία υλικοτεχνικής υποδομής και η υποστελέχωση προσωπικού δεν θα δημιουργήσουν προβλήματα και εμπόδια.

Κατόπιν των προαναφερθέντων, μέσα από μια κριτική προσέγγιση και ρεαλιστική αντιμετώπιση της υφιστάμενης κατάστασης, δημιουργείται η εντύπωση του ανέφικτου. Ωστόσο, λύση μπορεί να υπάρξει, αλλά βέβαια υπό τη συνδρομή σοβαρών προϋποθέσεων. Όμως, είναι επιτακτική ανάγκη και επιβάλλεται αλλαγή πορείας.

Κατά συνέπεια, όταν η Πολιτεία συνειδητοποιήσει ότι πρέπει να διατεθούν πόροι, υλικοτεχνική υποδομή και στελέχη, όταν το Κράτος αντιληφθεί την ανάγκη ύπαρξης ενός και μόνο αρμόδιου οργάνου και όταν εξαιρεθούν και απουσιάσουν οι συντεχνιακές πιέσεις, τότε λοιπόν, η όλη κατάσταση ενδέχεται να βελτιωθεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Απόφαση Αρείου Πάγου 85/2003.
- Απόφαση Αρείου Πάγου 351/2003.
- Απόφαση Αρείου Πάγου 43/2016.
- Απόφαση ΔΣ ΟΚΧΕ 556/09-2012.
- Απόφαση Εφετείου Αθηνών 648/1976.
- Απόφαση Ολομέλειας Συμβουλίου της Επικρατείας 3973/2009.
- Απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας 2818/1997.
- Απόφαση Συμβουλίου της Επικρατείας 1330/2013.
- Αργυρίου Δ., Το Δίκαιο του Κτηματολογίου, 2013.
- Δεκλερής Μ., Ο δωδεκάδελτος του περιβάλλοντος, 1996.
- Δεκλερής Μ., Το Δίκαιο της Βιωσίμου Αναπτύξεως, Γενικές Αρχές, 2000.
- Καράκωστας Ι., Περιβάλλον & Δίκαιο. Δίκαιο διαχείρισης και προστασίας των περιβαλλοντικών αγαθών, 2011.
- Κουρουσόπουλος Ε., Δασική ιδιοκτησία και διαχείρισις (Επιτομή δασικής νομοθεσίας), 1978.
- ΝΟΜΟΣ, ΣΤΕ 452 / 2014.
- Παπαστερίου Δ., Εμπράγματο Δίκαιο I, II, III, 2008.
- Παπαστερίου Δ., Εποικιστικό Δίκαιο, 2011.
- Παπαστερίου Δ., Κτηματολογικό Δίκαιο, Κατ' άρθρο ερμηνεία ν. 2308/1995 και ν. 2664/1998, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν από το ν. 4164/2013, 2013.
- Παπαστερίου Δ., Ο δασικός χάρτης ως προϋπόθεση του Δασικού Κτηματολογίου, σε ΤιμΤόμ Καλτσίκη, 2016.
- Παπαστερίου Δ., Δασικό Δίκαιο & Εθνικό Κτηματολόγιο, 2017.
- Σιούτη Γλ., Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος, 1985.
- Τσιλιγκερίδου Μ., Ένδικη προστασία για ακίνητο φερόμενο ως "άγνωστου ιδιοκτήτη", 2015.
- Τσολακίδης Ζ., Αίτηση διόρθωσης κτηματολογικών εγγραφών με ένδειξη "αγνώστου ιδιοκτήτη", ΑναμνΤόμ Ν. Κουσουλή, 2012.
- Τσολακίδης Ζ., Η δημοσιότητα των πράξεων και δικαιωμάτων στο Εθνικό Κτηματολόγιο, 2013.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.geogreece.gr/dasos.php>